

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

KLASİK BİLİMKURGU ÖYKÜLERİ

**FITZ-JAMES O'BRIEN → EDWARD BELLAMY → H. G. WELLS
E. P. MITCHELL → F. R. STOCKTON → ABRAHAM MERRITT**

**GECEY!
YAŞA!**

Çınar Yayınları: 157

Kara Çınar: 3

Öykülerin özgün adları:

Fitz-James O'Brien - The Diamond Lens

Edward Page Mitchell - The Man Without a Body & The Clock That Went Backwards

Frank R. Stockton - A Tale of Negative Gravity

Edward Bellamy - To Whom This May Come

Herbert George Wells - The New Accelerator

Abraham Merritt - The People of the Pit

© 2019, Çınar Yayınları

Yayın yönetmeni: Derviş Şentekin

Çevirenler: Leyla Esen, Utku Okay, F. Cihan Akkartal

Dizi editörü: Yankı Enki

Kapak tasarımı: Cüneyt Çomoğlu

Sayfa tasarımı: Pınar Demirhan

3. basım: Mart 2020, İstanbul

ISBN 978-975-348-428-2

Çınar Yayınları sertifika no: 40620

ÇINAR YAYINLARI

Ömer Avni M. Emektar S. No:18 Gümüşsuyu 34427 İSTANBUL

Telefon: (0850) 277 04 15

Baskı: Pasifik Ofset

Cihangir Mah. Güvercin Cad. No: 3/1 Baha İş Merkezi A Blok Kat: 2

34310 Haramidere/İSTANBUL Tel: 0212 412 17 77 Sertifika No: 44451

Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında, yayıncının yazılı izni alınmaksızın hiçbir şekilde kopyalanamaz, elektronik veya mekanik yolla çoğaltılamaz, yayımlanamaz ve dağıtılamaz.

Çınar Yayınları, Kırmızı Kedi Yayınevi'nin tescilli markasıdır.

KLASİK BİLİMKURGU ÖYKÜLERİ

FITZ-JAMES O'BRIEN • EDWARD BELLAMY
HERBERT GEORGE WELLS • EDWARD PAGE MITCHELL
FRANK R. STOCKTON • ABRAHAM MERRITT

Derleyen: Yankı Enki

Çevirenler:
Leyla Esen • Utku Okay • F. Cihan Akkartal

İÇİNDEKİLER

Elmas Mercek • Fitz-James O'Brien.....	7
Gövdesi Olmayan Adam • Edward Page Mitchell	43
Geri Giden Saat • Edward Page Mitchell	57
Negatif Yerçekimi Hikâyesi • Frank R. Stockton.....	79
Hikâyem Size • Edward Bellamy.....	111
Yeni Hızlandırıcı • Herbert George Wells.....	137
Çukur Halkı • Abraham Merritt.....	159

ELMAS MERCEK

Fitz-James O'Brien

Çeviren: Leyla Esen

Fitz-James O'Brien

Erken dönem bilimkurgu yazarlarından olan Fitz-James O'Brien 1826'da İrlanda'da doğdu. Asıl adı Michael O'Brien'dı. 1850'li yıllarda Amerika Birleşik Devletleri'ne göç etti ve adını değiştirdi. "Elmas Mercek" [The Diamond Lens] öyküsü 1858'de *Atlantic Monthly* dergisinde yayımlandı ve ilerleyen zamanlarda Howard Phillips Lovecraft'ın en sevdiği öykülerden biri olması nedeniyle geniş kitleler tarafından okundu. Amerikan İç Savaşı başlayınca cepheye gitti ve bir çarpışmada yaralandı. Sağlığına kavuşamadı ve 1862'de tetanozdan öldü.

1. Ağaç Yaşken Eğilir

Çocukluğumdan beri mikroskopla incelemeler yapmaya çok hevesliydim. Daha on yaşında bile değilken, uzak bir akrabamız, beni sevindirmek için basit bir mikroskop yapmıştı; bakırdan bir diskin ortasına açtığı ufak delikte, kılcal çekim etkisiyle bir damla saf su asılı duruyordu. Bu ilkel aygıtın, nesnelerin çapını yaklaşık elli kat büyüttüğü doğrudu ama aslında biçimleri bulanık ve bozuk gösteriyordu. Fakat yine de hayal gücümü olağanüstü bir heyecanla harekete geçirecek kadar harikaydı.

Bu ilkel aletle çok ilgilendiğimi gören kuzenim, mikroskobun çalışma prensipleriyle ilgili bildiği her şeyi bana anlattı. Mikroskobun gerçekleştirebildiği mucizelerin birkaçından bahsederek, şehre döner dönmez bana muntazaman üretilmiş bir adedini göndermeye söz verdi. Verdiği söz üzerine, onun gidişi sonrasında geçen tüm günleri, saatleri ve dakikaları saydım.

Bu arada boş durmuyordum. Bir merceğe az çok benzeyen her şeffaf maddeyi hevesle değerlendiriyor, yapılış teorisini henüz belli belirsiz kavradığım mikroskobuma boşuna bir çabayla yerleştirdiğimi sonra fark ediyordum. “Boğa gözü” olarak bilinen kutupları yassı küre şeklindeki mercekler de dahil tüm cam levhaları, olağanüstü güçte

mercekler elde etme umuduyla, acımasızca tahrip ettim. Hatta balıkların ve hayvanların gözlerindeki billur salgıyı çıkaracak kadar ileri gittim ve salgıyı mikroskopta kullanmak için epeyce uğraştım. Agatha Halamın gözlük camlarını çaldığım için suçlu olduğumu da kabul ediyorum. Onlara büyütme özelliği kazandırmak amacıyla törpüleyerek harika merceklerle dönüştürmekteki düşüncemin yetersizliğini ve bunu denemem sonrasında yaşadığım başarısızlığı söylememe sanırım gerek yok.

Sonunda söz verilen aygıt geldi. Field'ın basit mikroskobu olarak bilinen bir düzenekti ve muhtemelen maliyeti on beş dolar kadardı. Gitgide eğitsel amaçlarla kullanılır hale gelmişti ve bundan daha iyi bir alet seçilemezdi. Mikroskobun üstünde tarihinin, kullanımının ve keşiflerinin anlatıldığı küçük bir inceleme yazısı vardı. Çok geçmeden *Binbir Gece Masalları*'nı ilk kez anladığımın farkına vardım. Dünyaya boydan boya gerilmiş sıradan varoluşun soluk perdesi sanki aniden aralanmış, büyülü bir ülke ortaya çıkmıştı. Dostlarımın karşısında, bir kâhinin, sıradan insan yığınları karşısında hissedebileceği duyguları hissetmeye başladım. Doğayla onların anlayamadığı bir dilde konuşuyordum. Onların en çılgın hayallerinde bile asla canlandıramayacakları yaşayan mucizelerle günlük temas halindeydim. Cisimlerin dış görünüşlerinin ötesine nüfuz ediyor, mabetlerin arasında dolaşıyordum. Tutunduğu pencere camından yavaşça aşağı yuvarlanan tek bir yağmur damlasının küçük küreciğinin, insanlarınki kadar sert ve sürekli bir mücadeleyle sarsılışını izledim; fiziksel yaşamın tüm ortak tutkularıyla hayat bulmuş bir varoluş evrenini gördüm. Küfün yaygın olarak bulunduğu yerler –ki annem

iyi bir ev kadınıydı, reçel kavanozlarındaki küfleri kepçeyle alıp sertçe atardı— benim için birer ikametgâhtı; küf adı altındaki büyülü bahçelerdi. Sık yapraklı ağaçların olduğu yollar, vadiler ve en şaşırtıcı çayırırlarla doluydu. Bu mikroskobik ormanın fantastik ağaçlarından yeşil, gümüş ve altın ışıltılı tuhaf meyveler sarkıyordu.

Bu sefer zihnimi dolduran şey bilimsel bir iştah değildi. Dünyadaki mucizelerin açığa vurulması karşısında, bir şairin duyacağı saf keyifti. Bu münzevi zevklerimden kimseye söz etmedim. Mikroskobumla tek başıma, manzaramı dondurarak, günden güne, gecedен geceye gözümün önüne serilen, o olağanüstü mucizelere dikkat kesildim. Bütün ilkel görkemiyle hâlâ varlığını sürdüren eski cenneti keşfetmiş biri gibiydim. Tek başıma ondan zevk alır hale gelmeli, bulunduğu yerin sırrını ölümlülere vererek asla ihanet etmemeliydim. Bu andan itibaren yolum çizilmişti. Hedefim bir mikroskop uzmanı olmaktı.

Elbette her acemi gibi kendimi bir kâşif sanıyordum. O zamanlar benimle aynı amacın peşinden koşan ve araç gereçlerinin üstünlüğüyle benden çok daha güçlü binlerce keskin zekâlı insan olduğundan habersizdim. Leeuwenhoek, Williamson, Spencer, Ehrenberg, Schultz, Dujardin, Schacht ve Schleiden isimleri bana tamamen yabancıydı veya isimleri biliyorsam da bu insanların, azimli ve hayret verici araştırmalarından bihaberdim. Cihazıma yerleştirdiğim her yeni tohumusuz bitki örneğinde, dünyanın henüz bilmediği şaşırtıcı şeyler keşfettiğime inanıyordum. Herkesin bildiği terliksi hayvancığın (*Rotifera vulgaris*) genişleyip daralan esnek taraklarını ve suda dönüşünü ilk keşfettiğimde, içimi dolduran zevk ve hayranlığın heyecanını

çok iyi hatırlıyorum. Heyhat! Yaşım ilerledikçe ve sevgili araştırmamla ilgili birtakım çalışmalar yaptıkça, çağın en büyük insanlarından bazılarının yaşamlarını ve zekâlarını adadıkları bu bilimsel araştırmaların sadece eşiğinde olduğumu anladım.

Ben büyüdükçe evdekiler, bir parça yosun, pirinç tüpe konmuş su damlaları ve bir parça camın incelenmesinden, pratik sonuçlar çıkarma olasılığının düşük olduğunu görüyor, daha geçerli bir meslek seçmem konusundaki isteksizliğimden kaygı duyuyorlardı. Onların arzuladığı şey, işini New York'ta sürdüren ve işleri yolunda bir tüccar olan dayım Ethan Blake'in muhasebe bürosuna girmemdi. Bu öneriyle kararlı bir biçimde mücadele ettim. Ticaretin benim için hiçbir tadı yoktu, bu sadece bir hata olurdu; uzun lafın kısası, bir tüccar olmayı reddettim.

Fakat bazı uğraşlar seçmem gerekiyordu. Annem ve babam çalışmanın şart olduğu konusunda direten ağırbaşlı New England insanlarındandı. Bu nedenle, aslında zavallı Agatha Halamın mirasçısı olmam sayesinde, yaşım geldiğinde almam gereken, beni istediğimin de üstünde bir yere koymaya yeterli küçük bir serveti beklemek yerine, büyük bir kısmını kullanmama ve aradaki yıllarda bağımsız olmam için harcamama karar verildi.

Uzun süre düşünüp taşındıktan sonra, ailemin isteğine uyduğum ve bir meslek seçtim. New York Akademisi'nde tıp eğitimi almaya karar vermiştim. Geleceğimle ilgili bu çözüm bana uyuyordu. Bu durum, yakınlarımdan uzaklaşmama, suçlanma korkusu olmadan, zamanımı istediğim gibi kullanmama olanak sağlıyordu. Akademi ücretimi ödediğim sürece istersem katıldığım dersleri ekebilirdim

ve bir sınava katlanmaya en küçük bir niyetim olmadığı gibi, “sınıfta bırakılma” tehlikesi de yoktu. Üstelik büyük bir şehirde olacaktım. Orada mükemmel aletleri, en yeni yayınları edinebilir, benimkine benzer uğraşlar peşinde koşan insanlarla sıkı dostluklar kurabilirdim. Kısacası yaşamımı sevgili bilimime yararlı olacak şekilde adamak için gereken her şeye sahip olacaktım. Bol miktarda param vardı, bir tarafta aydınlatan aynam, diğer tarafta objektif camımla sınırlı olmayan sonsuz arzularım vardı. O halde beni, bu gizemli dünyaların meşhur bir araştırmacısı olmamı ne engelleyebilirdi? Çok büyük bir umutla New England’daki evimden ayrılıp New York’a yerleştim.

2. Bilim İnsanı Olma Özlemi

İlk işim elbette, uygun bir apartman dairesi bulmak oldu. Birkaç günlük bir araştırmadan sonra, Dördüncü Cadde’de, ikinci katta, mobilyasız çok hoş bir daire buldum; bir oturma odası, bir yatak odası ve bir laboratuvar olarak düzenlemeye niyetlendiğim daha küçük bir odası vardı. Odalarımı basit ama oldukça zarif biçimde döşedim, sonra da bütün enerjimi, ibadetimin tapınağını donatmaya adadım. Ünlü optikçi Pike’ı ziyaret ettim ve muhteşem mikroskop koleksiyonunu gözden geçirdim. Field’in Bileşliğini, Hingham ve Spencer’inkileri, Nachet’in Binoküller’ini (stereoskopun prensiplerine dayanıyordu) ve uzun uzadıya Spencer’ın Trunnion Mikroskobu olarak bilinen aletini inceledim ki bu, çok sayıda yeniliği bir araya getirerek, titremeyi neredeyse mükemmel derecede önlemişti. Bunun yanı sıra her türlü aksesuarı satın aldım: çekme

tüpleri, mikrometreler, bir *kamera lucida*, tabla kaldıracı, renksiz mercekler, beyaz ışık kaynakları, prizmalar, parabolik mercekler, kutuplayıcı aparatlar, pensler, su tüpleri, daldırma pipetleri ve deneyimli bir mikroskop uzmanının ellerinde yararlı olabilecek, fakat sonradan keşfettiğim gibi benim için en ufak bir değer taşımayacak olan çok sayıda eşya. Karmaşık bir mikroskobu kullanmayı öğrenmek, yıllar süren çalışmayı gerektiriyordu. Ben bu büyük çaplı alışverişi yaparken optikçi bana şüpheyile bakıyordu. Belli ki beni, bilimsel alandaki ünlülerden birinin mi yoksa çılgın birinin mi yerine koyması gerektiğinden pek emin değildi. Bana kalırsa ikinci düşünceye daha yatkındı. Sanırım çıldırmıştım. Her büyük deha, en büyük olduğu konuda çılgındır. Başarısız bir çılgın ise gözden düşer ve insanlar ona deli derler.

Çılgın ya da değil, çok az fen öğrencisinin yapabileceği bir gayretle işe koyuldum. Atıldığım hassas çalışmayla ilgili her şeye sahiptim; en ciddi sabrı gerektiren bir çalışma, en eğilmez analitik güç, en titremez el, en yorulmaz göz, en rafine ve ustalıkla kullanım.

Laboratuvarımı araştırmalarımı kolaylaştıracak her türlü cihazla artık fazlasıyla donatmıştım. Fakat malzemeleimin yarısı, uzun süredir raflarda hareketsiz yatmaktaydı. Gerçek şu ki, bazı bilimsel aletlerimi nasıl kullanacağımı bilmiyordum, –mikroskopla nasıl kullanıldıklarını hiç öğrenememiştim– teorik olarak anlayabildiğim kadarı ise, pratikte kullanım inceliklerini öğrenene kadar fazla işe yaramıyordu. Yine de çok hırslıydım, yorulmak nedir bilmeden, güvenilirliği olabildiğince az olan deneyler yapıyordum. Ama o kadar azimliydim ki, bir yılın sonunda hem

teorik hem pratik olarak başarılı bir mikroskop uzmanı haline geldim.

Çalışmalarım süresince, her maddeden topladığım örnekleri merceklerimin altında inceledim ve sonunda bir kâşif haline geldim; fakat sadece birazcık, çünkü çok gençtim ama yine de bir kâşiftim. Ehrenberg'in Volvox* kolonisinin bir hayvan grubu olduğuna dair teorisini yıkan; mide ve gözleri olan "monad"larının** sadece bir bitkisel hücre oluşumunun safhaları olduklarını, ayrıca olgunlaşmış hallerine eriştiklerinde, bitkilerden daha üst bir basamağa yükselmiş bir organizmanın onsuz eksik sayılacağı eşeysel birleşme veya herhangi bir gerçek üretkenlik eyleminden yoksun olduklarını kanıtlayan bendim. Bay Wenham ve diğerlerinin, açıklamamın optik yanılsamanın bir sonucu olduğu iddialarına rağmen, bitki hücreleri ve bitki tüylerindeki tekil dönüş hareketini, sil faaliyeti*** içine dahil ederek ben çözmüştüm.

Fakat, bu keşifler her ne kadar ıstırap verecek kadar zahmetli yapılmış olsalar da, yine de kendimi korkunç derecede memnuniyetsiz hissediyordum. Araç gereçlerimdeki kusurlar nedeniyle, attığım her adımda kendimi tıkanmış buluyordum. Bütün mikroskop uzmanları gibi hayal gücümün dizginlerini koyuvermiştim. Aslında, aletlerinin noksanlıklarını beyinlerinin yarattıklarıyla besliyor oldukları suçlaması, birçok uzmana yapılmış yaygın bir suçlamadır. Merceklerimin sınırlı gücünün,

---

* En iyi bilinen yeşil alg cinsi, bir mikroskobik canlı. (ç.n.)

** Mikrobiyolojinin ilk yıllarında tek hücreli canlılar için kullanılırdı. (ç.n.)

*** Terliksi hayvan gibi tek hücreli canlılarda görülür, hücre yüzeyinden çıkan çok sayıda sil, birlikte hareket ederek canlının yer değiştirmesini sağlar. (ç.n.)

keşfetmeme engel olduğu, doğadaki derinliğin de ötesindeki derinlikleri hayal ediyordum. Geceleri gözüme uyku girmiyor, sınırsız güçte bir mikroskop imal ettiğimi hayal ediyordum. Sanki onunla maddenin bütün kılıflarını delerek asıl atomuna kadar inecektim. Bilgisizliğimden ötürü kullanmaya mecbur kaldığım kusurlu aletleri, o kadar çok lanetledim ki! Büyütme gücü sadece cismin çözülabilirliği tarafından sınırlanabilecek, aynı zamanda küresel ve renksel sapmalardan arınmış olan, kısacası zavallı mikroskopçuyu sürekli takılmış bulunduğu tüm engellerden kurtaran, mükemmel merceklerin sırrını keşfetmeye ölesiye can atıyordum! Bir tür geniş ama mükemmel güçte, tek bir mercekten oluşan basit bir mikroskop yapmanın mümkün olduğuna kendimi inandırmıştım. Birleştirilmiş bir mikroskobu böyle bir düzeye getirmeye çalışmak, işe yanlış tarafından başlamak olurdu. Bu, basit bir aletin birçok kusurunu düzeltmeye yarayan kısmen başarılı bir çalışma olabilirdi, fakat tamamlandığında, istenecek başka bir şeye yer bırakmaması gerekirdi.

Bu ruh hali beni yaratıcı bir mikroskop uzmanı haline getirdi. Akla gelebilecek her maddeyi deneyerek; cam, mücevher, çakmaktaşı, kristal, çeşitli camsı maddelerin alaşımından oluşan yapay kristal, kısacası Argus'un* gözleri kadar çok çeşitte merceği kullanarak, bu yeni uğraşla geçirdiğim bir yılın ardından, cam yapımı konusunda kapsamlı bir bilgi birikiminden başka bir şey sağlayamadan, kendimi tam olarak başladığım yerde buldum. Umutsuzluktan ölmek üzereydim. Ailem, görünürdeki tıbbi çalışmaları

---

* Argus: Yunan mitolojisinde yüz gözlü dev. (ç.n.)

ilerletme isteğim karşısında hayrete düşüyordu (şehre geldiğimden beri tek bir derse katılmamıştım) ve çılgın uğraşımın masrafları, beni ciddi derecede utandıracak kadar büyüktü.

Böyle bir ruh halinde olduğum bir gün, laboratuvarımda küçük bir elmas –ışığı kırma gücünün büyüklüğü nedeniyle, bu taş her zaman diğerlerinden daha fazla dikkatimi çekmişti– üzerinde deney yaparken üst katımda oturan ve ara sıra beni ziyaret etmeyi de ihmal etmeyen genç Fransız odaya girdi.

Jules Simon sanırım bir Yahudi'ydi. Bir İbrani'nin birçok karakteristik özelliğini taşıyordu: mücevhere, giyime ve iyi yaşamaya duyulan büyük bir sevgi. Onda esrarengiz bir şey vardı. Her zaman satacak bir şeyleri bulunuyordu ve yine de seçkin bir çevreye girmişti. Buna belki seyyar satıcılık demeliyim. İş genellikle tek bir malın satışıyla sınırlıydı; örneğin bir resim veya nadir bir fildişi oyma ya da bir çift düello tabancası veya bir Meksikalı Süvari giysisi. Evi mi ilk döşediğim zaman beni ziyarete gelmiş ve bu ziyaret, bir Cellini olduğuna dair güvence verdiği –bunun için bile yeterince güzeldi– bir gümüş lambayı ve oturma odama bazı bibloları satın almamla sonuçlanmıştı. Simon'un neden böyle küçük işlerle uğraştığına asla akıl erdiremiyordum. Belli ki bolca parası vardı, şehirdeki en iyi konutlara giriş hakkına sahipti. Sanırım en üst tabakanın sihirli çemberinin içinde pazarlık etmemeye özen gösteriyordu. En sonunda bu küçük işin, daha büyük bir amacı gizleyen bir maske olduğu sonucuna vardım ve hatta genç tanıdığımın, köle ticaretine bulaştığına inanacak kadar ileri gittim. Fakat bu benim meselem değildi.

Sözünü ettiğim gün, Simon büyük bir heyecan içinde odama girdi.

“Ah! *Mon ami*”* diye haykırdı, ben ona henüz normal bir selam bile veremedim, “dünyadaki en şaşırtıcı şeylerin şahidi olduğumu fark ettim. Madam’ın evine doğru gezintiye çıkmıştım... Neydi şu küçük hayvan... *le renard***... Latince adı neydi?”

“*Vulpes*,”*** diye cevap verdim.

“Ah! Evet... *Vulpes*. Madam *Vulpes*’in evine doğru gezintiye çıkmıştım.”

“Şu medyum mu?”

“Evet şu büyük medyum. Ulu Tanrım! Ne kadın ama! Bir parça kâğıda çok gizli olaylarla ilgili pek çok soru yazıyorum; kalbimin en derinlerinde saklı olan soruları. Ve ne olsa beğenirsin! Bu şeytan kadın bana hepsini en doğru şekilde cevaplatıyor. Benim kendimle konuşmayı sevmediğim konular hakkında konuşuyor. Ne düşünmem lazım? Ben gerçek dünyada yaşıyorum!”

“Sizi anlayabiliyorsam Mösyö Simon, bu Bayan *Vulpes* sizin gizlice yazmış olduğunuz, sadece sizin bildiğiniz olaylarla ilgili soruları mı cevapladı?

“Ah bundan daha fazlasını yaptı, daha fazlasını!” diye biraz korkuyla karışık cevap verdi. “Her şeyi benimle ilişkilendirdi... Ama,” diye ekledi bir duraklamadan sonra, ve aniden tavrını değiştirdi: “Neden bu aptallıklarla kendimizi meşgul ediyoruz? Şüphesiz hepsi biyolojydi. Buna inancım olmadığını söylemeye gerek yok. Fakat niçin buradayız

---

* (Fr.) Dostum. (ç.n.)

** (Fr.) Tilki. (ç.n.)

*** (Lat.) Kızıl Tilki. (ç.n.)

mon ami? Aklıma şimdi geldi, hayal edebileceğin en güzel şeyi keşfettim; büyük Bernard Palissy tarafından yapılmış bir vazo, üstünde yeşil bir kertenkele var. Benim dairemde duruyor, haydi çıkalım. Sana göstermek istiyorum.”

İster istemez Simon’u takip ettim; fakat düşüncelerim Palissy ve süslü porselenlerinden uzaktı, bununla birlikte, ben de onun gibi karanlıkta büyük bir keşif arıyordum. Spiritüalist Madam Vulpes’in adının üstünkörü geçtiği bu konuşma, beni yeni bir yöne sevk etmişti. Ya bu spiritüalizm gerçekten büyük bir hakikat ise? Ya kendimden daha zeki organizmalarla doğrudan iletişim kurarsam? Cefalı zihinsel emeklerle dolu yaşamın, ulaşmama asla izin vermediği hedefe uzanan tek bağa bu yolla ulaşırsam?

Arkadaşım Simon’dan vazoyu satın alırken, zihinsel olarak Madam Vulpes’i ziyaret etmeye hazırlanıyordum.

3. Leeuwenhoek’un Ruhü

Bundan iki akşam sonra, yüklü bir ücret vaadiyle yolladığım bir mektup sayesinde, Madam Vulpes’i evinde beni tek başına bekler buldum. Keskin ve oldukça acımasız kara gözleriyle, ağzında ve çenesinin altında fazlasıyla zevk düşkünü ifadeyle oldukça kaba çehreli bir kadındı. Beni tam bir sessizlik içinde, zemin kattaki tutumlu şekilde döşenmiş dairesine aldı. Odanın ortasında Bayan Vulpes’in oturduğu tarafa yakın, sıradan yuvarlak bir maun masa vardı. Bacasını temizlemeye gelmiş biri olsaydım kadın bana bundan daha ilgisiz bakamazdı. Ziyaretçide saygı uyandırmak için hiçbir teşebbüsü yoktu. Her şey basit ve pratik bir görünüm taşıyordu. Ruhani dünyayla bağlantı, besbelli ki

Bayan Vulpes'in akşam yemeğini yemesi veya bir otobüse binmesi kadar alıştığı bir meşgaleydi.

Medyum kuru ve ciddi bir ses tonuyla "Bir bağlantı kurmak için mi geldiniz Bay Linley?" diye sordu.

"Evet, anlaşma gereğince."

"Ne tür bir bağlantı istiyorsunuz? Yazılı mı?"

"Evet, yazılı olmasını isterim."

"Belirli bir ruhtan mı?"

"Evet."

"Bu ruhla dünyadayken hiç tanıştınız mı?"

"Hayır. Ben doğmadan uzun süre önce ölmüş biri. Hiç kimsenin ondan daha iyi veremeyeceği bazı bilgileri kendisinden edinebilmek istiyorum."

"Masaya oturur musunuz Bay Linley?" dedi medyum, "ve ellerinizi üstüne koyun."

Dediğini yaptım. Bayan Vulpes de ellerini masanın üstüne koyarak karşımda yerini aldı. Masadan, sandalyemin arkasından, ayaklarımın hemen altındaki döşemeden ve hatta pencere camlarından peş peşe şiddetli vuruş sesleri geldiğinde, yaklaşık bir buçuk dakikadır bu şekilde duruyorduk. Bayan Vulpes sakince gülümsedi.

"Bu gece çok güçlüler," diye belirtti. "Şanslısınız." Sonra devam etti: "Ruhlar bu beyefendiyle bağlantı kuracaklar mı?"

Kuvvetli darbeler bunu doğruladı.

"Konuşmak istediği ruh bağlantı kuracak mı?"

Bu soruyu karmakarışık vuruşlar izledi.

"Ne demek istediklerini biliyorum," dedi Bayan Vulpes bana hitap ederek; "sizden konuşmayı arzu ettiğiniz ruhun adını yazmanızı istiyorlar. Öyle değil mi?" diye ekledi görünmeyen konuklarına hitaben.

Öyle olduğu çok sayıda onaylayıcı tepkiden anlaşıyordu. Bunlar olup biterken cep defterimden bir şerit koparıp masanın altında bir isim karaladım.

“Bu ruh bu beyefendiyle yazılı olarak bağlantı kuracak mı?” diye medyum bir kez daha sordu.

Kısa bir duraklamadan sonra, ellerinin şiddetli bir titremeye tutulduğunu gördüm, o kadar şiddetli sarsılıyordu ki masa sallanıyordu. Elini bir ruhun zaptettiğini ve yazacağını söyledi. Masadaki bazı kâğıtları ve bir kalemi ona uzattım. Elinde gevşekçe tuttuğu kalem, görünüşte istemsiz ve tuhaf bir devinimle hemen kâğıt üzerinde hareket etmeye başladı. Birkaç dakika geçmişti ki bana uzattığı kâğıtta iri ve bozuk harflerle yazılmış kelimeleri fark ettim:

Burada değil, fakat çağırıldı.

Ardından gelen ve bir dakika kadar süren duraklama boyunca Bayan Vulpes tam bir sessizlik içinde kaldı, fakat darbeler düzenli aralıklarla devam etti. Bahsettiğim kısa süre geçtikten sonra, medyumun elini yeniden bir titreme tuttu ve bu tuhaf etki altında kâğıda birkaç kelime yazdı ve bana uzattı. Şunları okudum:

Buradayım. Sorularını sor.

Leeuwenhoek.

Affallamıştım. Masanın altında yazdığım ve özenle gizlediğim ismin aynısıydı. Bayan Vulpes gibi eğitimsiz bir kadının, mikroskobun büyük babasının adını duymuş bile olmasının hiç mümkünü yoktu. Konu biyoloji olabilirdi belki ama, söz konusu teori kısa süre önce yıkılarak kaderine terk edilmişti. Kâğıdıma, yine Bayan Vulpes’ten gizleyerek bir dizi soru yazdım; can sıkıcı olmaması için bunları yazılış sırasıyla, cevaplarıyla birlikte vereceğim:

Ben – Bir mikroskop kusursuz bir hale getirilebilir mi?

Ruh – Evet.

Ben – Bu büyük görevi başarmak kaderimde var mı?

Ruh – Var.

Ben – Bu sonuca ulaşmak için nasıl ilerleneceğini bilmek istiyorum. Bilime duyduğun aşk adına bana yardım et!

Ruh – Uzun süre boyunca elektromanyetik dalgalara maruz kalmış yüz kırk karatlık bir elmasın atomları, kendi aralarında yeni bir düzenlemeyi deneyecek ve sen bu taştan evrensel merceği oluşturacaksın.

Ben – Böyle bir merceğin kullanılmasıyla büyük keşifler yapılacak mı?

Ruh – Öyle büyük keşifler olacak ki daha öncekiler yanında hiç kalacak.

Ben – Fakat elmasın ışığı kırma gücü o kadar büyük ki, görüntü merceğin içinde şekillenecektir. Bu zorluk nasıl aşılacak?

Ruh – Merceği ekseninden deldiğinde zorluk ortadan kalkar. Görüntü delinmiş alanda oluşacak ve bu alanın kendisi, içinden bakılacak bir tüp görevi yapacak. Şimdi beni çağırıyorlar. İyi geceler.

Bu olağanüstü görüşmenin üstümde yarattığı etkiyi asla tarif edemem. Tamamen sersemlemiş hissediyordum. Merceğin keşfini açıklayabilen bir biyolojik teori olamazdı. Zihnimizdeki biyolojik uyum sayesinde medyum, sorularımı okuyup tutarlı cevaplar verecek kadar ileri gitmiş olabilirdi. Fakat biyoloji, manyetik akımların elmas kristallerini değiştirip eski kusurlarını gidereceğine ve bu gösterişli

taşın mükemmel bir merceğe dönüşeceğine ikna olmasını sağlayamazdı. Böyle bir teorinin kafamdan geçmiş olabileceği doğru, ama öyle bile olsa, onu çoktan unutmuştum. Heyecan dolu aklımda izlenecek hiçbir yol kalmamıştı, aksine, bir dönüşüm oluşmuştu ve o akşam medyumun evinden ayrıldığımda aklım, çok sancılı gergin bir coşkunluk içindeydi. Medyum tatmin olduğumu umut ederek beni kapıya kadar geçirdi. Darbe sesleri koridor boyunca bizi takip etti, tırabzanlarda, döşemelerde hatta kapı pervazlarında yankılandı. Alelacele memnuniyetimi ifade ettim ve kendimi apar topar akşamın serin havasına attım. Kafamda sadece tek bir düşünceyle eve yürüdüm: Gerekli büyüklükteki bir elmas nasıl elde edilecek? Tüm varlığımı yüzle çarpsam dahi onu satın almak için yetersiz kalırdı. Ayrıca bu tür taşlar nadir bulunur ve tarihsel değerleri vardır. Bu gibi bir şeyi sadece Doğulu veya Avrupalı kralların tören giysilerinde bulabilirdim.

4. Sabahın Gözü

Eve geldiğimde Simon'un odasında ışık yanıyordu. Anlaşılmaz bir dürtüyle onu ziyaret etmeye yöneldim. Habsizce oturma odasının kapısını açtığımda, sırtı bana dönük olarak bir lambanın üstüne eğilmiş, elinde tuttuğu bazı nesneleri özenle incelemekle meşguldü. Girdiğim anda aniden irkildi, elini göğüs cebine daldırdı ve şaşkınlıktan kıpkırmızı olmuş bir suratla bana döndü.

“Ne!” diye bağırdım, “bazı güzel hanımların minyatürlerini mi inceliyorsun? O kadar çok kızarmana gerek yok, göstermeni istemeyeceğim.”

Simon beceriksizce güldü ama bu gibi durumlarda her zaman yaptığı gibi itiraz etmedi. Benden oturmamı istedi.

“Simon,” dedim, “Madam Vulpes’in yanından geliyorum.”

Bu kez yüzü çarşaf gibi bembeyaz oldu, sanki elektrik çarpmışçasına sersemlemiş görünüyordu. Bazı tutarsız sözcükler geveledi ve aceleyle genellikle içkilerini sakladığı küçük dolaba doğru yöneldi. Onun haline şaşırmış olsam da, kafam başka bir şeye fazla dikkat edemeyecek kadar kendi düşüncemle doluydu.

“Madam Vulpes’e ‘şeytan kadın’ diyerek doğru söylüyorsun,” diye devam ettim. “Simon, bu akşam bana harika şeyler söyledi, daha doğrusu harika şeyler söylenmesine aracılık etti. Ah! Keşke yüz kırk karatlık bir elmas bulabilseydim!”

Simon’un yabani gözlerle bana vahşice baktığını ve duvarında bazı yabancı silahlar asılı duran şömineye koşarak bir Malezya hançerini kapıp öfkeyle öne savurduğunu gördüğümde, söylemekte olduğum sözcükler dudaklarımda donup kaldı.

“Hayır!” diye heyecanlandığında hep yaptığı gibi Fransızcaya dönerek bağırdı. “Hayır! Onu alamayacaksın! Sen bir hainsin! O şeytanla görüştün ve hazinemi istiyorsun! Ben ölmeden olmaz! Olmaz! Ben cesurum! Beni korkutamazsın!”

Yüksek sesle heyecandan titreyerek söylediği bütün bu şeyler beni hayrete düşürdü. Simon’un sırrı her ne ise, kazaara onun üstüne bastığımı bir anda anladım. Onu rahatlatmam şarttı.

“Sevgili Simon,” dedim, “ne kastettiğini bilmiyorum ve tamamen şaşkınım. Madam Vulpes’e bilimsel bir sorunun

çözümünü danışmak üzere gittim ve az önce söz ettiğim boyutta bir elmasın gerekli olduğunu keşfettim. Bütün akşam boyunca adın hiç geçmedi, hatta seni hiç düşünmedim bile. Bu patlamanın anlamı ne olabilir? Elinde birtakım değerli elmaslar varsa da bunun için benden korkmana gerek yok. İstedğim elmas sende olamaz, olsaydı burada oturuyor olmazdın.”

Ses tonumdaki bir şey güvenini tamamen tazelemiş olmalıydı ki ifadesi aniden değişip bir tür zoraki neşeye dönüştü, ama bu neşe hareketlerime karşı kesin, şüpheli bir dikkatle birleşmişti. Güldü ve ona karşı sabırlı olmam gerektiğini, bazı zamanlarda kendini tutarsız konuşmalar ve geldiği hızla geçen nöbetlerle gösteren bir vertigo türüne maruz kaldığını söyledi. Bu açıklamayı yaparken silahını bir kenara koydu, daha neşeli bir hava takınmaya çalıştı ve biraz da başarılı oldu.

Bütün bunlardan zerre kadar etkilenmedim. Analitik çalışmalara o kadar alıştım ki, böyle sudan bir sebeple şaşırtılamazdım. Bu sırrın en derinine inmeye kararlıyım.

“Simon,” dedim neşeyle, “Haydi bunları bir şişe Burgundy ile unutalım. Aşağıda bir kasa Lausseure’un Clos Vougeot’su* var, Côte d’Or’un** gün ışığıyla kıpkırmızı, aromasıyla mis kokulu. Haydi birkaç şişe alalım. Ne dersin?”

Simon gülerek, “Çok isterim,” diye cevap verdi.

Şarabı getirip gösterdim ve oturup içmeye hazırlandık. Savaş ve şarabın birlikte olgunlaştığı 1848 yılının ürünü ünlü bir şaraptı, saf ama güçlü özsuyu vücuda sanki taze bir dirilik kazandırıyordu. İkinci şişenin yarısını bitirdiği-

---

* Fransız şarap markası. (ç.n.)

** Fransa’da bir bölge. (ç.n.)

mizde ben her zamanki gibi sakindim, sadece her yudumda bacaklarıma canlı bir sıcaklık yayılıyor gibiydi. Bu sırada Simon'un dayanıksız olduğunu bildiğim başı düşmeye başlamıştı. Konuşması gitgide daha belirsizleşti. Pek de terbiyeli olmayan Fransızca şansonlar söylemeye başladı. Bu ipe sapa gelmez mısıralardan biri biter bitmez aniden masadan fırladım ve sessiz bir gülümsemeyle gözlerimi ona dikip dedim ki: "Simon, seni kandırdım. Bu akşam sırrını öğrendim. Sen de bana karşı açık olabilirsin. Bayan Vulpes ya da ruhlarından birisi bana her şeyi söyledi."

Dehşetle irkildi. Sarhoşluğu kaybolmuşa benziyordu, kısa bir süre önce kenara bıraktığı silaha doğru bir hareket yaptı. Onu elimle durdurdum.

"Canavar," diye hiddetle bağırdı. "Ben mahvoldum! Ne yapacağım? Onu asla alamayacaksınız! Annemin üstüne yemin ederim!"

"Onu istemiyorum," dedim; "için ferah olsun, fakat benimle açık konuş. Bana her şeyi anlat."

Sarhoşluk dönmeye başlamıştı. Esrik ve aşırı duygusal bir ciddiyetle alkollü olduğum için tamamen yanıldığımı iddia etti, sonra benden daimi gizlilik yemini etmemi istedi ve gizemi açıklamaya söz verdi. Elbette her şey için yemin ettim. Gözlerinde tedirgin bir bakışla, içkiden ve gerginlikten elleri titreyerek göğsünden küçük bir kutu çıkardı ve açtı. Tanrım!

Kutuda parıldayan büyük bir elmas vardı! Üstüne düşen hafif lamba ışığı, binlerce prizmatik ok halinde nasıl da titreşiyordu! Bir elmas uzmanı değildim ama bunun nadir büyüklükte ve saflıkta bir mücevher olduğunu ilk bakışta anlamıştım. Hayretle –daha doğrusu, itiraf edeyim

ki kıskançlıkla– Simon’a baktım. Bu hazineyi eline nasıl geçirmiş olabilirdi? Sarhoş halde sorularıma verdiği cevaplardan (yarısı tutarsızlıklarla doluydu) çıkarabildiğime göre, Brezilya’da elmas yıkayan bir köle grubuna nezaret ettiği sırada, içlerinden birinin bir elması sakladığını görmüş, patronlarına haber vermek yerine, zenciye hazinesini gömdüğünü görene kadar sessizce izlemiş, sonra kazıp elması çıkarmış ve kaçmıştı. Çok değerli bir mücevher olduğundan, fazla ilgi çekip ilk sahiplerinin haberi olacağından korkarak, bugüne kadar onu satmaya teşebbüs edememişti. Bu gibi durumların tehlikesizce devredildiği karanlık bağlantılardan birini bulmayı da başaramamıştı. Doğu’ya özgü alışkanlıklarına uygun olarak düşsel bir edayla, elmasına “Sabahın Gözü” adını vermişti.

Simon bunları anlatırken ben dikkatle bu harika elmasa bakıyordum. Hiç bu kadar güzel bir şey görmemiştim. Bütün ışık halkaları hayale veya tarife sığmayacak biçimde elmasın kristal bölmelerinde titreşiyordu. Simon’dan öğrendiğime göre ağırlığı tam olarak yüz kırk karattı. Karşımdaki inanılmaz bir tesadüftü. Sanki kader yüzüme gülmüştü. Daha bu akşam Leeuwenhoek’un ruhunun bana mikroskopun en önemli sırrı olarak verdiği ve kullanmam için yönlendirdiği paha biçilmez araç ne kadar yakınımdaydı! Üstünde en iyi şekilde düşünerek Simon’un elmasına sahip olmayı kafama koydum.

Karşısına oturdum, o bardağının üzerinde kafasını sallarken sakın bir şekilde bütün meseleyi yeniden etraflıca düşündüm. Bir an bile, eninde sonunda ortaya çıkacak ya da en azından kaçıp saklanmayı gerektirecek, sıradan bir hırsızlık gibi aptalca bir davranışı aklımdan geçirmedi;

bunlar bilimsel planlarımı engellerdi. Atılacak tek adım vardı, o da Simon'u öldürmektir. Bilimin çıkarları karşısında önemsiz küçük bir Yahudi'nin hayatının ne anlamı olurdu ki? Hükümlülerin bulunduğu hapishanelerden her gün, üstlerinde cerrahlar tarafından deneyler yapılması için insanlar alınıyordu. Simon denen bu adam kendi itirafına göre bir suçlu, bir soyguncuydu, hatta içten içe inanıyordum ki bir katildi de. Yasaların mahkûm ettiği herhangi bir canı kadar ölümü hak ediyordu: Bunu niye ben yapmayaydım ki? Niye devlet gibi onu cezalandırarak insanlığın bilgi birikiminin gelişimine katkıda bulunmayaydım?

Arzuladığım her şeyi başarmamı sağlayacak kaynak, uzanıp alabileceğim bir yerde duruyordu. Şöminenin üstünde duran bir şişenin yarısı, Fransa'dan getirilmiş afyon ruhuyla doluydu. Simon az önce geri verdiğim elmasıyla oldukça meşguldü, hardağına ilaç dökmek zor değildi. On beş dakika sonra derin bir uykuya dalmış bulunuyordu.

Yeleşinin önünü açıp, elması koymuş olduğu iç cebinden aldım ve onu yatağına kaldırdım, ayakları kenardan sarkacak şekilde uzattım. Sağ elimde büyülenmiş halde Malezya hançerini tutarken, diğer elimle kalbinin tam yerini olabildiğince hatasız bulmaya çalıştım. Ölümünün tüm detayları bir intihara işaret etmeliydi. Silahın, Simon kendi eliyle hizalamış olsa göğsüne girmesi gereken yeri hesaplardım, sonra tek bir güçlü vuruşla tam saplamak istediğim noktaya hançeri sapına kadar sapladım. Simon'un bacaklarından bir kasılıp titreme gelip geçti. Boğazından bir boğulma sesi çıktığını duydum, aynı bir dalgıcın gönderdiği büyük bir hava kabarcığının, suyun yüzeyine va-

rışıyla patlaması gibiydi. Biraz yana doğru döndü ve sanki planımın daha etkili olmasına yardım edecekmiş gibi, sağ eli spazmodik bir dürtüyle hareket etti, hançerin sapını kavradı ve olağanüstü bir kuvvetle yapışıp öylece kasılıp kaldı. Bunun ötesinde bir mücadele belirtisi yoktu. Sanıyorum afyon ruhu sinir sistemini felç etmişti. Anında ölmüş olmalıydı.

Yapılması gereken bir şey daha vardı. Tüm şüpheleri bina sakinlerinden uzaklaştırıp, Simon'un kendisinde toplanmasını kesinleştirmek için, kapı sabahleyin içeriden kilitlenmiş halde bulunmalıydı. Bunu nasıl yapacaktım ve sonra dışarıya nasıl çıkacaktım? Pencereden olmazdı, bu fiziksel olarak imkânsızdı. Ayrıca pencerelerin sürgülü bulunması gerektiğine karar vermiştim. Çözüm gayet basitti. Minik cam bilye gibi kaygan cisimleri tutmak için kullandığım özel bir aleti getirmek üzere sessizce odama indim. Bu alet kuvvetli bir tutuşu ve sapının şekli nedeniyle dikkate değer bir kaldırma gücü olan, uzun ve ince bir el mengenesinden başka bir şey değildi. Anahtar kilitteyken, anahtar deliğinden bu mengene aracılığıyla anahtarın ucunu yakalamak ve böylece kapıyı dışarıdan kilitlemek çok basit bir işti. Bunu yapmadan önce Simon'un şöminesinde bazı kâğıtlar yaktım. İntihar edenler daima kendilerini öldürmeden önce bazı kâğıtları yok ederler. Bunun yanında, önce tüm şarap izlerini yok ettikten sonra Simon'un bardağına bir miktar daha afyon ruhu boşalttım, diğer şarap bardağını da temizledim ve şişeleri yanıma aldım. Odada iki kişinin içtiği içkinin izleri bulunursa doğal olarak "İkinci kişi kimdi?" sorusu ortaya çıkardı. Ayrıca şarap şişelerinin bana ait ol-

duğu tespit edilebilirdi. Bardağına afyon ruhu dökmemin nedeni, otopsi yapılması durumunda midesinde bulunuşunu açıklamaktı. Teori doğal olarak şöyle olacaktı; önce kendini zehirlemeye niyetlenmiş ve uyuşturucudan biraz içtikten sonra, ya tadından tiksinererek veya başka nedenlerden dolayı fikrini değiştirip hançerde karar kılmıştı. Bu düzenlemeleri yaptıktan sonra gazı açık bırakarak dışarı çıktım, kapıyı mengenemle kilitledim ve yatmaya gittim.

Simon'un ölümü neredeyse öğleden sonra saat üçe kadar keşfedilmedi. Kapının altından karanlık sahanlığa ışık sızdığını ve dolayısıyla gazın açık olduğunu fark eden bir hizmetçi, anahtar deliğinden bakmış ve Simon'u görmüştü. Hemen alarm verdi. Kapı kırılarak açıldı ve mahalleyi bir heyecan ateşi sardı.

Ben dahil binada bulunan herkes soruşturma kapsamına alındı. Bir sorgulama yapıldı fakat ölümü hakkında intiharın ötesinde herhangi bir ipucu elde edilemedi. İşin garibi bir hafta önce arkadaşlarıyla intiharı işaret eder gibi görünen bazı konuşmalar yapmıştı. Bir beyefendi, ikisi beraberken Simon'un "yaşamaktan bıktığını" söylediğine yemin ediyordu. Ev sahibi Simon'un geçen ayın kirasını ödediğı sırada "artık daha fazla kira ödemesi gerekmeyeceğini" söylediğini ileri sürüyordu. Diğer bütün deliller, kapının içeriden kilitli oluşu, cesedin duruş biçimi, yakılmış kâğıtlar, hepsi birbiriyle uyuşuyordu. Tahmin ettiğim gibi Simon'a ait bir elmas olduğunu kimse bilmiyordu, dolayısıyla cinayet için hiçbir neden ileri sürülemedi. Jüri uzatmalı bir incelemeden sonra olağan kararını verdi ve mahalle tekrar alışılmış sakinliğine kavuştu.

5. Animula

Simon'un felaketinin üstünden üç ay geçmişti ve ben kendimi gece gündüz elmas merceğime adamıştım. Yaklaşık iki bin çift elektrottan meydana gelen büyük bir galvanik batarya imal etmiş, elmasın yanıp kül olmaması için daha büyük bir güç kullanmaya cesaret edememiştim. Bu muazzam makine sayesinde, bana parıltısı her gün daha da artıyor gibi görünen büyük elmasıma, sürekli ve güçlü bir elektrik akımı gönderebilecektim. Bir ayın sonunda yoğun bir emek ve hassas bir incelik gerektiren bir işe, merceğin yontulup perdahlanmasına başladım. Taşın yoğunluğunun büyüklüğü ve kavislerine gösterilmesi gereken özen, çalışmayı daha önce yaşamadığım derecede ağır ve bezdirici hale getirdi.

Sonunda önemli an geldi çattı, mercek tamamlandı. Yeni dünyaların eşiğinde ürpererek dikildim. Farkındaydım, İskender'in meşhur dileği önümde duruyordu. Mercek yerine yerleştirilmeye hazır masanın üstünde bekliyordu. Biraz suyun içine terebentin yağı karıştırıp onu incelenmeye hazırlarken ellerim epeyce titriyordu, bu işlem suyun hızlı buharlaşmasını engellemek için gerekliydi. Sonra sıvıyı merceğin altındaki ince bir camın üstüne damlattım, bir prizma ve bir ayna yardımıyla sağladığım güçlü bir ışık akımıyla üzerini aydınlattım. Gözümü merceğin eksenine açtığım küçük deliğe yaklaştırdım. Bir an için, büyük parlak bir uçuruma benzeyen aydınlık bir karmaşadan başka hiçbir şey göremedim. İlk izlenimim açık ve berrak, uzay kadar sınırsız görünen saf bir beyaz ışıktı. Merceği büyük bir özenle, kıl payı kadar yavaşça sıktım. Mükemmel aydınlatma hâlâ devam ediyordu, fakat mercek maddeye

yaklařtıķķa gözümün önüne tarif edemeyeceğim g zelliķte bir sahne serilmeye başladı.

Görüş gücümün sınırlarının ötesine uzanan uçsuz bu-caksız bir uzaya bakıyor gibiydim. Büyüleyici parlaklıkta bir atmosfer tüm görüş alanına yayılmıştı. Mikroskobik hayvancıklara ait hiçbir yaşam izi görememekten şaşkınlığa düşmüştüm. Görünüşe göre bu göz alıcı enginliğin içinde tek bir canlı yaşamıyordu. Derhal anladım ki, merceğimin mükemmel gücü sayesinde, sulu maddenin yoğun parça-cıklarının ötesine, kirpikliler ve tek hücreliler  leminin de ötesine nüfuz etmiştim, olağanüstü bir ışıldamayla dolu, neredeyse sınırsız bir kubbenin altında bulunan aydınlık i  dünyadaki orijinal gaz kabarcıklarına bakıyordum.

Fakat gördüğüm küreciklerin i leri tamamen boş de-đildi. Her bir yanda büyüleyici renkler taşıyan bilinmeyen yapıda inorganik formlar fark etmiştim. Daha spesifik ta-nımlanacak olursa bu formlar, bölünmüş dalgalı bitkiler gibi görünen eşsiz yapraksı bulutlar olarak adlandırılabilir-lerdi. Ve öylesine görkemle boyanmışlardı ki, sonbaharda altın rengine bürünen ormanlarımız bunun yanında s n k kalırdı. Bu gaz ormanlarının uzun sokakları sonu gelmez açıklıklara doğru saydam bir şekilde yayılıyordu, ve hayal edilemeyecek parlaklıkta prizmatik renklerle boyanmıştı. Sarkan dallar, ormandaki değişken açık alanlarda, sanki rengarenk ipekli flamaların yarı saydam safları arasından geçen birer koridormuş gibi görünerek dalgalanıyorlardı. Bunlar meyveye ya da çiçeğe benziyordu, sürekli değişen binbir çeşit parlak renk tonuyla alacalanmış, bu masalsı yaprakların ta larından çıkmış kabarcıklardı sanki. Sırf ha-yal gücüyle düşünülemeyecek, bilinmeyen bir ateşle parla-

yan çiçekler, meyveler ve yaprakların, ılık saçan dinginlikte huzurla süzöldüğü bu geniş, güneşli korulukların haricinde hiçbir tepe, hiçbir göl, hiçbir nehir, canlı ya da cansız hiçbir formun olmaması gerekiyordu sanki.

Ne kadar garip, diye düşündüm, bu küre böyle bir yalnızlığa nasıl mahkûm edilebilirdi! En azından hayvan dünyasından yeni bir form keşfetmeyi ummuştum, bugün bildiklerimizden alt sınıfta da olsa bir yaşayan organizma. Bulduğum şey ise yeni keşfettiğim bir dünyaydı, deyim yerindeyse, çok güzel renkli bir çöl.

En etkili teorilerimizi pek sıklıkla atomlarına ayıran Doğa'nın iç ekonomisindeki eşsiz düzenlemeler üstünde kafa yorarken, prizmatik ormanlardan birinin açıklığında yavaşça hareket eden bir form fark ettim. Daha dikkatli baktım ve yanılmadığımı gördüm.

Bu esrarengiz nesnenin daha yakınlaşmasını endişeyle bekleyişimi anlatmaya kelimeler yetmez. Sadece küreciğin incelmış atmosferine asılı cansız bir madde miydi, yoksa canlılık ve hareket bahşedilmiş bir hayvan mıydı? Yaklaştı, sisin arasından, renkli yaprak bulutlarının arkasından uçarak geçti, birkaç saniye için belirsizce açığa çıktı ve sonra ortadan kayboldu. Sonunda en yakınımda sarkan koyu mor flamalar titreştiler, yavaşça kenara itildiler ve cisim geniş ışığa doğru süzöldü.

Dişi bir insan şeklindeydi. İnsan dediysem, insanın ana hatlarına sahipti demek istiyorum, fakat benzerlik burada bitiyordu. Çünkü Adem'in en güzel kızının bile asla ulaşamayacağı, tapılası bir güzelliğe sahipti.

Yapamam, bu mükemmel güzelliğin, bu ilahi vahyin cazibesini ortaya dökmeye cesaret edemem. Gizemli me-

nekşe rengi, buğulu ve berrak gözleri sözcüklerime sığmaz. Kayan bir yıldızın gökyüzünde izlediği yol gibi, altın bir girdapla muhteşem başını sarmalamış uzun ve parlak saçları, benim en ateşli tabirlerimin ihtişamını söndürebilir. Hybla'nın* bütün arıları gelip dudaklarıma yerleşseler, yine de onu çevreleyen çizgilerin muhteşem armonisini anlatan şarkıları boğuk bir sesle söylerler.

Bu güzel varlık, bulut ağaçlarının gökkuşağı perdeleri arasından ötede uzanan geniş ışık denizine doğru sürüklendi. Hareketleri, denizin saraylarını dolduran berrak ve sakin sulara kendi saf iradesiyle davranan zarif bir su perisinin hareketleriydi. Bir haziran gününün durgun atmosferinde hafif bir kabarcığın sakin zarafetiyle derhal süzüldü. Mükemmel yuvarlaklıktaki kolları ve bacakları tatlı ve büyüleyici kavisler oluşturdu. Hatlarındaki ahenkli akışı izlemek, Muhteşem Beethoven'ın en ruhani senfonisini dinlemek gibiydi. Aslında bu, ne olursa olsun ucuza satın alınmış bir zevkti. Bu mucizenin büyük kapısından bir başkasının kanı sayesinde geçmiş olsam da, ne önemi vardı? Böyle bir zevk ve sarhoşluk anını yaşaması için kendi canımı bir başkasına verebilirdim.

Onun varlığından başka her şeyi unutmuş olarak bu şirin mucizeye nefessiz bakarken, gözlerimi mikroskoptan hevesle geri çektim ve eyvah! Bakışlarım aletimin altında duran ince cama kayar kaymaz, aynadan ve prizmadan gelen parlak ışık, renksiz su damlasının üstünde parıldadı! Bu güzel varlık orada, o küçük çiğ damlasının içinde sonsuza kadar hapisti. Neptün gezegeni bile bana onun kadar uzak

---

* Sicilya'da bal arılarıyla ünlü bir bölge. (ç.n.)

değildi. Gözümü mikroskobuma yeniden yerleştirmek için acele ettim.

Animula (ona sonradan vereceğim bu sevgili ismi şimdi kullanmama izin verin), konumunu değiştirmişti. Yeniden o harika ormana yaklaşmış, ciddiyetle yukarı bakıyordu. O sırada ağaçlardan biri –onlara bu ismi vermeliyim– kirpiksi kıvrımını açtı, tepesinde ışıldayan parlak meyvelerden birini yakaladı ve yavaşça aşağı doğru sürüklenerek Animula'nın tutması için bekledi. Güzel peri meyveyi narin eline alarak yemeye başladı. Dikkatimi öylesine ona yöneltmiştim ki, bu eşsiz bitkinin iradeli bir içgüdüyle hareket edip etmediğini belirleme görevini yerine getiremedim.

Büyük bir dikkatle yemeğini yiyişini izliyordum. Hareketlerinin yumuşaklığı vücuduma bir ürperti yayıyordu. Güzel gözlerini bulduğum noktaya doğru çevirince kalbim deli gibi atmaya başladı. Kendimi o ıııklı okyanusa atabilecek gücüm olmasını, o mor ve altın rengi bahçelerde onunla yüzmeyi nasıl isterdim! Her hareketini soluğum kesilerek izlerken aniden irkildi, bir an dinliyormuş gibi göründü ve sonra içinde yüzdüğü parlak semayı yararak, opali andıran ormanı bir ışıık hüzmesi gibi delip, ortadan kayboldu.

Anında en tuhaf duyguların peş peşe saldırısına uğradım. Sanki aniden körleşmiş gibiydim. Parlak küre halen önümde duruyordu fakat günışığı yok olmuştu. Bu ani kayboluşun sebebi ne olabilirdi? Bir sevgilisi veya kocası mı vardı? Evet işte cevap buydu! Mutlu bir hemcinsimin yolladığı sinyaller ormanın patikaları boyunca titreşmiş ve o da bu çağrıya itaat etmişti.

Bu sonuca vardığımda duyduğum ıstırap beni afallatıp ürküttü. Mantığımın beni varmaya zorladığı kanaatimi

reddetmeyi denedim. Bu ölümcül çıkarsamaya karşı savaştım, ama boşuna. Olan olmuştu. Bundan kaçış yoktu. Bu hayvancığı seviyordum!

Mikroskobumun muhteşem gücü sayesinde bu varlığın insan ebatlarıyla ortaya çıktığı bir gerçektir. Su damlasının daha kolay çözümlenebilen kısımlarında yaşayıp mücadele eden ve ölen daha iri yaratıkların tiksindirici yönleri yerine, aşkın bir güzelliğin zarafetini ve narinliğini gösteriyordu. Fakat bütün bunlar niye oluyordu? Gözümü mikroskobundan her ayırdığımda, bakışlarım bu sefil su damlasına çarpıyordu, içinde yaşam süren, hayatımı güzelleştirebilecek her şeyi bilmek zorundaydım.

Belki o da beni bir kez olsun görebilirdi! Bizi ayırmak için aramızda bu kadar acımasızca yükselen gizemli duvarları bir anlığına delip, ruhumu dolduran her şeyi fısıldayabilirsem, hayatımın kalanında onun uzak şefkatinin bilgisiyle yetinmeye razı olabilirdim. Çok zayıf bile olsa bizi birbirimize bağlayacak özel bir bağlantı kurmuş olmak, aynı zamanda onun, ormanların arasındaki sihirli açıklıklarda gezinirken, varlığıyla hayatının monotonluğunu bozan ve yüreğinde nazik bir hatıra bırakan harika yabancıyı düşündüğünü bilmek olurdu.

Fakat bu mümkün değildi. İnsan aklının kapasitesi dahilindeki hiçbir icat, doğanın inşa ettiği engelleri yıkamazdı. Ruhumu onun olağanüstü güzelliğiyle besleyebilirdim fakat yine de o, gece gündüz kendisini gözetleyen, kapandıklarında bile onu rüyada gören sevgi dolu gözlerden daima habersiz kalmalıydı. Acı bir ıstırap çılgılığıyla odadan kaçtım ve kendimi yatağa savurup, bir çocuk gibi hıçkırarak uykuya daldım.

6. Kupa Dökölüyor

Ertesi sabah neredeyse şafakla kalktım ve mikroskobuma koştum. Her şeyimi içinde tutan o küçücük ışıklı dünyayı ararken titriyordum. Animula oradaydı. Yatmaya gitmeden önce gaz lambasını açık bırakmıştım. Güzel periyi onu sarmalayan parlak ışığın içinde, hatlarını canlandıran bir zevk ifadesiyle yıkanırken buldum. Parıldayan altın saçlarını masum bir işveyle omuzlarından aşağıya atmıştı. Kendini şeffaf ortama rahatlıkla bırakmış boylu boyunca uzanıyor ve su perisi Salmakis'in* namuslu Hermafrodit'i** elde etmek için ararken yaptığı gibi hoplayıp sıçrayarak oynuyordu.

Kendimi tatmin etmek amacıyla yansıtma gücünün yeterince gelişip gelişmediğini göreceğim bir deney yapmaya çalıştım. Lamba ışığını önemli ölçüde azalttım. Geriye kalan loş ışıktaki yüzünden sancılı bir ifadenin geçtiğini görebiliyordum. Aniden yukarı baktı, alnı kasılmıştı. Mikroskobun zeminini yeniden tamamen ışıkla doldurdum ve bütün ifadesi değişti. Tüm ağırlığından kurtulmuş bir cisim gibi ileri doğru fırladı. Gözleri parladı, dudakları hareket etti. Keşke bilim, ışıklarda yaptığı gibi, sesleri katlayarak artıran ve ileten araçlara sahip olsaydı, kulaklarımı kimbilir hangi mutluluk şarkıları doldurur, Adonis'e*** söylenen sevinçli ilahiler aydınlık havayı nasıl titretirdi!

---

* Salmakis: Yunan mitolojisinde bir su perisi. (ç.n.)

** Hermafrodit: Yunan mitolojisinde Hermes ve Afrodit'in oğlu. Su perisi Salmakis Hermafrodit'e âşık olup tanrılardan sonsuza kadar birlikte olmalarını diler ve tek bir bedende birleşirler. (ç.n.)

*** Adonis: Yunan mitolojisinde bir tanrı. (ç.n.)

Kont de Gabalis'in* hava perileriyle doldurduğu mistik dünyasını şimdi anlıyordum. Oradaki periler yaşam enerjilerini hafifçe parıldayan bir ateşten alan ve sonsuza kadar saf hava ve saf ışıktaki devinen güzel varlıklardı. Gülhaçlılar, benim uygulamada farkına vardığım mucizeyi önceden görmüşlerdi.

Bu tuhaf ilaheye tapınışım ne kadar sürdü pek bilmiyorum. Zaman mefhumumu kaybetmiştim. Şafak sökmeden önce başlayıp gecenin geç saatlerine kadar tüm dikkatimle bu harika merceğin içine bakıyordum. Kimseyi görmüyor, hiçbir yere gitmiyor, yemek yemeğe çok az zaman ayırıyordum. Tüm yaşamım kendinden geçmiş Katolik bir azizinki kadar derin bir tefekkürle dolmuştu. Kutsal varlığa baktığım her saat tutkumu güçlendiriyordu, bu tutku, onu istediğim her an gözleyebilsem dahi, benim asla ve asla farkıma varamayacağı gibi bir inançla gölgelenmişti.

Çılgın aşkım ve acımasız koşulları üstüne sürekli kara kara düşünmekten ve dinlenmeye duyduğum ihtiyaçtan ötürü sonunda sararıp soldum, bir deri bir kemik kaldım ve kendimi bundan soğutmak için biraz çaba göstermeye karar verdim. "Bak," dedim, "bu olsa olsa bir fantazi olabilir. Hayal gücün Animula'ya gerçekte sahip olmadığı bir cazibe yükledi. Etrafında kadın olmaması aklını bu hastalıklı duruma getirdi. Onu kendi dünyandaki güzel kadınlarla karşılaştı, bu sahte sihir kaybolup gidecek."

Tesadüfen gazetelere baktım. Orada her gece Niblo'da sahneye çıkan ünlü bir dansçı reklamını gördüm. Sinyorina

---

* Comte de Gabalis: Abbé Nicolas-Pierre-Henri de Montfaucon de Villars tarafından yazılmış 17. yüzyıl Fransız metni. (ç.n.)

Caradolce dünyanın en zarif ve en güzel kadını olarak ün salmıştı. Hemen giyindim ve tiyatroya koştum.

Perde açıldı. Üzerinde prensin uyumakta olduğu çiçek kümeleriyle süslü yeşil kanvasın etrafında, beyaz muslinler içindeki periler klasik yarım dairelerini oluşturmuş, sağ ayak parmaklarının üstünde duruyorlar. Aniden bir flüt duyuluyor. Periler harekete geçiyorlar. Ağaçlar açılıyor, perilerin hepsi birden sol ayak uçlarının üzerine dikiliyorlar ve kraliçe giriyor. Bu Sinyorinaydı. Alkış tufanının ortasında ileri doğru sıçradı ve tek ayağının üstüne inerek havada asılı durdu! Tanrım! Kralları arabasının tekerlekleri altında sürükleyen ünlü büyüleyici kadın bu muydu? O aşırı kaslı bacaklar, kollar, o kalın bilekler, o mağaramsı gözler, o basmakalıp gülüş, o kabaca boyanmış yanaklar! Animula'nın lal kırmızı tazeliği, berrak anlamlı gözleri, ahenkli kolları, bacakları nerede?

Sinyorina dans etti. Ne kadar hantal, uyumsuz hareketlerdi onlar! Bacakları ile kollarının oynayışı tamamen sahne ve yapaydı. Sıçrayışları atletlere özgü acılı bir çabaydı, tavırları sevimsizdi ve göze sıkıntı veriyordu. Daha fazla dayanamadım. Bütün gözleri üstüme çeviren bir tikslenme nidasıyla, Sinyorina'nın *pas-de-fasination*'unun* tam ortasında koltuğumdan kalktım ve hemen binayı terk ettim.

Peri kızımın güzel suretiyle gözlerime ziyafet çekmek için hızla eve gittim. Bundan böyle bu tutkuyla mücadele etmenin imkânsız olduğunu anlamıştım. Gözümü merceğe yaklaştırdım. Animula oradaydı, ama ne olmuştu öyle? Yokluğumda birtakım korkunç değişiklikler meydana gelmiş gibi görünüyordu.

---

* Bir dans terimi. (ç.n.)

Bakmakta olduğum güzel ehreyi gizli bir keder bulutu kaplamıştı sanki. Yüzü zayıflamıştı ve bitkindi; bacakları ağırlaşmış sürükleniyordu, altın rengi saçlarının harika parıltısı solmuştu. Hastaydı! Hastaydı ve ona yardım edememişim! Bana öyle geliyor ki o anda, eğer küçültölüp mikroskobik bir hayvan boyutuna gelebilseydim ve kaderin benden sonsuza kadar ayırdığı o periye teselli verebilseydim, doğuştan gelen insanlık haklarımdan seve seve vazgeçerdim.

Bu gizemi çözmek için kafa patlattım. Periye acı veren şey neydi? Şiddetli bir sancı çekiyor gibiydi. Yüz hatları kasılmıştı, hatta sanki içsel bir ıstırapla kıvranıyordu. O harika ormanlar da güzelliklerini yarı yarıya yitirmişlerdi. Renkleri donuklaşmış, bazı kısımlarda tamamen yok olmuştu. Kırık bir kalple saatlerdir Animula'yı izliyordum, gözlerimin önünde tamamen yitip gidiyordu. Aniden, birkaç gündür su damlasına hiç bakmamış olduğumu hatırladım. Aslında onu görmekten nefret ediyordum çünkü bana Animula'yla aramdaki doğal engelleri hatırlatıyordu. Aceleyle mikroskobun zeminine baktım. Lamel halen oradaydı, ama, ulu Tanrım! Su damlası kaybolmuştu. Birden korkunç gerçeği anladım; çıplak gözle görülemeyecek kadar buharlaşmıştı. Su damlasının, içinde Animula'nın olduğu son atomunu izliyordum ve o ölüyordu!

Aceleyle tekrar merceğe dönüp baktım. Heyhat! Can çekişiyordu. Gökkuşaağı rengindeki ormanların hepsi eriyip gitmişti ve Animula loş ışıktaki bir nokta gibi görünüyor, yatdığı yerde belli belirsiz mücadele ediyordu. Ah! Manzara korkunçtu; o güzelim yuvarlak kolları, bacakları hiçliğin içinde çırpınıyordu, gökyüzü gibi ışıldayan gözleri simsi-

yah bir toza bulanmıştı, parlak altın saçları artık cansız ve soluktu. Son sancı geldi. Kararan şeklin nihai çırpınışını gördüm ve bayıldım.

Saatler sonra bir trans halinden uyandığımda, kendimi, zihnim ve bedenim kadar parçalanmış olan mikroskobumun enkazının ortasında uzanmış buldum. Zorla, aylarca kalkamayacağım yatağıma süründüm.

Şimdi bir deli olduğumu söylüyorlar fakat yanılıyorlar. Çalışmaya ne gönlüm ne de isteğim var ve bütün param bittiği için artık yoksulum ve yardımla yaşıyorum. Şakayı seven gençlik dernekleri optik konusunda konuşma yapmam için beni davet ediyorlar, bunun karşılığında bana para ödüyorlar ve konuşurken bana gülüyorlar. Yanlarından geçerken, "Bu Liney, çılgın mikroskopçu," diyorlar. Varsayalım ki tutarsız konuşuyorum. Böyle korkunç hatıralarla beyni esir alınmış benim gibi biri, kayıp Animula'mın ışıldayan bedenini, ölümün hayaletleri arasında görüp dururken, nasıl mantıklı konuşabilir ki!

GÖVDESİ OLMAYAN ADAM

Edward Page Mitchell

Çeviren: Leyla Esen

Edward Page Mitchell

Bilimkurgu edebiyatının kurucu isimleri arasında gösterilen Amerikalı gazeteci ve yazar Edward Page Mitchell 1852'de doğdu. *The Sun* gazetesinde çalıştı. Görünmezlik, zamanda yolculuk, ışınlanma, yapay zekâ, zihin transferi gibi bilimkurgunun klişesi haline gelecek birçok temayı ilk kullanan yazarlardan biri olarak tarihe geçti. "Gövdesi Olmayan Adam" [The Man Without a Body] 1877'de, "Geri Giden Saat" [The Clock That Went Backwards] ise 1881'de *The Sun*'da yayımlandı. H. G. Wells'in *Zaman Makinesi* adlı eserinden uzun süre önce yazılan "Geri Giden Saat", edebiyat tarihinin ilk zaman makinesi öyküsü olarak kabul edildi. 1927'de hayatını kaybeden yazar, 1970'li yıllarda bilimkurgu tarihçisi ve eleştirmen Sam Moskowitz'in çabalarıyla yeniden keşfedildi ve "Amerikan bilimkurgusunun kayıp devi" olarak adlandırıldı.

Central Park'taki Eski Arsenal Müzesi'nde bulunan bir rafta, doldurulmuş sinek kuşlarının, erminlerin, gümüş tilkilerin ve rengârenk muhabbet kuşlarının ortasında, insan kafalarının bulunduğu ürkütücü bir bölme vardır. Perulu bir mummyayı, bir Maori* şefini ve bir Flathead Yerlisi'ni** geçiyorum, çünkü bir yıldan fazla bir zaman önce bu korkunç koleksiyona dahil edilen ve o zamandan beri bana çok ilginç gelen, beyaz ırka ait bir kafadan söz edeceğim.

İlk gördüğümde bu Kafa'ya hayran kalmıştım. Dalgın bir zekilik taşıyan yüz ifadesi gönlümü kazanmıştı. Burnu olmadığı ve burun çukuru da oldukça yıpranmış olduğu halde, yüz çok dikkat çekici. Aynı şekilde gözleri de noksan, fakat boş kürelerin kendilerine özgü bir ifadesi var. Parşömenimsi derisi o kadar kuruyup büzüşmüş ki, dişleri çenesindeki diş köklerine kadar görünüyor. Çürümenin yıkıcı etkisinden nasibini en fazla ağız almış, yine de ağzın olduğu yerde bir kişilik göstergesi var. Sanki şöyle diyor: "Anatomimdeki eksikliklere aldırma, aslında yetenekli bir insana bakıyorsun!" Kafanın yüz hatları Tötonik tipte, kafatası bir filozofun kafatası. Aklımda belli belirsiz yer etmiş

---

* Maori: Yeni Zelanda yerlisi. (ç.n.)

** Flathead Indian: Yassıkafa Yerlisi. Chinook, Choctaw Salish gibi Kuzey Amerika yerlileri, çocuklarının kafalarını yapay şekilde düzleştirirdi. (ç.n.)

ama bir yerlere tam olarak oturtamadığım bu harap yüzde özellikle dikkatimi çeken şey, bir zamanlar tanıdığım birinin yüzüne olan benzerliğiydi.

Velhasıl, bulunduğu cam muhafazanın önünde dururken, neredeyse bir yıldır tanıdığım bu Kafa'nın, tanışıklığımızı onaylayan ve dostça ilgimden duyduğu memnuniyeti belirten bir ifadeyle, kasıtlı bir şekilde bana göz kırptığını gördüğümde, çok da şaşırmadım.

Bu olay bir Bağışçılar Günü'nde gerçekleşti ve salondaki tek ziyaretçi bendim. Bölümün sadık görevlisi, maymunlardan sorumlu arkadaşıyla bira içmeye gitmişti.

Kafa ikinci kez göz kırptı, hatta bu defa eskisinden çok daha samimi biçimde. Bir anatomistin bir şeyi incelerken duyduğu hazla, gösterdiği çabaya dikkat kesildim. Kayış gibi derinin altındaki çiğneme kasının gerildiğini gördüm. Glutinatörlerin* kımıldadığını ve boyun derisi kasının muhteşem yanal hareketini gördüm. Kafanın benimle konuşmaya çalıştığını biliyordum. Risorius ve zigomatik majör'ün** de seğirerek kasıldığını fark ettim. Biliyordum ki, bu bir gülümseme çabasıydı.

"Bu," diye düşündüm, "ya boynun vurulmasından çok sonra rastlanan bir canlılık durumu ya da diastaltik*** veya uyarıcı-motor sistemi olmadığında görülen bir refleks hareketi. Daha önce bir örneğine rastlanmadığı için, her iki olgunun da dikkatle gözlenmesi gerekiyor. Ayrıca Kafa bana karşı gözle görünür biçimde yardımsever davranıyor."

* Glutinatör: Yapıştıran, birleştiren. (ç.n)

** Risorius, zigomatik major, zigomatik minor: Ağızın köşelerini yukarı ve yana çeken gulme kasları. (ç.n.)

*** Diastaltik: Refleksle ilgili. (ç.n.)

Anahtar destemde bulduğum bir anahtarla cam kapağı araladım.

“Teşekkürler,” dedi Kafa. “Temiz havayı solumak oldukça zevkli.”

“Nasıl hissediyorsunuz?” diye kibarca sordum. “Bir bedeninin olmaması nasıl bir şey?”

Kafa kendisini üzgün bir biçimde salladı ve içini çekti. “Tek bir bacak,” dedi, belli nedenlerden dolayı ses tonlamalarını dikkatle kullanarak çökük burnunun içinden konuştu, “tek bir bacak uğruna iki kulağımı da verirdim. Benim arzum esasen gezebilmek ama yürüyemiyorum. Sekerek veya yalpalayarak bile yürüyemem. Büyük bir zevkle seyahat eder, dolaşır, piyasa yapar, insanlarla dolu yollarda gezinirdim ama bu uğursuz rafa zincirliyim. Şu barbar kafalardan daha iyi durumda değilim. Ben bir bilimadamıyım! Burada boynumun üstünde oturup etrafımdaki şu çullukların ve leyleklerin bacaklarını görmek ve buna katlanmak zorundayım. Şuradaki cehennemlik uzun gagalı küçük Oedieneninus’a bak. Porfir taşına benzeyen şu sefil gri-kafaya bak. Beyinleri yok, hırsları yok, hiçbir arzuları yok. Ama bacakları var, var ki var, hem de bolca.” Karşısındaki girintinin üzerinde yer alan, sözünü ettiği kuşların kıskırtıcı bacaklarına kıskanç bir bakış attı ve hüznle ekledi: “Wilkie Collins’in romanlarındaki kahramanlardan birisi olmak için bile yeterli değilim.”

Bu kadar duyarlı olduğu bir konuda onu nasıl teselli edeceğimi tam bilemiyordum. Fakat, durumunun belki de nasırdan ve gut hastalığından muafiyetin bir bedeli olduğunu üstü kapalı olarak söyleme cesaretinde bulundum.

“Kollara gelince,” diye devam etti, “işte sana başka bir talihsizlik! Yaz günlerinde buraya giren sinekleri –Tanrı bilir nasıl giriyorlar– kovalamaktan acizim. Orada zıpçıktı gibi oturmuş bana sırtan, şu kahrolasica Chinook mumyasına uzanıp, bir şamar bile patlatamam. Kafamı kaşıyamam, hatta bu müthiş cereyanlı yerde soğuk alsam, adam akıllı burnumu (burnunu!) silemem. Yeme içme ise zerre umurumda değil. Ruhum bilimle sarmaş dolaş. Bilim benim gelinim, benim kutsalım. Onun geçmişteki ayak izlerine tapıyorum, gelecekteki ilerleyişine dair kehanetleri önünde eğiliyorum. Ben...”

Bu ifadeleri daha önce duymuştum. Bir anda Kafa’nın, ilk gördüğüm andan beri peşimde olan, o tanıdık bakışlarını yakaladım. “Bağışlayın,” dedim, “siz ünlü Profesör Dummkopf musunuz?”

“Adım bu, daha doğrusu buydu,” diye vakur bir tavırla cevap verdi.

“Eskiden Boston’da otururdunuz ve şaşırtıcı özgünlükte bilimsel deneyler yapardınız. Kokunun fotoğrafını çekmeyi, müziği şişeye doldurmayı, kuzey ışıklarını dondurmayı siz keşfettiniz. SpectrW çözümlemesini Zihne ilk siz uyguladınız.”

“Bunlar küçük başarılarımdan bazılarıydı,” dedi Kafa, üzüntülü bir şekilde kendini sallayarak. “Son buluşumun yanında oldukça küçük kalırlar; bu öyle büyük bir keşifti ki, en büyük zaferimdi ama aynı zamanda mahvıma neden oldu. Bu deneyde gövdemi kaybettim.”

“Bu nasıl oldu?” diye sordum. “Duymamıştım.”

“Duymamışsındır,” dedi Kafa. “Yanımda bir yardımcı olmadan, yalnız çalışırım. Yokluğum çok sonra fark edildi. Sana anlatacağım.”

Merdivenlerden bir ses geldi. "Sus!" diye bağırdı Kafa. "Buraya gelen biri var. Bizi fark etmemeleri lazım. Numara yapmalısın."

Aceleyle cam muhafazanın kapısını kapattım, geri dönen bekçinin dikkatini çekmeden tam zamanında kilitledim. Yan tarafta sergilenen başka bir şeyi büyük bir merakla inceler gibi yaptım.

Bir sonraki Bağışçılar Günü'nde tekrar müzeye gittim. Kafa'nın bekçisine, sorumluluğundaki tuhaf şeyler hakkında bilgi almak ister gibi görünerek, bir dolar verdim. Bir süre boyunca hararetle konuşarak salonu benimle turladı.

"Şuradaki," dedi, Kafa'nın önünde durduğumuzda, "müzeye on beş ay önce getirilen bir tür ahlaki mirastır. Geçen yüzyılda Paris'te giyotinle idam edilen ünlü bir katilin başıdır, bayım."

Profesör Dummkopf'un ağzının köşesinde hafif bir seğirme, bir zamanlar sol göz kapağının olduğu yerde belli belirsiz bir keder görür gibi oldum. Ama bu koşullar altında, son derece iyi bir şekilde yüz ifadesini korumasını bildi. Rehberime maharetle verdiği hizmet için teşekkür edip gidebileceğini söyledim. Beklediğim gibi, beni Kafa'yla sohbetimi sürdürmek üzere yalnız bırakarak, kolayca kazandığı bir doları, biraya yatırmak için yola koyuldu.

Ben camdan hapishanesini açtıktan sonra, "Böyle odun kafalı bir budalanın," dedi profesör, "Telepomp'un mucidi olan bir bilimadamının, küçük de olsa, bir parçasından sorumlu olduğunu düşünebiliyor musun? Paris'miş! Katil-miş! Geçen yüzyılmış, tabii elbette!" ve Kafa kahkahalarla öyle bir sallandı ki raftan fırlayacağından korktum.

“İcadınızdan söz ediyordunuz, Telepomp’tan,” diye hatırlattım.

“Ah evet,” dedi Kafa, aynı anda hem ağırbaşlılığını takınıp hem ağırlık merkezini dengeleyerek. “Nasıl Gövdesi Olmayan Adam haline geldiğimi sana anlatacağıma söz verdim. Bildiğin gibi üç-dört yıl önce, sesin elektrikle iletimi prensibini keşfetmiştim. Telefonumu –ki ona bu adı verdim– halka tanıtmış olsaydım, muazzam kullanışlı, işe yarar bir buluş olacaktı. Fakat heyhat!”

“Böldüğüm için kusura bakmayın ama,” dedim, “kısa süre önce bir başkasının aynı şeyi yaptığını söylemem لازم. Artık telefon gerçekten var.”

“Daha ileri gidebildiler mi?” diye sordu hevesle. “Atomların aktarılmasının büyük sırrını keşfedebildiler mi? Yani diyorum ki, Telepomp’u yapmayı başarabildiler mi?”

“Öyle bir şeyi hiç duymadım,” dedim ve güven vermek için aceleyle devam ettim. “Ne demek istiyorsunuz?”

“Dinle,” dedi. “Telefonla yaptığım deneyler sırasında, aynı prensibin sonsuz bir genişleme kapasitesine sahip olduğuna ikna olmuşum. Madde moleküllerden meydana gelir, moleküller ise atomlardan oluşur. Bildiğin gibi, atom ise varlığın birimidir. Moleküller, atom parçacıklarının sayısına ve sıralanışına göre farklılık gösterir. Kimyasal değişiklikler, moleküllerdeki atomların çözünmesine ve yeniden sıralanarak başka türde moleküller meydana getirmesine neden olur. Bu çözünme kimyasal çekim kuvvetiyle veya güçlü bir elektrik akımıyla gerçekleştirilebilir. Anlayabiliyor musun?”

“Gayet iyi anlıyorum.”

“Pekâlâ, böylece bu düşüncayı takip ederek mükemmel bir fikre ulaştım. Maddenin, telgrafla gönderilememesi

veya etimolojik olarak tam söylersek, “telepomp” edilme-
mesi için bir neden yoktu. Gerekli olan sadece, hattın bir
ucuna etki ederek moleküllerin parçalanmasını sağlamak
ve kimyasal çözünmenin titreşimlerini elektrikle diğer uca
ileterek, burada diğer atomlardan yeniden benzer bir ya-
pılanmaya gitmesini sağlamaktı. Tüm atomlar aynı olduğu
için, moleküllerin içinde bunların aynı sırayla dizilişi ve
bu moleküllerin de bir organizmada orijinal organizmaya
benzer bir şekilde dizilmesi, pratikte orijinalinin bir kop-
yasını karşımıza çıkaracaktır. Bu bir maddeleşme olayıdır,
spiritüalistlerin riyakârlığı anlamında değil, aksine bilimsel
katılığın tüm gerçekliği ve mantığı içinde bir maddeleşme.
Takip edebiliyor musun?”

“Biraz bulanık geliyor,” dedim, “ama esas noktayı sanı-
rım anlıyorum. Platon’un düşüncesindeki İdea kavramını
kullanırsak, maddenin İdea’sını telgrafla gönderebilirsiniz.”

“Çok doğru. Yanan gaz sürekli değişmesine rağmen bir
kandil alevi aynı kandil alevidir. Suyun yüzeyindeki bir
dalga hep aynı dalgadır fakat onu meydana getiren su, o
hareket ettikçe değişir. Beş yıl önce vücudunda olan bir
atom, artık orada olmasa bile, bir insan yine aynı insan-
dır. Bu formdur, şekildir, İdea’dır, asıl olan budur. Maddeye
özgü titreşimler sese özgü titreşimler gibi, bir tel aracılığıy-
la belli bir mesafeye kolayca iletilebilir. İşte böylece mad-
deyi, anotta tabiri caizse temelinden bozup, katotta aynı
düzendeki yeniden oluşturabileceğim bir alet yaptım. İşte
bu benim Telepomp’umdu.”

“Ama uygulamada Telepomp nasıl çalıştı?”

“Kusursuz! Boston’da Joy Caddesi’ndeki evimde yaklaşık
sekiz bin metre uzunluğunda kablom vardı. Kuvars, nişas-

ta ve su gibi basit bileşikleri, bu sekiz bin metrelik bobinle bir odadan diğerine göndermekte hiç zorluk çekmedim. Bir odada atomlarına ayırdığım üç sentlik posta pulunun, anında diğer odadaki alıcı cihazda kopyasının çıktığını gördüğümde yaşadığım sevinci asla unutmayacağım. İnorganik bir maddeyle bu başarıyı sağlayınca, aynı şeyi canlı bir organizmayla yapmak için cesaret buldum. Bir kedi yakaladım, siyahlı sarılı bir kedi. Ve ona iki yüz kaplık bataryamdan korkunç bir akım gönderdim. Kedi bir çırpıda ortadan kayboldu. Aceleyle diğer odaya yöneldim. Büyük bir memnuniyetle Thomas'ı orada canlı buldum, biraz şaşkındı fakat mırıldıyordu. Yani kusursuz bir şekilde çalıştı."

"Bu kesinlikle olağanüstü bir şey."

"Değil mi? Kedi deneyinden sonra devasa bir düşünce beni esir aldı. Kedigillerden bir varlığı gönderebildiysem, bir insanı niye göndermeyeyim? Bir kediye elektrikle, sekiz bin metrelik bir kablo aracılığıyla anında transfer edebildiysem, bir insanı Atlantik'teki bir kablo yoluyla ve aynı hızla niye Londra'ya göndermeyeyim? Zaten güçlü olan bataryamı daha da güçlendirerek deneyi yapmaya karar verdim. Kendini tamamen bilime adanmış birisi olarak, deneyi kendi üzerimde yapmayı aklıma koydum.

"Deneyimin bu kısmını düşünmekten hoşlanmıyorum," diye devam etti Kafa. Gözünü kırıştırdı ve cebimden çıkardığım mendilimle, onun için nazıkçe sildiğim bir damla gözyaşı, yanağına yuvarlandı. "Yeterli olması için bataryamdaki kapların sayısını üçe katladım. Kablomu çatıların üstünden Phillips Caddesi'ndeki pansiyonuma kadar gerdim, her şeyi hazır hale getirdim. Teoriye olan güvenimden kaynaklanan ciddi bir soğukkanlılıkla, Joy Caddesi'ndeki

ofisimde bulunan Telepomp'un alıcı cihazına yerleştim. Bataryayla bağlantı kurduğum zaman kendimi Phillips Caddesi'ndeki odamda bulacağımdan, varlığımdan emin olduğum kadar emindim. Sonra elektriği veren düğmeye dokundum. Ah!"

Dostum bir süre konuşamadı. Sonunda bir gayretle hikâyesine devam etti.

"Ayaklarım ayrışmaya başladı ve gözlerimin önümden yavaş yavaş kayboldular. Bacaklarım eridi gitti, sonra gövdem ve kollarım. Yanlış giden bir şey vardı, çözünme hızımın aşırı yavaş olduğunu fark ediyordum ama çaresizdim. Daha sonra başım gitti ve tüm bilincimi kaybettim. Teorime göre en son kaybolmuş olan başım, kablonun diğer ucunda maddeleşerek ortaya çıkan ilk parçam olmalıydı. Aslında teori doğrulandı da. Bilincim yerine geldi. Gözlerimi Phillips Caddesi'ndeki odamda açtım. Çenem ortaya çıkıyordu ve büyük bir memnuniyetle boynumun yavaşça şekillendiğini görüyordum. Yaklaşık üçüncü boyun omuru civarındayken işlem aniden durdu. Nedenini bir anda anladım. Kaplarıma temiz sülfürik asit takviyesi yapmayı unutmuştum ve geri kalan kısmımı maddeleştirmek için yeterli elektrik yoktu. Bir Kafa'dan ibarettim ve bedenim Tanrı bilir neredeydi."

Onu teselli etmeye çalışmadım. Profesör Dummkopf'un kederinin yanında sözler yakışksız kalırdı.

"Gerisinin ne önemi var?" diye üzgün bir şekilde devam etti. "Phillips Caddesi'ndeki bina tıp öğrencileriyle doludur. İçlerinden bazılarının kafamı bulduğunu sanıyorum. Telepomp veya benim hakkımda hiçbir şey bilmediklerinden, ona anatomi dersleri için el koymuşlardır. Sanırım

bazı arsenikli ilaçlarla onu korumaya kalkışmışlar. İşin ne kadar kötü yapıldığını kusurlu burnum gösteriyor. Sanıyorum ki o tıp öğrencisinden bu tıp öğrencisine, o anatomi kurulundan bu anatomi kuruluna sürüklendim durdum, ta ki şakacı birileri beni geçen yüzyılın Fransız katili olarak bu koleksiyona dahil edene kadar. Birkaç ay boyunca hiçbir şeyin farkında değildim, bilincime kavuştuğumda kendimi burada buldum.”

“Bu,” diye ekledi kuru ve haşın bir kahkahayla, “kaderin bir cilvesi!”

“Sizin için yapabileceğim bir şey yok mu?” diye sordum, kısa bir duraksamadan sonra.

“Teşekkür ederim,” diye cevapladı Kafa. “Kaderime boyun eğdim ve oldukça keyifli sayılırım. Deneysel bilime olan tüm ilgimi büyük ölçüde kaybettim. Günbegün burada oturmuş, bu hayranlık uyandıran müzede bol bol bulunan zoolojik, ihtiyolojik, etnolojik ve konkolojik nesneleri merakla izliyorum. Benim için yapabileceğin herhangi bir şey düşünemiyorum.”

Bakışları, karşısında duran uzun gagalı Oedienenius'un çileden çıkarıcı bacaklarına bir kez daha takılınca, “Dur,” diye ekledi. “İhtiyaç duyduğum bir şey varsa, o da açık havada gezinti yapmak. Beni yürüyüşe çıkarmanın bir yolunu bulamaz mısın?”

Bu istek karşısında biraz bocaladığımı itiraf etmeliyim, ama elimden geleni yapmaya söz verdim. Üstünde biraz kafa yorduktan sonra aşağıdaki şekilde uyguladığımız bir plan yaptım:

Aynı gün öğleden sonra, kapanış saatinden hemen önce müzeye döndüm ve Amerika Manatisi de denilen

devasa denizineğinin arkasına saklandım. Görevli, salona doğru üstünkörü bir bakış attıktan sonra binayı kilitleyip gitti. Sonra cesaretle ortaya çıkıp dostumu raftan aldım. Bir veya iki omurunu sağlam bir sicim parçasıyla bir moa iskeletinin başsız omuruna bağladım. Bu kocaman, soyu tükenmiş Yeni Zelanda kuşunun güçlü bacakları, geniş bir göğsü, bir insan kadar uzun boyu ve büyük, geniş ayakları vardır. Kol ve bacak ihtiyacının karşılanması karşısında dostum olağanüstü bir sevinç gösterdi. Koca ayaklarını yere vurdu, kanatlarını savurdu ve zaman zaman kahkahalar atarak şamatalı bir yürüyüş tutturdu. İskeletini ödünç aldığı bu saygıdeğer kuşun itibarını sürdürmesi gerektiğini, kendisine hatırlatmak zorunda kaldım. Bir Afrika aslanının gözlerini çıkardım ve Kafa'nın boş göz çukurlarına yerleştirdim. Profesör Dummkopf'a yürüyüş bastonu olarak bir Fiji savaş mızrağı verdim, sırtına bir Siyu battaniyesi örttüm ve sonra eski cephanelikten akşamın temiz havasına ve ay ışığına çıktık. Kol kola ıssız gölün kıyısında ve Randle'in dolambaçlı yollarında gezindik.

GERİ GİDEN SAAT

Edward Page Mitchell

Çeviren: Leyla Esen

Büyük teyzem Gertrude'un Sheepscoot Nehri'nin kıyısındaki evinin önünde, bir sıra karakavak ağacı vardı. Teyzem fiziksel görünüş olarak, şaşırtıcı şekilde bu ağaçlardan biri gibiydi. Umutsuz anemik görünüşü onu, bu kanlı canlı ağaç cinsinden ayıran tek şeydi. Uzun boylu, kemikli ve aşırı zayıftı. Kıyafeti onu sımsıkı sarardı. Tanrılar Defne'nin* kaderine müdahale etme fırsatı bulsalar-
dı, eminim ki teyzem melankolik bir kavak ağacı olarak, kasvetli ağaçların arasında Defne'nin yerini kolayca ve doğallıkla alabilirdi.

En eski anılarımdan bazıları bu saygıdeğer akrabama aittir. Yaşarken de öldükten sonra da, anlatacağım olaylarda önemli bir yer tutuyor: İnsanlık deneyiminde, bir benzerinin yaşanmadığına inandığım olaylarda.

Maine'de Gertrude Teyze'ye görev gereği periyodik olarak yaptığımız ziyaretlerimizde, kuzenim Harry ile onun yaşı hakkında tahminlerde bulunmak gibi bir âdetimiz vardı. Yaşı altmış mıydı, yoksa yüz yirmi miydi? Kesin bir bilgimiz yoktu, ikisi de olabilirdi. Bu yaşlı hanımın etrafı, modası geçmiş şeylerle kuşatılmıştı. Tamamen geçmişte

---

* Defne: Daphne. Apollon'un âşık olduğu su perisi. Apollon tarafından kovalanır, kaçamayınca tanrılardan yardım isteyerek toprağı eşeler ve orada bir defne ağacına dönüşür. (ç.n.)

yaşıyor gibiydi. İkinci çayının ardından, konuşma isteğinin oluştuğu yarımşar saatlik zamanlarda ya da kavakların ince gölgelerinin düştüğü doğu tarafındaki taraçada bize, ataları olduğunu iddia ettiği insanların hikâyelerini anlatırdı. İddia ettiği diyorum çünkü ataları olduğuna hiçbir zaman tam olarak inanmadık.

Soy ağacı aptalca bir şeydir. İşte basite indirgenmiş olarak Gertrude Teyze'ninki:

Büyük büyük büyükannesi (1599-1642), Püriten bir mülteciyle evlenmiş Hollandalı bir kadındı ve İsa'dan sonra 1632 yılında Ann isimli gemiyle Leyden'den Plymouth'a gelmişti. Bu ilk yerleşimci annenin kızı, Gertrude Teyze'nin büyük büyükannesiydi (1640-1718) ve geçen yüzyılın başlarında Massachusetts'in Doğu Bölgesi'ne gelmiş, Penobscot Savaşı'nda kızılderililer tarafından öldürülmüştü. Onun kızı (1680-1776), bu kolonilerin özgür ve bağımsız olduğunu görecektik kadar yaşamış, yaklaşan cumhuriyetin nüfusuna, on dokuz gözüpek oğlan ve alımlı kız evlattan oluşan az sayılamayacak bir katkıda bulunmuştu. Kızlardan birisi (1735-1802) Batı Hindistan ticaretiyle uğraşan Wiscasset'li bir kaptanla evlenmiş ve onunla denize açılmıştı. Gemi iki kez kaza geçirmişti, bir kez şimdiki adıyla Seguin Adası'nda, bir kez de San Salvador'da. Gertrude Teyze San Salvador'da dünyaya gelmişti.

Bu aile tarihini dinlemekten epeyce yorulmuş olmalıyız. Yukarıdaki tarihlerin sürekli tekrar edilmesi, genç kulaqlarımızda insafsız bir inatla sürekli yankılanması bizi şüpheli yapmıştır belki de. Dediğim gibi biz Gertrude Teyze'nin ataları hakkında anlattıklarına pek inanmadık.

Son derece imkânsız görünüyordlardı. Kişisel görüşümüze göre, büyük büyükanneler, büyükanneler ve de diğerleri, katıksız birer efsaneydi ve onlara atfettiği tüm maceralarda asıl aktör, bizzat Gertrude Teyze'nin kendisiydi. Akran kuşaklar ortadan kalkarken onun maceraları bir yüzyıldan diğerine devam ediyordu.

Konağın merdivenlerinin kare şeklindeki ilk sahanlığında, uzun bir Hollanda saati karşınıza dikilirdi. Kasası iki buçuk metreden yüksekti, koyu kırmızı bir ahşaptan yapılmıştı ama maun değildi, ilginç şekilli gümüş kakmaları vardı. Bilinen mobilyaların bir parçası değildi. Yaklaşık yüzyıl kadar önce, Brunswick kasabasında çalışkan ve maharetli bir zanaatkâr olan Cary isimli bir saatçi unsalmıştı. Kıyının o kısmındaki hali vakti yerinde çok az ev, Cary'nin saatlerinden mahrumdu. Fakat Gertrude Teyze'nin saati, Brunswick zanaatkârı daha doğmadan iki yüzyıl önce, saatleri ve dakikaları göstermekteydi. Sessiz William* hendekler açarak Leyden'i kurtardığında saat çalışıyordu. Geniş, siyah harflerle onu yapan kişi olan Jan Lipperdam'ın ismi ve kadrana kadar ulaşan rakamlarla 1572 tarihi, halen okunaklı durumdaydı. Cary'nin başyapıtları bu antika aristokratın yanında yeni ve avam kalıyordu. Polderler** ve yel değirmeni manzarasının üstünde yapılmış neşeli Hollanda ayının evreleri ustaca boyanmıştı. Yetenekli bir el korkunç süslemeyi en tepeye oymuştu, iki ucu keskin bir kılıcın delip geçtiği bir kurukafa. On altıncı yüzyılın bütün saatlerinde olduğu gibi,

---

* Sessiz William: I. William. Oranj Prensi (ç.n.)

** Polder: Denizden kazanılmış arazi. Hollanda örneğindeki gibi denizden ödünç alınan ve setlerle korunan topraklara verilen ad. (ç.n.)

sarkacı yoktu. Basit bir Van Wick eşapmanı* ağırlıkların** uzun saat kasasının dibine kadar ulaşmasını kontrol ediyordu.

Fakat bu ağırlıklar hiç hareket etmediler. Yıllar geçtikçe Harry ve ben Maine'e her döndüğümüzde, eski saatin kollarının, onu ilk gördüğümüzde olduğu gibi, hep üçü çeyrek geçeyi gösterdiğini fark ettik. Şişman ay, üstteki kurukafa kadar hareketsiz şekilde, sürekli üç çeyrekte asılı duruyordu. Sessiz hareketsizliğinde ve felç olmuş kollarında bir tür gizem vardı. Gertrude Teyze bize, saatte bir yıldırım çarptığından bu yana, mekanizmaların işlevlerini bir daha yerine getirmediklerini söyleyerek saat kasasının yan tarafında, tepesine yakın yerde, kara bir delik gösterdi. Bu delik genişleyerek, aşağı doğru bir metre kadar uzanan bir yarık haline geliyordu. Bu açıklama bizi tatmin etmedi. Çünkü köyden bir saatçi getirmeyi teklif ettiğimizde bunu reddedişindeki keskinliği veya Harry'yi bir merdiven üzerinde, elinde bir anahtarla, çalışmayan saati kurcalarken bulduğunda gösterdiği tuhaf heyecanı açıklamaya yetmiyordu.

Çocukluk çağımızın artık geride kaldığı bir ağustos gecesinde, koridordan gelen bir sesle uyandım. Kuzenimi sar-sarak, "Evde birisi var," diye fısıldadım.

Odamızdan dışarı süzüldük ve merdivenlere yöneldik. Aşağıdan loş bir ışık vuruyordu. Nefesimizi tuttuk ve ses-

-
- * Eşapman: Mekanik saatlerde, balans çarkının düzenli dönmesini sağlayarak zaman ayarını denetleyen düzenek. (ç.n.)
  - ** İlk mekanik saatler, saati göstermek değil duyurmak üzere yapılmışlardı. Bu saatler birer ağırlığa bağlı olarak çalışıyorlardı ve belirli zaman aralıklarıyla gonga vuran tokmaklarla donatılmışlardı. Mekanik saatte, dişlileri çeviren kuvvet, bir ağırlık veya yaydan, zemberekten temin edilir. (ç.n.)

sizce ikinci sahanlığa indik. Harry koluma yapıştı. Aşağıdaki parmaklıkları işaret etti ve aynı anda beni karanlığa doğru geri çekti.

Tuhaf bir şey gördük.

Gertrude Teyze, eski saatin önündeki bir sandalyeye çıkmıştı. Beyaz geceliğiyle, başındaki beyaz yatak takkesiyle bir hortlak gibi görünüyor, sanki karla örtülü kavaklardan biri gibi dikiliyordu. Tesadüfen ayağımızın altındaki zemin hafifçe gıcırdadı. Ani bir hareketle döndü, ısrarlı bir dikkatle karanlığa baktı ve elindeki mumu kaldırıp bize doğru tuttu, ışık solgun yüzünü tamamen doldurdu. Ona iyi geceler dilediğim andakinden çok daha yaşlı görünüyordu. Mumu havada tutan kolunun titremesi hariç, birkaç dakika boyunca bütün vücudu hareketsiz kaldı. Sonra görünür şekilde yatıştı, mumu bir rafa koydu ve tekrar saate döndü.

Yaşlı hanımın kadranın arkasından bir anahtar alarak ağırlıkları kurmaya giriştiğini gördük. Kısa ve hızlı hızlı nefes aldığını duyabiliyorduk. Bir an kasanın her iki tarafına baktı ve sanki endişeli bir incelemeye tabi tutarmış gibi yüzünü kadrana yaklaştırdı. Uzun süre bu durumda kaldı. Tam bir rahatlamayla içini çektiğini duyduk ve bir anlığına hafifçe bize doğru döndüğünü gördük. Tam o esnada hatlarını tamamen değiştiren yüzündeki o vahşi sevinç ifadesini asla unutmayacağım.

Saatin kolları kımıldıyordu; geriye doğru hareket ediyorlardı.

Gertrude Teyze kollarını saatin etrafına sardı ve solgun yanağını ona doğru bastırdı. Defalarca öptü onu. Canlı ve sevilen bir şeymiş gibi yüzlerce farklı şekilde okşadı. Onu

sevdi, duyduğumuz ama anlayamadığımız sözlerle onunla konuştu. Saatin kolları geriye doğru hareket etmeye devam etti.

Gertrude Teyze ani bir çılgılla geri çekildi. Saat durmuştu. Uzun bedeninin sandalyede bir an sallandığını gördük. Dehşet ve umutsuzlukla çırpınan bir hareketle kollarını içeri uzattı, dakika kolunu eski yerine, üçü çeyrek geçeye çevirdi ve bütün ağırlığıyla yere düştü.

II

Gertrude Teyze, bankadaki paralarını, havagazı hisse senetlerini, emlaklarını, demiryolu bonolarını ve belediye tahvillerini bana bıraktı, Harry'ye de saati. O zaman bunun çok adaletsiz bir paylaşım olduğunu düşünmüştük. Kuzenim her zaman en gözde kişi gibi görüldüğünden, bu durum daha da şaşırtıcıydı. Yarı ciddiyetle eski saati ayrıntılı olarak inceledik. Gizli çekmece olasılığına karşı ahşap kasayı derinliğine yokladık. Hatta bu tuhaf akrabamızın, işlerin seyrini değiştirecek bir vasiyetname veya başka herhangi bir belge gizleyip gizlemediğini anlamak için, kasanın görünürdeki bölmelerini bile bir örgü şişiyle araştırdık.

Hiçbir şey bulamadık.

Leyden Üniversitesi'nde eğitim almamız için bir vasiyetname hükmü vardı. Az buçuk savaş teorisini ve çok iyi bir şekilde burunlarımız havada topuklarımızın üstünde durma sanatını öğrendiğimiz askeri okulu bıraktık ve gecikmeden gemiye bindik. Saati yanımızda götürdük. Aylarca Breede Sokağı'ndaki evimizin bir köşesinde kurulu durdu.

Jan Lipperdam'ın ustalığının ürünü, böylece anayurdunun havasına kavuşmuş oldu ve üçü çeyrek geçeyi göstermeye önceki sadakatiyle devam etti. Saatin yaratıcısı neredeyse üç yüz yıldır mezardaydı. Leyden zanaatının varisleri, becerilerini birleştirerek, belki saatin doğru çalışmasını sağlayabilirlerdi.

Kentlilere, profesörlere ve ilişkide olduğumuz tuhaf tiplerden oluşan sekiz yüz öğrenci dostumuza kendimizi anlatabilmek için yeterli olacak Felemenkçeyi kolayca illettik. Bu dil ilk bakışta zor gözükse de, yalnızca bir çeşit kutuplaşmış İngilizcedir. Kısa bir süre üstünde yapboz yaparsanız aniden kavrarsınız. Tıpkı bir cümlenin bütün kelimelerinin alınıp hecelerine bölünerek farklı yerlere konduğu basit bir şifreleme işleminin kavranışı gibi.

Dilin ikinci dil ve çevremizin yeni oluşunun etkileri yavaş yavaş azaldı ve olağan işlere iyice ayak uydurduk. Harry, Leyden'in hiç de kaba olmayan yuvarlak yüzlü genç kızlarına duyduğu özel bir ilgiyle, kendisini sosyoloji öğrenimine azimle adadı. Ben ise ileri metafiziğin içine daldım.

Şahsi çalışmalarımız dışında, ortak ilgi alanlarımız da eksik değildi. Şaşkınlıkla fark etmiştik ki, öğretim üyelerinin veya öğrencilerin yirmide biri bile şehrin görkemli tarihini, hatta üniversitenin Oranj Prensi tarafından hangi koşullar altında kurulduğunu bile bilmiyor ve zerre umursamıyordu. Bu genel kayıtsızlıkla belirgin bir tezat oluşturan şey, spekülâtif felsefenin muğlaklığı doğrultusunda seçtiğim, danışmanım Profesör Van Stopp'un coşkusuuydu.

Bu tanınmış Hegelci, benzi kuru tütün rengine ufak tefek yaşlı bir adamdı ve başındaki beresiyle bana garip şekilde Gertrude Teyze'yi hatırlatıyordu. Kendi kardeşi olsaydı

yüzü bundan daha fazla benzeyemezdi. Bir keresinde birlikte Belediye'deyken, kuşatmanın kahramanı belediye başkanı Van der Werf'in portresine bakıyorduk ve bunu ona söyledim. Profesör güldü. "Size daha olağanüstü bir tesadüf göstereceğim," dedi ve beni koridorun karşı tarafına, kuşatmanın Warmers tarafından yapılan mükemmel bir resminin önüne götürdü. Savunmaya katılan bir kent sakininin figürünü işaret etti. Doğruydı. Van Stopp bu vatandaşın oğlu olabilirdi, bu vatandaş da Gertrude Teyze'nin babası.

Profesör bizi seviyor gibiydi. 1574 öncesinden kalan birkaç yapıdan biri olan ve Rapenburg Sokağı'nda bulunan eski binadaki evine sık sık gidiyorduk. Şehrin o güzel banliyölerinde, bizi hafızamızdaki Sheepscoot kıyılarına geri götüren kavaklarla kaplı düz yollar boyunca, bizimle birlikte yürüdü. Bizi şehir merkezindeki eski Roma kalesinin burçlarına çıkardı. Üç yüzyıl önce endişeli gözlerin, batık arazilerin üstünden Amiral Boisot'un* filosunun yavaş yavaş yaklaşmasını izlediği aynı burç duvarlarından, büyük Landscheiding kanalını gösterdi. Bu kanalın açılması, okyanustan gelen Boisot'un Zelandalı** denizcilerinin karaya çıkıp, kalede açlıktan ölmek üzere olanları doyurmalarını sağlamıştı. Bize İspanyol Valdez'in Leyderdorp'taki genel karargâhını gösterdi. Ekim ayının ilk gecesinde göklerin nasıl şiddetli bir kuzeybatı rüzgârı gönderdiğini, suların sığ yerleri doldurup nasıl derinleştirdiğini ve Zoeterwoude ile Zwieten arasında bulunan filoyu, Lammen'deki kalenin surlarına kadar nasıl sürüklediğini anlattı. Lammen'deki

* Amiral Boisot: Jonkheer Lodewijk de Boisot. İspanyol boyunduruğuna karşı savaşan Hollandalı denizcilerin komutanı. (ç.n.)

** Zeland: Hollanda'nın 12 ilinden biridir. (ç.n.)

bu kale, Leyden'i kuşatanların son kalesi, açlıktan ölmekte olan sakinlere gelecek yardımın önündeki son engeldi. Daha sonra, kuşatmayı yapan ordunun geri çekilmesinden bir gece önce, Lammen'deki Valonlar* tarafından, Leyden duvarlarında, Cow Gate'in yakınında açılmış olan büyük gediğin yerini gösterdi.

"İşte!" diye haykırdı Harry, profesörün etkili hikâyesiyle heyecandan tutuşarak. "Bu kuşatmanın en önemli ânıydı."

Profesör hiçbir şey söylemedi. Kuzenimin gözlerine dikkatle bakarak, kollarını kavuşturmuş halde öylece durdu.

"Çünkü," diye devam etti Harry, "bu nokta izlenmiyor olsaydı ya da savunma başarısız olsaydı ve gedik Lammen'den gelen gece saldırısına geçit verseydi, şehir Amiral Boisot ve kurtarma filosunun gözleri önünde yakılır, insanlar katledilirdi. Gediği kim savundu?"

Van Stopp sanki her sözcüğü tartarmış gibi ağır ağır cevap verdi:

"Tarih, kuşatmanın son gecesinde, şehir duvarlarının altında kazılmış olan tüneldeki patlamayı kaydeder, fakat savunma hikâyesini anlatmaz veya savunanın ismini vermez. Oysa yaşayan hiçbir insan, kaderin emanet edildiği bu isimsiz kahraman kadar büyük bir görev yüklenmemiştir. Onu bu beklenmedik tehditin üzerine gönderen şey, şans mıydı? Bazı sonuçlar açısından başarısız olduğunu düşünün. Leyden'in düşmesi Oranj Prensi'nin ve özgür devletlerin son umudunu yıkdı. Philip'in zorba yönetimi yeniden kurulurdu. Dinde özgürlüğün doğuşu ve halkın kendini yönetmesi kimbilir daha kaç yüzyıl ertelenirdi. Bir

---

* Valonlar: Belçika'nın Valon Bölgesi'nde yaşayan, Fransızca'yı ve Fransızcanın şiveleri olan Valoncay ve Picard dilini konuşan halktır. (ç.n.)

Birleşik Hollanda olmasaydı, bir Amerika Birleşik Devletleri cumhuriyetinin olup olmayacağını kim bilebilirdi? Dünyaya Grotius, Scaliger, Arminius ve Descartes'ı kazandırmış olan üniversitemiz, bu kahramanın gediği başarıyla savunması üzerine kuruldu. Hayır, varlığınızı mutlak olarak ona borçlusunuz. Atalarınız Leyden'liydi. Onların yaşamları ile duvarların dışındaki kasapların arasında o gece bu kahraman dikiliyordu."

Ufak tefek profesör yanımızda bir dağ gibi yükseldi, coşku ve yurtseverlik ateşiyle devleşti. Harry'nin gözleri parıldadı ve yanakları kızardı.

"Evinizde gidin çocuklar," dedi Van Stopp, "ve şükredin ki, Leyden sakinleri Zoeterwoude'a ve filoya doğru gözlerini acıtırmasına bakarlarken, Cow Gate'in hemen ötesindeki duvarların üstünde bir çift uyanık göz, cesur bir yürek vardı!"

III

Yağmurun pencereleri dövmekte olduğu bir sonbahar akşamında, Profesör Van Stopp bizi Breede Sokağı'nda ziyaret ederek onurlandırdığı zaman, Leyden'deki üçüncü yılımızdı. Bu yaşlı beyefendiyi hiç böyle bir ruh hali içinde görmemiştim. Durmadan konuştu. Şehirdeki dedikodulara, Avrupa haberlerine, bilime, şiire, felsefeye, aynı önem ve mizahi dille, sırasıyla değindi. Onu o sırada boğuşmakta olduğum, Hegel'de, şeylerin karmaşıklığı ve birbirine bağlılığıyla ilgili bölüm üstüne çekmeye çalıştım.

"Kendi içinde dönüşüm, kendinin ötekisi aracılığıyla gerçekleşir, bunu kavramıyor musunuz?" dedi gülümseyerek. "Zamanla kavrayacaksınız."

Harry sessiz ve dalgındı. Suskunluğu yavaş yavaş profesörü bile etkiledi. Sohbet zayıfladı ve tek bir söz etmeden epey bir süre oturduk. Zaman zaman uzak bir gök gürültüsüne neden olan bir şimşegin çıktığı görülüyordu.

“Saatiniz çalışmıyor,” dedi profesör birdenbire. “Şimdiye kadar hiç çalıştı mı?”

“Biz bildik bileli hiç çalışmadı,” diye cevapladım. “Sadece bir kez, o zaman da geri gitmişti. Gertrude Teyze...”

Tam burada Harry’nin attığı uyarı bakışını gördüm. Güldüm ve kekeleyerek devam ettim. “Saat eski ve işe yaramıyor. Çalıştırılmaz.”

“Geri mi gitmişti?” diye sordu profesör, sakin şekilde ve sıkıntımı fark etmemiş görünerek. “Bir saatin neden geri gitmemesi gerekiyor? Neden Zaman kendisine dönüp kendi izini takip etmesin?”

Bir cevap bekliyor gibi görünüyordu. Verecek bir cevabım yoktu.

“Her durumun,” diye devam etti, “kendi çelişkisini içerdiğini kabul edecek kadar Hegelci olduğumu sanıyordum. Zaman bir durumdur, zorunluluk değildir. Geleceğin şimdiyi takip etmesi veya şimdinin geçmişi izleme ardışıklığı, Mutlak’tan bakıldığında tamamen keyfidir. Dün, bugün, yarın; şeylerin doğasında, sıranın niye yarın, bugün, dün şeklinde olamayacağına dair hiçbir sebep bulunmaz.”

Daha şiddetli bir gök gürlemesi profesörün kuramsal konuşmasını kesintiye uğrattı.

“Günü meydana getiren şey, gezegenin kendi ekseni üzerinde batıdan doğuya doğru dönüşüdür. Doğudan batıya dönebilseydi oluşacak koşulları tasavvur etmenizi isterdim. Sanki makaranın çözülüşü gibi, geçmiş çağlara doğru bir

turlama. Zamanın kendisini çözdüğünü hayal etmek çok mu daha zor? Zamanın akması yerine çekilmesi; gelecek geri çekilirken geçmişin açılması, yüzyılların geriye doğru gitmesi; olayların seyrinin şimdi olduğu gibi Son'a doğru değil, Başlangıç'a doğru ilerlemesini hayal etmek çok mu zor?"

"Ama," diye araya girdim, "biliyoruz ki..."

"Biliyoruz öyle mi!" diye artan bir küçümsemeyle bağırdı Van Stopp. "Zekânız kanatlardan yoksun. Compté'un peşinden gidiyor, onun sürüngen ve dalkavuklarının, sümüklü çömezlerini izliyorsunuz. Evrendeki konumunuzun sağladığı güvenle konuşuyorsunuz. Sefil küçük benliğinizin Mutlak'ta sağlam bir tutunma noktasına sahip olduğunu düşünür gibisiniz. Yine de bu gece yatağınıza gider ve geçmişin veya geleceğin erkeklerini, kadınlarını, çocuklarını, hayvanlarını hayal edersiniz. Şu anda siz kendinizin, tüm on dokuzuncu yüzyıl düşüncesi kibrinizle, diyelim, on altıncı yüzyıldaki bir filozof tarafından kurgulanmış olan gelecek hayalindeki bir yaratıktan başka bir şey olmadığınızı nasıl bilebiliyorsunuz? Yirmi altıncı yüzyıldaki bir Hegelci tarafından hayal edilmiş, geçmişe ait bir hayali yaratıktan başka bir şey olmadığınızı nasıl biliyorsunuz? Siz, delikanlı, rüya gören uyandığı anda, on altıncı yüzyılda veya 2060'ta kayıplara karışmayacağınızı nereden biliyorsunuz?"

Bu sağlam bir metafizik olduğu için buna hiçbir cevabımız yoktu. Harry esnedi. Ben kalkıp pencereye gittim. Profesör Van Stopp saate yaklaştı.

"Ah çocuklarım," dedi, "insani durumlarda sabit bir ilerleyiş yoktur. Geçmiş, şimdi ve gelecek çözülmez bir ağda birlikte örülüdür. Bu eski saatin geri gitmesinin doğru olmadığını kim söylebilir?"

Çatırtılı bir gök gürültüsüyle ev sarsıldı. Fırtına hemen başımızın üzerindeydi.

Göz kamaştırıcı bir parlama geçtiğinde, Profesör Van Stopp'un uzun saatin önünde bir sandalyenin üzerinde dikildiğini gördük. Yüzü hiç olmadığı kadar Gertrude Teyze'ye benziyordu. O da teyzemi saati kurarken gördüğümüz zamanki gibi duruyordu.

Harry'ye de bana da aynı düşünce hücum etti.

"Dur!" diye bağırdık o saati kurmaya başladığında. "Ölebilirsin, eğer sen..."

Profesörün solgun yüz hatları Gertrude Teyze'nin çehresini değiştirmiş olan o aynı garip heyecanla parlıyordu.

"Doğru," dedi, "ölüm olabilir ama belki de uyanış olur. Geçmiş, şimdi, gelecek hep birlikte örülmüş! Mekik bir yandan öte yana gidip geliyor, ileri ve geri..."

Saati kurmuştu. Kollar kadranın etrafında sağdan sola akıl almaz bir hızla dönüyordu. Sanki kendimiz de bu dönüş içinde ileri itiliyorduk. Her saniyede ömürler fırlatılıp atılıyor, sonsuzluklar dakikalar içinde büzüşüyor gibiydi. Van Stopp her iki kolunu da uzatmış, sandalyesinde sarsılıyordu. Ev müthiş bir gök gürültüsüyle tekrar sallandı. Aynı anda bir ateş topu odayı göz kamaştırıcı bir ışıkla doldurdu ve ardında kükürtlü bir buhar girdabı bırakarak, başımızın üstünden geçip saate çarptı. Van Stopp yere serildi. Kolların dönmesi durdu.

IV

Gök gürültüsünün sesi ağır bir top bombardımanını andırıyordu. Bir yangın felaketinin sabit ışığı gibi sürekli şim-

şek çakıyordu. Ellerimiz gözlerimizin üstünde, Harry'yle ben dışarıya, geceye fırladık.

Kızıl bir gökyüzü altında insanlar Belediye'ye doğru hızla koşuyordu. Roma kulesi yönündeki alevler şehrin kalbinin tutuştuğunu gösteriyordu. Gördüğümüz yüzler, yabani ve bir deri bir kemiktiler. Her taraftan abuk sabuk şikâyet ve umutsuzluk ifadeleri duyuluyordu. "Bir kilo at eti yirmi şilin," diyordu birisi, "on altı şiline ekmek." "Ekmek tabii!" diye yaşlı bir kadın yakınıyordu: "Tek bir ekmek kırıntısı görelî sekiz hafta oluyor." "Küçük torunum, şu topal olan, dün gece öldü." "Çamaşırcı Gekke Betje'ye ne oldu biliyor musun? Açlıktan ölüyor. Bebeği öldü, o ve kocası..."

Çok daha yüksek bir top patlaması bu feryadı yarıda kesti. Tek tük birkaç askerin ve geniş siperlikli keçe şapkalının altında sert yüzleriyle birçok kent sakininin yanından geçtik ve şehrin kalesine doğru devam ettik.

"Barutun olduğu yerde bol miktarda ekmek ve elbette bir de af var. Valdez bu sabah duvarlara başka bir af ilanı daha astırdı."

Heyecanlı bir kalabalık konuşanın etrafını sardı hemen. "Ama filo!" diye bağınıştılar.

"Filo hızla Greenway polderine saplanıyor. Boisot, her ananın evladı açlık ve vebadan ölene kadar, bir gözünü denize çevirip rüzgârı bekleyebilir. Gemisi halatla çekilecek kadar yakına gelemeyecek. Vebadan ölüm, açlıktan ölüm, ateşle ve tüfekte ölüm. Oranj'ın krallığı ve kendisinin zaferi karşılığında belediye başkanının bize sunduğu şey işte budur."

"Bizden," dedi güçlü kuvvetli bir vatandaşı, "sadece yirmi dört saat daha dayanmamızı ve bu arada okyanus rüzgârı için dua etmemizi istiyor."

“Ah, evet!” diye alayla güldü ilk konuşan. “Dua edin. Pieter Adriaanszoon van der Werf’in mahzeninde, kilit altında yeterince ekmek var. Sizi temin ederim ki, En Katolik Kral’a direnmek için ona bu kadar mükemmel bir iştah veren şey de, işte bu.”

Kalabalığın arasına sıkışmış sarı saçları örgülü genç bir kız, bu hoşnutsuz adama karşı çıktı. “Ey iyi insanlar,” dedi kız, “bu adamı dinlemeyin. İspanyol kalbi taşıyan bir hain o. Ben Pieter’in kızıyım. Ekmeğimiz yok bizim. Hepiniz gibi biz de tükeninceye kadar malt parçası ve kolza tohumu yedik. Sonra bahçemizdeki ıhlamur ve söğüt ağaçlarının yeşil yapraklarını toplayıp yedik. Kanalin taşlarının arasında biten otları ve devedikenlerini bile yedik. Bu korkak yalan söylüyor.”

Buna rağmen sinsi sözler etkisini gösterdi. Artık bir çeteye dönüşmüş olan kalabalık dalga dalga belediye başkanının evine doğru yürüdü. Zorbalardan biri yolunun üstünden çekilmesi için kıza vurmak üzere elini kaldırdı. İt herif kendini bir anda arkadaşlarının ayakları dibinde buldu. Harry nefes nefese ve öfkeden köpürerek genç kızın yanında duruyor, hızla geri çekilen kalabalığa doğru güzel bir İngilizceyle meydan okuyor, bağırıyordu.

Kız büyük bir içtenlikle her iki kolunu Harry’nin boynuna dolayarak onu öptü.

“Teşekkür ederim,” dedi. “Sen sağlam bir delikanlısın. Benim adım Gertruyd van der Wert.”

Harry dağarcığında uygun Felemenkçe ifadeler bulmak için boşuna çabalıyordu, ama kız iltifatları bekleyemezdi. “Babama zarar vermeye niyetliler,” dedi ve aceleyle bizi son derece dar sokaklardan üçgen bir pazar

yerine çıkardı. Alana iki çan kulesi olan bir kilise hâkimdi. "İşte babam orada," diye bağırdı, "Aziz Pancras'ın merdivenlerinde."

Pazar yerinde bir kargaşa vardı. Kilisenin ötesinde yangın şiddetini artırmıştı ve duvarların dışındaki İspanyol ve Valon toplarının sesi, liderlerinin dudaklarından dökülecek tek bir kelimeyle gelebilecek, ekmek için bağıran çok sayıda çaresiz adamın uğultusu kadar hiddetli değildi. "Krala teslim ol!" diye bağıryorlardı, "yoksa Leyden'in teslim işareti olarak cesedini Lammen'e göndeririz."

Uzun boylu bir adam, sessizce tehditleri dinliyordu. Karşı karşıya geldiği şehirlilerin hepsinden yarım karış daha uzundu ve teni o kadar koyuydu ki, nasıl Gertruyd'un babası olabileceğini merak ettik. Belediye başkanı konuşmaya başladığı zaman saldırgan güruh her şeye rağmen dinledi.

"Dostlarım, istediğiniz nedir? Yeminimizi bozup Leyden'i İspanyollara teslim mi edelim? Bu kendimizi açlıktan ölmekten daha korkunç bir kadere mahkûm etmek olur. Yeminimi tutmak zorundayım! İsteddiğiniz buysa öldürün beni. Sadece bir kez ölebilirim, sizin veya düşmanın eliyle ya da Tanrı'nın eliyle. Gerekirse açlık çekelim, onurumuzu kaybetmektense açlık buyursun gelsin. Tehditleriniz beni etkilemiyor, hayatım sizin emrinizdedir. Buyurun işte kılıcım, saplayın göğsüme, açlığınızı yatıştırmak için etimi aranızda paylaşın. Hayatta kaldığım sürece teslim olmamı beklemeyin."

Kalabalık dalgalanırken yine bir sessizlik vardı. Sonra çevremizde mırıldanmalar başladı. Bunların üstünden, Harry'nin, bana göre elini hâlâ gereksizce tuttuğu kızın berrak sesi çınladı.

“Deniz rüzgârını hissetmiyor musunuz? Sonunda geldi. Haydi kuleye! Oradaki ilk kişi, ay ışığında prensin gemilerinin bembeyaz yelkenlerini görecek.”

Birkaç saat boyunca kuzenim ve yoldaşını boşuna arayarak şehrin sokaklarını arşınladım. Kalabalığın Roma kulesine doğru aniden hareketlenmesi bizi ayrı düşürmüştü. Her tarafta bu cesur yürekli insanları umutsuzluğun eşiğine getiren, korkunç cezanın kanıtlarını gördüm. Gözleri açlıktan dönmüş bir adam kanalın kıyısında çelimsiz bir sıçanı kovalıyordu. İki ölü bebeğini kollarında tutan genç bir anne, kocasının ve babasının cesetlerinin getirildiği kapının eşiğine oturmuştu, daha yeni surlarda öldürülmüşlerdi. Issız bir sokağın ortasında, boyumu iki kat aşan bir yığın halinde gömülmemiş cesetleri geçtim. Veba İspanyollardan daha merhametliydi, çünkü darbelerini vururken haince sözler vermiyordu.

Sabaha doğru rüzgâr daha da şiddetlendi. Leyden’de uyku diye bir şey yoktu, teslim olmaktan daha fazla söz edilmiyordu, artık savunma hakkında herhangi bir düşünce veya tasa yoktu. Karşılaştığım herkesin dilinde şu sözler vardı: “Günüşiği filoyu getirecek!”

Günüşiği filoyu getirdi mi? Tarih getirdiğini söylüyor ama ben tanık olmadım. Sadece sert rüzgârın şafaktan önce doruğa ulaşp şiddetli bir fırtınaya dönüştüğünü ve aynı zamanda gök gürültüsünden daha şiddetli boğuk bir patlamanın şehri salladığını biliyorum. Roma kalıntıları’nın tepesinden, gelecek yardımın ilk işaretlerini gözleyen kalabalığın içindeydim. Sarsıntı yüzlerdeki umut ışığını sildi. “Kazdıkları tünel duvarlara ulaştı!” Ama duvarın neresine? Belediye başkanını buluncaya kadar hızla iler-

ledim, kalabalığın arasında dikiliyordu. "Çabuk!" diye fısıldadım. "Patlama Cow Gate'in ilerisinde, Burgundy Kulesi'nin bu tarafında." Bana meraklı bir ifadeyle baktı ve yayılan paniği yatıştırma girişiminde bulunmadan uzaklaştı. Adımlarını yakından takip ederek peşi sıra gittim.

Söz konusu surlara doğru yaklaşık sekiz yüz metre sıkı bir koşu tutturduk. Cow Gate'e vardığımızda gördüğümüz şey şuydu:

Duvarların olduğu yerde, ötedeki bataklık araziye açılan büyük bir geçit: kale hendeğinde, hendeğin dışında ve aşağısında, gediği açmak için şeytanca mücadele etmiş ve birkaç metre kazandıktan sonra, şimdi oradan gerisin geri püskürtülen adamların altüst olmuş şaşkın yüzleri. Yıkılıp parçalanmış surların üstünde, duvarcılık mesleğinin başarısız olduğu duvarların yerinde, canlı bir duvar oluşturan bir avuç asker ve vatandaş. Belki iki katı kadın ve genç kız, savunmacılara taş sağlıyor, kovalarla kaynar suyun yanı sıra, reçine, yağ ve sönmemiş kireç taşıyor. Bazıları katranlı halkaları ve yanan kasnakları hendekteki İspanyolların boynuna geçiriyor. Kuzenim Harry adamlara liderlik ve komuta ediyor; belediye başkanının kızı Gertruyd kadınları cesaretlendiriyor ve harekete geçiriyor.

Fakat dikkatimi diğer her şeyden fazla çeken şey, siyahlar içindeki küçük bir şahsın çılgınca eylemiydi; elinde koca bir kepçeyle saldırganların başlarına erimiş kurşun döküyordu. Cephanesini sağladığı ateşteki kazana doğru döndüğü zaman, yüz hatları ışıktaki tamamen ortaya çıktı. Şaşkınlıkla bir çığlık attım. Erimiş kurşunu kepçeleyen Profesör Van Stopp'tu.

Belediye başkanı ani haykırışım karşısında bana döndü. “Şu kim?” diye sordum. “Şu kazanın başındaki adam?”

“O,” diye cevapladı Van der Werf, “karımın kardeşi, saatçi Jan Lipperdam.”

Biz durumu kavramaya daha zaman bulamadan gedikteki olay sona erdi. Taş ve tuğladan duvarı deviren İspanyollar, canlı duvarı geçememişlerdi. Kale hendeğindeki pozisyonlarını bile koruyamamışlar, karanlığa doğru sürüklenmişlerdi. Aniden sol kolumda keskin bir acı hissettim. Savaşı izlerken serseri bir kurşun beni bulmuş olmalıydı.

“Bunu kim yaptı?” diye sordu belediye başkanı. “Geri kalanlarımız gözlerimizi aptallar gibi yarına dikmişken, bugünü gözlemeye devam eden kimdi?”

Gertruyd van der Werf, kuzenimi yanı sıra getirerek gururla öne çıktı. “Baba,” dedi kız, “o hayatımı kurtardı.”

“Bu benim için büyük bir şey,” dedi belediye başkanı, “ama hepsi bu değil. O Leyden’i kurtardı, Hollanda’yı kurtardı.”

Başım dönmeye başlamıştı. Çevremdeki yüzler bana gerçek değilmiş gibi geliyordu. Niye burada bu insanlarla beraberdik? Gök gürültüsü ve şimşekler niye durmadan devam etmişti? Niçin saatçi Jan Lipperdam bana her döndüğünde yüzü Profesör Van Stopp oluyordu? “Harry!” dedim, “evimize dönelim.”

Fakat elimi samimiyetle kavramasına rağmen, diğer eli hâlâ kızın elindeydi ve hiç hareket etmedi. Sonra içime bir bulantı yayıldı. Başım döndü, gedik ve savunucuları gözümün önünden kaybolup gittiler.

V

Üç gün sonra bir kolum sarılı, Van Stopp'un ders verdiği salonda her zamanki koltuğumda oturuyordum. Yanımdaki yer boştu.

Hegelci profesör, her zamanki kuru ve aceleci tonuyla bir defterden okuyarak, "On altıncı yüzyılın," dedi, "on dokuzuncu yüzyıl üzerindeki etkisini çok duyarız. Bildiğim kadarıyla hiçbir filozof on dokuzuncu yüzyılın on altıncı yüzyıl üstündeki etkisini incelememiştir. Sebep sonucu veriyorsa, sonuç hiçbir şekilde sebep olamaz mı? Zihin ve madde evreninin bütün diğer yasalarının aksine, kalıtım yasası yalnızca tek yönde mi işlemektedir? Soyundan gelenler her şeyi atalarına borçluyken atalar torunlara hiçbir şey borçlu değil midir? Varlığımızı sıkıca kavramış olan kader, kendi amaçları için bizi geleceğe taşıyorken, hiçbir zaman geçmişe götürmez mi?"

Tek arkadaşımın suskun saat olduğu Breede Sokağı'ndaki evime geri döndüm.

NEGATİF YERÇEKİMİ HİKÂYESİ

Frank R. Stockton

Çeviren: Utku Okay

Frank R. Stockton

Genellikle çağdaşlarından farklı ve sıradışı çocuk edebiyatı eserleriyle tanınan Amerikalı yazar Frank Richard Stockton 1834'te doğdu. "Negatif Yerçekimi Hikâyesi" [A Tale of Negative Gravity] başlıklı öyküsü 1884'te *The Century*'de yayımlandı. 1902'de Philadelphia'da öldü.

Karım ve ben İtalya'nın kuzeyinde küçük bir kasabada kalıyorduk ve bahar ayının keyifli öğleden sonrasında, güneşin dağların arkasındaki batışını görmek için kasabanın batısına doğru, dokuz veya on kilometrelik bir yürüyüşe çıkmıştık. Yürüyüşlerimizin çoğu sert, engebesiz yokuşlardan ibaretti, sonrasında daha dar, bazen duvarlarla set çekilmiş, bazı vakitlerde de kamış ve sazların etrafta çit ördüğü yollara bürünüyordu. Dağa yaklaştığımızda, aşmayı kafaya soktuğumuz bir dağ sırtıyla karşılaştık, bir metreyi aşkın kayadan duvarı kolaylıkla arkamızda bıraktık ve kendimizi otluk bir arazide bulduk, varmak istediğimiz konum bazen kademeli bayırlar ve ufak tefek tırmanmayı gerektiren parkurdan ibaretti. Geç kalmaktan korkuyorduk ve acele ettik, çimenli yokuşları çıkıp, zorlu ve kayalık arazileri atik sıçrayışlarla atlattık. Omuzlarıma sıkıca bağlanmış bir sırt çantası taşıyordum, eşimin kollarının altında, çoğunlukla turistlerin kullandığı çeşitte, büyük, yumuşak bir sepet vardı. Eşimin kolları hem sepetin kulplarının arasından geçiyor hem de altından kavriyordu, böylece koynunda sıkıca duruyordu. Her daim böyle taşırdı. Sepette iki tane şarap bulunduruyordu; bir tanesi kendisi için tatlı, diğeri de benim için biraz daha acı bir şeydi. Tatlı şaraplar her zaman bana baş ağrısı vermiştir.

Âşıkların günbatımını izlemesiyle meşhur olan çimenlik uçuruma ulaştığımızda, hemen manzaraya tanık olmak için uçurumun kıyısına gittim, karım ise oturup şarabından bir yudum aldı, çok susamıştı, sonra sepeti orada bırakıp yanıma geldi. Manzara gerçekten takdire şayandı. Altımızda yeşilin çoğu tonlarından oluşan bir vadi uzanıyordu, ortasından ise ufak bir nehir akıyordu ve rastgele serpilmiş kırmızı kiremitli evler de öylece duruyordu. Daha da ötede, uçları güneşin ışığını yansıtıyor olacak ki, pembe, soluk yeşil ve mor tepeli dağlar yükseliyordu, gölgelerinde bile zengin yeşillik fişkırlıyordu. Bunların dışında nefes kesen bir günbatımının aydınlattığı İtalyan gökyüzü resmi tamamlıyordu.

Karım ile ben Amerikalıyız ve hikâyenin geçtiği zamanlarda ise, etrafımızda ilginç veya güzel bir şey olduğunda birbirimizin varlığından haz alan orta yaşlı insanlardık. Yirmi iki yaşında çok sevdiğimiz bir oğlumuz vardı, ama o vakitlerde yanımızda değildi; Almanya'da okuyordu. Sağlığımızın yerinde olmasına rağmen o kadar da dinç değildik, normal şartlarda ise doğa yürüyüşlerine çok da katılmazdık. Ben çok kas gelişimi olmamakla beraber, ne zayıf ne de şişman birisiyim, karım ise biraz topludur, her geçen gün artan bir şekilde.

Bir ihtimal, çok güçlü veya iyi birer yürüyüşçü olmayan orta yaşlı çiftin, eşinin elinde şarap ve metal kupalarla dolu bir sepetle ve bendenizin ise ıvır zıvırlarla dolu, omuzlarına bağlı, ağır bir sırt çantasıyla on kilometrelik bir yürüyüşe çıkmamıza, duvarlardan hoplamamıza, hayır yukarı koşmamıza ve bunların sonunda ise manzaranın tadını çıkarabilmemize şaşırmış olabilirsiniz. Bu tuhaf olayların özünü açıklamaya başlayacağım.

Profesyonel bir adam oldum hep, ama tatmin edici bir maaş eşliğinde birkaç sene önce emekliye ayrılmıştım. Bilimsel araştırmalar oldum olası ilgimi çekmişti ve boş vaktimin çoğunu bu keyifli uğraş kaplıyordu. Evimiz ufak bir kasabadaydı ve evimin köşesine deney ve araştırmalarımı devam ettirebileceğim bir laboratuvar inşa etmiştim. Uzun zamandır doğal bir kuvvet olan, merkezkaç kuvvetiyle aynı olan, ama benim negatif yerçekimi dediğim kuvveti sadece üretmek için değil aynı zamanda kontrol edebilmek için, bulmakta çok hevesliydim. Bu ismi diğer bütün kuvvetlerden daha iyi ve net bir şekilde istenilen anlamı verdiği için, ben ürettim. Bildiğimiz yerçekimi her şeyi merkezine doğru çeker. Negatif yerçekimi ise, her şeyi dünyanın merkezinden iten bir kuvvet olacaktır, tıpkı mıknatısın negatif tarafının iğneyi itmesi, pozitifin de çekmesi gibi. Emelim, aslında merkezkaç kuvvetini depolamak ve onu sürekli, kontrol edilebilir ve kullanıma açık olacak şekilde her daim hazır etmek. Böyle bir buluşun avantajı ancak şöyle ifade edilebilir: Omuzlarımızdaki yükü hafifletmek.

Birkaç yılın bıraktığı hayal kırıklıklarına ve emeklerine değinmeyeceğim. Ama en sonunda negatif yerçekimini üretebilecek, depolayabilecek ve kontrol edebilecek bir yöntem bulduğumu söylemem yeterli olacaktır.

Buluşumun mekanizması bir hayli karmaşık, ama çalışması için uygulanan yöntem de bir o kadar basit. Ağır, metalden bir hazne, yirmi santimetre boyunda ve on santimetre genişliğinde. Kuvveti üretmeye yarayan makine içindedir ve dışarıdan bir vidanın uyguladığı basınçla devreye girer. Bu basınç uygulanır uygulanmaz, negatif yerçekimi gelişir, depolanır ve ne kadar yüksek derecede basınç uy-

gulanır ise o denli fazla kuvvet açığa çıkar. Vida dışarıya doğru çevrildiğinde ve basınç azaldığında, kuvvet azalır ve vida tam anlamıyla temasını kestiği müddette ise, negatif kuvvet unsuru tam anlamıyla ortadan kalkacaktır. Böylece bu kuvvet dilenildiği safhalarda üretilebilecek veya yok edilebilecek ve bu durum, gerekli basınç uygulandığı müddetçe de sabit kalacaktır.

Bu ufak aparat beni tatmin edecek derece çalıştığı vakit karımı laboratuvara çağırıp buluşumu ve değerini ona anlattım. Önemli bir emel uğruna çalıştığımın farkındaydı ama kendisine neyle ilgili olduğunu hiç açıklamamıştım. Ona, eğer başarılı olursam kendisine her şeyi açıklayacağımı ama başarısız olursam bu hususun kafasını hiç kurcalamayacağını söyledim. Bir hayli duygusal olan eşime bu durum çok makul geldi. Ona o an her şeyi, makinenin üretimini ve bu buluşun yapabileceği muazzam işleri açıklamıştım. Ona herhangi bir maddenin ağırlığını azaltabileceğini veya tam anlamıyla ortadan kaldıracabileceğini söyledim. Ağır yüklü bir tren, bu icadımdan iki tanesini uçlarına yerleştirip doğru vidaya basınç uygulandığı müddetçe, boş bir el arabası ağırlındaymış gibi kolayca kaldırılabilir ve hareket ettirilebilir olacaktı ki ufak bir at dahi onu kolayca sırtlayabilecekti. Bir pamuk balyası, bu makinelerimden bir tanesi yerleştirildiğinde, bir çocuk tarafından kavranabilecek ve taşınabilecekti. Bir araba, yine makinelerimin birkaçının yardımıyla bir balon gibi uçacaktı. Aslında ağır olan her şey hafife dönüştürülebilecekti; ve dünyanın her yerinde yerçekiminin uygulamasından doğan ağırlığın yarattığı zorluklar ve iş yükü büyük ölçüde azalacaktı. Ona, buluşumun uygulanabileceği birçok

alandan bahsettim, eğer gözyaşlarına boğulmasaydı daha fazlasını da anlatabilecektim.

“Dünya harika bir şey kazandı,” diye feryat etti, ağlamasının aralarında, “ama ben bir eş kaybettim!”

“Bununla ne demek istiyorsun?” diye şaşırarak sordum.

“Şu âna kadar çok düşünmemiştim,” dedi, “çünkü senin için bir uğraştı bu ve seni mutlu ediyordu ve hiçbir zaman ev yaşantımıza veya keyfimize ucu dokunmamıştı. Ama şimdi hepsi bitti. Bir daha hiçbir zaman kendi patronun olamayacaksın. Başarılı olacaktır, bundan eminim ve bunun üzerinden fazlasıyla para kazanabileceksin, ama paraya ihtiyacımız yok ki. Tek ihtiyacımız olan şey, şu âna kadar süregelmiş mutluluğumuz. Şimdiyse şirketler, patentler, davalar, deneyler ortaya çıkacak ve etraf bir kısmı sana sahtekâr diyen, diğer kısmı ise bunu daha önceden bulduğunu söyleyen insanlarla dolacak, her türlü insan seni görmeye gelecek ve sen de her türlü yere gitmeye zorunlu olacaksın, farklı bir adam olacaksın ve bir daha asla mutlu olamayacağız. Dünyadaki bütün değerli şeyler bu kaybettiğimizi bize geri ödeyemeyecek.”

Karımın bu sözleri bende bir yumruk etkisi yarattı. Ona aklımdakileri anlatmaya başlayamadan önce düşündüklerim, bu büyük buluş mükemmelleştirildiğine göre artık bununla ilgili ne yapmam gerektiği hakkındakilerle doldu ve karışık bir hale büründü. Şu âna kadar bu olay beni hiç rahatsız etmemişti. Bazen bir adım ileri bazen ise bir adım geri atardım, ama genel olarak kendimi bu uğurda cesaretlendirilmiş hissedirdim. Bu işten bir hayli zevk aldım, ama asla beni tamamıyla yutmasına izin vermedim. Ama şimdi her şey farklıydı. Bu buluşu dünyaya sunmanın, kendime

ve hemcinslerime karşı bir sorumluluk olduğu yönünde hissetmeye başlamıştım. Ve nasıl işe koyulmalıyım? Hangi adımları izlemeliydim? Hata yapma lüksüm yoktu. Olay duyulduğu zaman yüzlerce bilimadamı bu husus üzerinde çalışmaya başlayabilir; aynı etkiyi yaratmak için farklı metotlar bulabildiklerini nasıl anlayabileceğim ki? Kendimi birçok şeye karşı muhafaza etmem lazım. Dünyanın her bir yanından patent almak zorundayım. Daha önce de söylediğim gibi aklım daha şimdiden bunun gibi düşüncelerle karman çorman olmuştu ve içim sıkıldı. Bu denli karmaşa, kıyamet ne yaşıma ne de mizacıma uygun değildi. Sessiz ve halinden memnun bir hayatın hazzının işgal edileceği konusunda karıma katılmaya başladım.

“Hayatım,” dedim, “bunun bize faydadan çok zarar vereceği konusunda hissiyatlarımız aynı. Eğer dünyayı buluşumdan mahrum etme durumumuz olmasaydı, bütün bunları tuzla buz ederdim. Ama yine de,” diye pişmanlıkla ekledim, “bu icadın kullanımından büyük bir bireysel çıkar elde etmeyi bekliyordum.”

“Dinle beni,” dedi şevk içinde; “sence de böyle kullanılması en iyisi değil mi; kendi eğlenme ve memnuniyetin için kullanman ve dünyayı bekletmen? Uzun süredir bekliyordu zaten, biraz daha bekleyebilir. Biz öldükten sonra icadı Herbert’a bırakırsın. O zamana kadar kendisi de, bunu kendi çıkarları için mi kullanacağını ya da halka bedavaya mı vereceğinin muhakemesini yapabilecek kadar büyümüş olacak. Bizim ikinci senaryoyu uygulamamız ona haksızlık olacak, ama öteki türlü de ona bu yaşta böyle bir sorumluluk yükleyerek hata yapmamıza yol açacaktır. Ayrıca eğer bu işin peşine düşerse, sen de içine girmek zorunda kalacaksın.”

Karımın tavsiyelerini dinledim. Buluş için dikkatli ve bütün bir tanım yazdım ve mühürleyerek, ben öldükten sonra oğluma iletilmesi üzerine avukatlarıma verdim. Eğer o önce ölürse, başka ayarlamalar yapacaktım. Sonra kimselere hiçbir şey söylemeden, icadın mümkün mertebe bütün tadını çıkarmaya baş koydum. Evden uzakta olan Herbert bile icattan haberdar olmadı.

Yaptığım ilk şey dayanıklı deri bir sırt çantası almak oldu, içine de ufak makinemi yerleştirdim, vidası öyle bir ayarlandı ki dışarıdan müdahale edilebilecekti. Omuzlarıma sıkı bir şekilde geçirdikten sonra, karım zarifçe vidayı, çantanın yukarıya eğiliminin beni kaldırıp güç vereceği raddeye kadar sıktı. Narince desteklenip havaya kaldırıldığında kendimi on beş ila yirmi kilo gibi hissediyordum, yürüyüşe hazırdım. Sırt çantası ayaklarımı yerden kesmiyordu ama çok daha rahat adım atmamı sağlıyordu. Yürümeye hiçbir meşakkat yoktu, aksine yürümek fazlasıyla haz ve zevk doluydu. Bir adamın gücü ve bir çocuğun ağırlığı eşliğinde mutlu mesut gidiyordum. İlk gün yüksek bir tempoyla dokuz buçuk kilometre yürüdüm ve döndüğümde yorgunluk namına hiçbir şeyim yoktu. Bu yürüyüşler hayatımın yegâne zevklerinden biri olmaya başladı. Kimsenin bakmadığı anlarda, çitin üstünden atlardım, bazen sadece bir elimle tutunarak ve hatta bazen hiç tutunmadan. Zorlu arazilerden haz alıyordum. Derelerin üzerinden sıçırıyordum. Koşuyor ve zıplıyordum. Kendimi Hermes gibi hissediyordum.

Karım bana eşlik edebilsin diye başka bir makine daha yapmaya başladım, ama bitirdiğimde kullanmayı net bir şekilde reddetti. "Sırt çantası takamam," dedi, "ve bunu

bana bağlamanın başka bir şekli de yok. Ayrıca, buradaki herkes benim bir yürüyüşçü olmadığımı biliyor, bu sadece onların ileri geri konuşmasına neden olur.”

Arada sırada ikinci makineyi kullandım, ama bunlardan sadece bir tanesini anlatacağım. Ahırımın temel duvarında bazı onarımların yapılması gerekiyordu, iki at arabası dolu inşaat taşı avluma getirildi ve orada bırakıldı. Gece çökünce ve çalışanlar gittiklerinde, iki makinemi de çıkardım ve onları dayanıklı zincirlerle yüklü vagonun iki yanına bağladım. Sonra, vidaları yavaş yavaş çevirdim, vagonlara o kadar kuvvet uygulanmıştı ki ağırlıklarının çoğu ortadan kalkmıştı. Herbert'a ait olan yaşlı bir eşeğimiz vardı ve o zamanlar istasyondan ufak tefek eşya getirip götürmek için kullanılıyordu. Ahıra gittim ve kayışları ufaklığa taktım, onu vagona doğru götürüp kayışları vagona bağladım. Bu haldeyken, uzunca bir çubuğun önünden çıkmasıyla ve koca vagonun arkasında olmasıyla bir hayli gülünç duruyordu. Her şey hazır olduğunda ona bir şaplak attım ve beni mutlu ederek iki at arabası dolu taşı kendi yük arabasını taşıyormuşçasına kolayca hareket ettirdi. Ona ortak yola kadar öncülük ettim, bütün yol boyunca hiçbir zorluk çekmeden devam etti. İnatçı bir mahlukattı, bazen kayışlarının takılış vaziyetini sevmediği için duruyordu, ama ufak bir dokunuş ilerlemesine yetiyordu ve kısa süre sonra onu geri getirip vagonları avluya bıraktım. Buluşum onun kullanılacağı en önemli yerlerden birisinde büyük bir başarı gösterdi, tatmin olmuş bir vicdanla eşeği ahıra bıraktım ve evime gittim.

Avrupa'ya yaptığımız seyahat bundan birkaç ay sonra gerçekleşti ve büyük bir çoğunlukla oğlumuz Herbert'ın

hatırı içindi. O, zavallı çocuk, büyük bir dert içindeydi, bu yüzden biz de öyleydik. Bütün rızamızı alarak kasabamızdaki fazlasıyla saygı duyduğumuz bir beyefendinin kızıyla nişanlanmıştı. Herbert nişanlanmak için genç bir yaştaydı, ama bu kızdan daha iyi bir eş olacak birisini asla bulamayacağından ve evlilik mevzusunun da bir süre gün yüzüne çıkmayacağından anlaşıldığından ötürü biz tam anlamıyla bu durumdan memnunduk. Janet Gilbert'la evlenerek Herbert'ın hayatının ilk safhalarında mutlu bir hayatın en önemli ögesini yerine oturtacağını düşünüyorduk. Ama birdenbire, Janet'in tek hayattaki ebeveyni olan Bay Gilbert bize hiçbir geçerli bir mazeret sunmaksızın nişanı bozdu, sonrasında kendisi ve kızıyla bir Avrupa gezisi için kasabadan ayrıldılar.

Bu darbe Herbert'ın kalbini neredeyse paramparça etti. Akademik çalışmalarını bıraktı ve bizim yanımıza eve geldi, bir süre boyunca onu ciddi derecede hasta zannettik. Bunun üzerine onu Avrupa'ya götürdük, bir ya da iki aylık Avrupa turundan sonra onu kendi isteğiyle Göttingen'de bıraktık, orada tekrar çalışmanın kendisine iyi geleceğini düşündü. Ondan sonra biz, hikâyemin bizimle ilk buluştuğu yer olan İtalya'da ufak bir kasabaya gittik. Eşim, oğlumuzun durumundan ötürü bedenlen ve zihnen çok acı çekti, bundan ötürü onun açık hava sporu yapması ve ülkenin iç açıcı havasının olabildiğince tadını çıkarması için can atıyordum. Ufak makinelerimi de yanımda getirmiştim. Bir tanesi hâlâ sırt çantamdaydı ve diğerini de devasa aile bavulumuzun içine bağlamıştım. Avrupa'daki herkes bavulunun neredeyse her kilosuna para vermek zorunda olduğundan, bu bana büyük ölçüde kolaylık sağladı. Ağır

olan her şey bu bavulun içine istiflenmişti: kitaplar, evraklar, demir ve bulduğumuz mermer kalıntılar ve bir turistin çantasını ağırlaştıran her şey. Sıradan birinin rahatlıkla taşıyabileceği ağırlığa gelene kadar negatif yerçekimi vidasını sıktım. Ağırlığını sıfıra indirgeyebilirdim, ama bu, tabii ki, olmasını istemediğim bir durumdu. Bavulumun hafifliği bazı yorumlara sebebiyet sundu ve insanların boş bavullarla seyahat etmesinin çok hoş karşılanmadığını da duydum; ama bu durum beni sadece eğlendiriyordu.

Karımın yürüyüşlerimize çıkarken negatif yerçekiminin avantajlarına sahip olmasını çok istediğimden, cihazı bavuldan söktüm ve eşimin kollarının altında taşıdığı sepetlerden bir tanesine bağladım. Bu ona çok yardımcı oldu. Bir kolu yorulduğunda sepeti diğerine takarak, bir kolu omzumda, çok rahat bir şekilde, sırt çantamın yardımcı olduğu, özgür ve rahat adımlar atabiliyordu. Burada uzun yürüyüşlere itiraz etmiyordu, çünkü burada kimse onu tanımıyordu ve her zaman sepetinde biraz şarap veya başka içecek taşıyordu. Bu sadece yanımızda bulunmasının güzel olacağından değil, boş bir sepet taşımanın son derece saçma gözükceği içindi.

İngilizce konuşan insanlar da bizim olduğumuz otele uğruyordu, ama onlar araba kullanmayı yürümekten daha çok seviyorlardı ve hiçbiri gezintilerimizde bize eşlik etmeyi teklif etmedi, haliyle bu bizim işimize geliyordu. Yine de çok iyi bir yürüyüşçü olan bir adam vardı. Bir İngilizdi, Alpine Kulübü üyesiydi ve genellikle bir New Yorklu gibi giyinerek dolaşıyordu; devasa baldırlarının etrafını kaplayan bir çift gri yün çorap giyerek. Bir akşam bu beyefendi benimle ve diğer insanlarla Matterhorn'a çıkış

hakkında konuşuyordu ve ben elime geçen her fırsatta bu denli serüvenler hakkındaki düşüncelerimi sert bir dille beyan ediyordum. Bunların gereksiz, boş yere tehlikeli ve tırmanıcıyı seven birileri varsa onlara da kötülük olduğunu belirttim.

“Eğer hava durumu bir manzaraya izin veriyorsa bile,” dedim, “bu canınızı attığınız tehlikeyle kıyaslanabilir mi ki? Belli durumlar altında,” diye ekledim (birbirine bağlı uygun vidalarla ufak negatif yerçekimi cihazlarıyla dolu, giyenin ağırlığını kolektif olarak azaltabileceği bir çeşit yelek yapmayı düşünüp), “bu tarz tırmanışlar tehlikeden mahrum edilebilir ve gayet makul olabilir, ama normal haliyle tırmananların, zeki bir toplum tarafından yadırganması gerekmektedir.”

Alpine Kulübü üyesi bana, özellikle zayıf yapıma ve incecik ayaklarıma doğru baktı.

“Sizin böyle konuşmanız bir hayli doğal,” dedi, “çünkü sizin bu denli işlerle uğraşmadığınızı anlamak kolay.”

“Bu tarz sohbetlerde,” diye cevap verdim, “asla kişisel imalara değinmem, ama bunu yapmayı tercih ettiğinize göre, sizi benimle kasabanın kuzeyine, dağın tepesine bir yolculuğa davet etme zorunluluğu hissediyorum.”

“Olur,” dedi, “ne zaman isterseniz.” Ve ben odadan çıkar çıkmaz güldüğünü duydum.

Ertesi günün öğleninde, saat iki civarında, Alpine Kulübü üyesi ve bendeniz dağa doğru ilerlemeye başladık.

“Sırt çantanızda ne var öyle?” diye sordu.

“Jeolojik örneklerle karşılaşma ihtimaline karşın bir çekiç, bir dürbün, bir matara dolusu şarap ve diğer başka şeyler.”

“Sizin yerinizde olsaydım herhangi bir ağırlık taşımazdım,” dedi.

“Ah, benim için hiç sorun değil,” diye cevap verdim ve başladık.

Çıkmaya niyetlendiğimiz dağ kasabadan yaklaşık üç kilometre uzaklıktaydı. En yakın cephesi dikti ve bazı yerlerde neredeyse uçurumdu, ama kuzeye doğru gittikçe daha çok eğim kazanıyordu ve o tarafın yukarısına doğru, zirveye yakın bir köye doğru giden dolambaçlı kavislerle dolu bir yol vardı. Çok yüksek bir dağ değildi ama öğleden sonrası tırmanışı için uygundu.

“Zannedersenem yol eşliğinde yukarı çıkmak istiyorsunuz,” dedi yol arkadaşım.

“Yok, hayır,” diye cevap verdim, “o kadar etraftan dolaşmayacağız. Buradan bir tane patika geçiyor, insanların keçilerini oradan geçirdiğini görmüştüm. Orayı kullanmayı tercih ederim.”

“Pekâlâ, eğer öyle istiyorsanız...” Yüzünde bir tebesümle cevap verdi. “Ama orasının bir hayli zorlu olduğunu göreceksiniz.”

Belli bir süre sonra şunu belirtti: “Sizin yerinizde olsam hızlı yürümezdim.”

“Ah, hızlıca yürümeyi severim,” dedim. Ve hızlıca yürümeye de devam ettik.

Karım sırt çantasındaki vidayı normalde olduğundan daha fazla sıktı, böylece yürümek benim için hemen hiç çaba gerektirmiyordu. Yanımda uzunca bir dağcı değneğiyle yürüyordum, dağa varıp tırmanmaya başladığımız anda, değneğin ve sırt çantamın yardımıyla harika bir tempoyla yukarı çıkıyordum. Yol arkadaşım, bana nasıl tırmanılaca-

ğını göstermek üzere önden gidiyordu. Birkaç kaya için yolunu uzattığı anda onu hızlıca geçtim ve önden gitmeye devam ettim. Bundan sonra beni yakalayabilmesi imkânsızdı. Dik yerlerden koşarak geçtim, dönemeçlerden faydalanmaktansa kayaların üzerinden hafifçe tırmandım, ücra yerlerden gitmeme rağmen adımlarım sanki deniz seviyesindeymişim gibi sıktı.

“Buraya bak!” diye bağırdı Alpine Kulübü üyesi aşağıdan. “Eğer bu hızla gidersen kendini öldüreceksin! Bu şekilde dağa tırmanılmaz.”

“Bu benim tırmanma şeklim!” diye bağırdım. Ve atlayarak geçmeye devam ettim.

Zirveye ulaşmamdan yirmi dakika sonra yol arkadaşım bana yetişti, nefes nefese kalmıştı ve kıpkırmızı olmuş yüzünü mendiliyle siliyordu.

“Allah kahretsin!” diye yakardı. “Hayatımda daha önce dağa bu kadar hızlı tırmanan birini görmemiştim.”

“Senin acele etmene gerek yoktu,” dedim sakın bir şekilde.

“Senin başına bir şey gelir diye korktum,” diye hırladı, “ve seni durdurmak istedim. Daha önce böyle tamamıyla saçma bir şekilde tırmanan birini görmedim.”

“Neden saçma dediğini anlamıyorum,” dedim yüzümde üstünlüğün verdiği bir gülümsemeyle. “Buraya gayet rahat bir şekilde vardım, ne terledim ne de bitkin düştüm.”

Bir cevap vermedi, ama biraz öteye doğru yürüdü, kendini şapkasıyla yelledi ve duyamadığım kelimeler sarf etti. Bir süre geçtikten sonra inmeyi teklif ettim.

“İnerken dikkatli olmak zorundasın,” dedi. “Dik bölgelerden inmek oralara tırmanmaktan daha da tehlikelidir.”

“Ben her zaman tedbirliyimdir,” dedim ve ilerlemeye başladım. Dağdan inmeyi, dağa tırmanmaktan çok daha fazla zevkli buldum. Kesinlikle daha heyecanlandırıcıydı. İki ila üç metre uzunluğundaki kayalardan ve sarp uçurumlardan atlıyordum ve sonrasında sanki yarım metre-den düşmüşüm gibi yere nazikçe iniyordum. Dik yollardan koşuyordum, değneğimin yardımıyla anında duruyordum. Tehlikeli yerlerden kaçınmaya özen gösteriyordum. Dağın yamaçlarında yaptığım bu koşular ve sıçrayışlar daha önce hiçbir insan tarafından yapılmamıştır. Sadece bir kere yol arkadaşımın sesini duydum.

“Boynunu... kıracaksın!” diye bağırdı.

“Asla korkma!” diye cevap verdim ve kısa sürede onu tepemde bıraktım.

Aşağıya eriştiğimde onu bekleyebilirdim, ama yaptığım etkinlik beni ısıtmıştı ve akşam esintisi serince varlığını göstermeye başlamıştı, ben de düşündüm ki beklemesem ve üşütmesem daha iyi olur. Otele vardığımdan yarım saat sonra aşağıya indim, ferah, yenilenmiş ve akşam yemeği için giyinmişim, tam da Alpine dostum da içeriye girmişti hararet ve toz toprak içinde homurdanıyordu.

“Seni beklemediğim için kusuruma bakma,” dedim, mazaretimi duymak için duraklamadan, hiç kimsenin durmaya tenezzül etmeyeceği bir yerde beklemek hakkında bir şeyler mırıldandı ve eve geçti.

Şüphesiz yaptığım şeyler, gücenmişliğimin hakkından geldi ve gururumu okşadı.

“Sanırım bundan böyle,” dedim, karıma olanları anlatırken, “bu denli işlerle uğraşmadığımı neredeyse hiçbir zaman söylemez.”

“Emin değilim,” diye cevap verdi, “bunun tam olarak adil olduğundan. Yardım aldığından haberi yoktu.”

“Yeterince adildi,” dedim. “Aldığı eğitimler ve Tanrı vergisi kuvvetli bünyesiyle başarılı bir şekilde tırmanabiliyor. Bana bacaklarındaki devasa kasları yaparken kullandığı çalışma tekniklerinden bahsetmedi. Bense zekâmın kuvvetiyle tırmanmayı başardım. Benim kullandığım teknik beni, onunkisi ise onu ilgilendirir. Her şey son derece adil geręekleştı.”

Hâlâ ısrar ederek, “Senin bacaklarınla tırmandığını düşünüyordu, beyninle değil,” dedi.

Ve şimdi, bu uzun laf arasından sonra, az hareket yeteneklerine sahip orta yaşı bir çiftin, dolu bir sırt çantası ve sepetle yirmi iki kilometrelik zorlu bir yürüyüş ve tırmanışa başlamasını, uçuruma varmasını ve güneş batımını izlemesini açıklama gereğini yerine getirdim. Gökyüzü biraz karanlığa çalmaya başladığında arkamıza döndük ve kasabaya dönmek için hazırlanmaya başladık.

“Sepet nerede?” diye sordum.

“Burada bırakmıştım,” diye cevap verdi eşim. “Makinenin vidasını gevşettim ve orada gayet düz bir şekilde duruyordu.”

“Sonrasında mı şişeleri çıkardın?” diye sordum, şişeleri çimenlikte yatar vaziyette görünce.

“Evet, sanırım öyle yaptım. Benimkini alabilmem için senin şişeni çıkarmam gerekiyordu.”

“Öyleyse,” dedim, bulunduğumuz çimenlik alanın her tarafına baktıktan sonra, “maalesef tam anlamıyla cihazın vidasını gevşetmemişsin ve böylece şişelerin ağırlığı sepetten eksildikten sonra yavaşça uçmaya başlamış.”

“Öyle olmuş olabilir,” dedi kederli bir biçimde. “Sepet şarabımı içerken arkamdaydı.”

“Olayların böyle gerçekleştiğini düşünüyorum,” dedim. “Yukarıya bak! İddiaya girerim bu bizim sepetimiz!”

Dürbünümü çıkardım ve kafamızın üzerindeki ufak beneğe doğru baktım. Bu yüksek irtifada uçan bizim sepetimizdi. Dürbünü, bakması için eşime verdim, ama o dürbünü kullanmak istemedi.

“Ne yapmalıyım?” diye feryat etti. “O sepet olmadan eve yürüyemem. Berbat bir durum bu!” Gözyaşlarına boğulacakmış gibi duruyordu.

“Kendini üzme,” dedim, kendim halihazırda bir hayli rahatsız olmama rağmen. “Eve elbet varacağız. Kolumu beline dolayacağım, sen de elini omzuma atmalısın. Böylece makinenin vidasını bir hayli sıkacaksın ve bu sayede ikimizi de destekleyecek. Bu şekilde gayet iyi bir şekilde ilerleyebileceğimize eminim.”

Bu planı uyguladık ve makul bir rahatlıkla yürüyebildik. Sırt çantası beni yukarı doğru iterken ve karımın ağırlığı beni aşağıya çekerken, bir şekilde çantanın askıları daha hiç yapmadığı şekilde canımı yakmaya başladı. Duvarın üzerinden atlayıp yola çıkmadık, ama birbirimize sarılarak tuhaf bir şekilde üzerinden geçtik. Yolun büyük bir kısmı kasabaya doğru yavaşça alçalıyordu ve makul bir rahatlıkla yola koyulduk. Ama önceki gidişimizden çok daha yavaş yürüyorduk, otele vardığımızda bir hayli karanlık çökmüştü. Eğer avludaki ışıklar olmasaydı, yolumuzu bulmamız bizim için zor olacaktı. Girişin önünde ışığa karşı bir tane fayton duruyordu. Yanından geçmek zorundaydık, karım önden gitti. Onu takip etmeye çalıştım, ama söylemesi

gariptir ki ayaklarımın altında hiçbir şey yoktu. Hızlıca adım attım ama ayaklarım sadece havada sallandı. Hava-ya yükseldiğimi gördüğümde ödüm kopmuştu! Az sonra altımdaki ışığın mesafesine bakarak dört metre kadar yer-den yükseldiğimi tahmin ettim. Fayton uzaklaşıp gitmişti ve karanlıkta fark edilmiyordum. Tabii ki de ne olduğunu biliyordum. Sırt çantamdaki cihaz karım ile beni destekle-yebilmesi için öyle güçlü bir şekilde sıkılmıştı ki karımın ağırlığı ortadan kalkınca negatif yerçekimi beni göğe kal-dırmak için yeterince bir kuvvet uygulamaya başlamıştı. Ama bahsettiğim yükseklikten daha yukarıya yükselme-mem içimi rahatlatmıştı, otelin ikinci katındaki pencerele-rin hizasında öylece havada asılı kalmıştım.

Sonrasındaysa çantamdaki vidaya ulaşım negatif yerçe-kimi kuvvetini azaltmaya çalıştım, ama her ne yaptıysam vidaya ulaşamadım. Sırt çantasındaki makine beni dengeli ve rahat bir şekilde desteklemek amacıyla yerleştirilmişti, böyle yapıldığı için vidaya ulaşmam imkânsızdı. Ama her zaman karım gerekli kuvvete erişene kadar vidayı benim için sıkıtiğinden dolayı böyle bir geçici ayarlama yapmaya gerek duymamıştım. Daha önce de söylediğim gibi, vidası önde olan ve tamamıyla giyenin kontrolü altında olan bir negatif yerçekimi yeleği yapmayı düşünmüştüm ama bu gelecekte gerçekleşebilecek bir işti.

Vidayı gevşetemeyeceğimi anladığımda telaşa kapıl-maya başlamıştım. Yere hiç dokunmadan öylece havada asılı duruyordum. Karımın geri dönüp beni aramasını beklemiyordum, o, doğal olarak birisiyle sohbet etmek için durduğumu düşünmüştür. Sırt çantasını çıkartmayı düşündüm ama bu da olmazdı, sert bir şekilde yere dü-

şerdim, ya kendimi öldürürdüm ya da birkaç kemiğimi kırdardım. Yardım çağırmaya da cesaret edemedim, eğer bu kasabanın basit düşünen sakinleri beni havada yüzerken görselerdi, beni bir iblis zannedeceklerdi ve büyük ihtimalle beni vuracaklardı. Orta halli bir rüzgâr esti ve beni sokağa doğru yavaşça sürükledi. Eğer beni bir ağaca doğru itseydi onu kavrayabilirdim ve belki aşağıya inmek için çabalayabilirdim ama hiç ağaç da yoktu. Orada burada loş sokak lambaları vardı, neyse ki yanlarındaki yansıtıcılar ışığı kaldırıma yöneltiyordu ve bana hiç gelmiyordu. Her şeye rağmen gecenin çok karanlık olmasına sevinmiştim, aşağıya inmeyi çok istesem de kimsenin beni bu garip halde görmesini istemezdim. Eğer çatıların hizasına gelecek kadar yükselebilseydim bir tanesine ulaşıp bir avuç dolusu kiremit kopartıp ağırlığımı aşağıya indirecek kadar arttırabilirdim. Ama hiçbir evin çatısının hizasına kadar yükselemedim. Eğer ortalıkta herhangi bir telgraf direği veya ona benzer tutunabileceğim bir şey olsaydı, çantamı çıkarıp aşağıya inmeyi çabalayabilirdim. Ama tutunabileceğim hiçbir şey de yoktu. Hatta evlerden birinin bir cephesine yaklaşabilseydim duvara dayalı bir su oluğuna tutunabilirdim. Yavaşça süzöldüğümde açık bir pencereden iki tane ufak çocuğun loş bir mum ışığı altında yataklarına girdiğini gördüm. Beni görüp panik yapmalarından ödüm patladı. Pencereye o denli yaklaşmıştım ki ayağımla kendimi duvardan destek alıp itince neredeyse sokağa çıkacaktım. Çocuklardan birinin yüzündeki korku dolu bakışı yakaladığımı düşündüm, ama emin değildim, hiçbir çılgılık duymadım. Hâlâ sokağın yanında havada süzülüp, yüzüyordum. Ne yapılabilirdi? Bağırmalı mıydım? Öyle bir

durumda vurulup taşlanmasam bile bu garip vaziyetim ve gizli buluşum dünyaya sergilenenecekti. Eğer bunu yapmazsam da, ya kendimi atıp ölecektim veya ezilecektim ya da burada asılı kalıp ölecektim. Gecenin bu vaktinde hava öyle bir hale bürünmüştü ki daha yükseğe çıkmaya başlayabilirdim, belki de elli veya altmış metrelik bir irtifaya erişebilirdim. Böylece insanlar beni iblis zannetmese bile onların bana ulaşması imkânsız bir hal alırdı. Sonrasında da son nefesimi verirdim ve kuşlar beni yiyebildikleri kadar yedikten sonra bu talihsiz kasabanın etrafında sonsuza kadar uçardım, sırtında bir çantayla sarkan iskelet olarak.

Bu tarz düşünceler hiç iç açıcı değildi ve eğer aşağıya bir yardım eşliğinde inemezsem, her türlü riski almaya karar vermiştim, ama askıların baskısına dayanabildiğim sürece direnecektim ve bir ağacın ya da bir direğin çıkmasını umut edecektim. Belki de yağmur yağırdı ve ıslak elbiselerim beni bir sokak lambasına indirebilecek kadar ağırlaştırırlardı.

Bu düşünceler aklımdan geçerken sokağın ucunda bana yaklaşan bir ışık hüzmesi gördüm. Bir pipodan geldiğini akıllıca tahmin ettim ve bir ses duymaya başladım. Bu Alpine Kulübü üyesinin sesiydi. Dünyadaki bütün insanlardan sadece onun beni böyle bulmasını istemezdim, bu yüzden mümkün olabildiğince hareketsiz kaldım. Adam yanında yürüyen birisiyle konuşuyordu.

“Şüphesiz o delirmiş,” dedi Alpine üyesi. “Bir delinin dışında hiç kimse onun yaptığı gibi, o dağa çıkıp, dağdan inemezdi! Hiç kas kütlesi yok ve birinin onun herhangi bir tırmanış yapamayacağını anlaması için ona sadece bir bakması yeterli. Deliliğin verdiği heyecan, ona bu gücü veren tek şey.”

İkisi neredeyse tam altımda durdular ve devam etti: “Bu tip şeyler delilerde çok yaygındır. Bazı zamanlarda doğaüstü bir güç edinirler şaşırtıcı bir şekilde. Ufak bir adamın öyle boğuşup kavga ettiğini gördüm ki dört güçlü adam onu tutamadı.”

Diğeri konuşmaya başladı.

“Korkarım ki dediğiniz şey doğru,” diye belirtti. “Doğrusu bunu belli bir süredir biliyordum.”

Bu cümleler nefesimi kesti. Bu Bay Gilbert’ın sesiydi, benim hemşehrim ve Janet’in babası. Faytonla buraya gelen o olmalıydı. Alpine Kulübü üyesiyle de tanışıyordu ve benim hakkımda konuşuyorlardı. Etik veya değil, can kulağımla dinliyordum.

“Çok üzücü bir vaka.” Bay Gilbert devam etti. “Benim kızım onun oğluyla nişanlıydı ama ben nişanı bozdum. Kızımın bir akıl hastasının oğluyla evlenmesine göz yumamazdım ve onun durumunun kuşkulananacak hiçbir yanı yok. Hiçbir mantıklı gerekçe olmaksızın –o yaşta bir adamın, bir aile reisinin– ağır bir sırt çantasını sırtlayıp yolda kilometrelerce sekerken, çitlerin ve kayaların üstünden atlarken ve bir buzağı veya bir tay gibi kazarken görülmüş. Ben kendi gözlerimle iyi yürekli bir adamın akli dengesizliği yüzünden yürek parçalayıcı değişimini gördüm. Evinden biraz mesafe ötedeydim, ama onun, çaresiz bir eşiği nasıl çıkardığını ve onu nasıl iki atlı araba ağırlığındaki taşlarla dolu vagona bağladığını ve zavallı hayvanın o yükü ortak yollara çıkarana kadar onu nasıl kırbaçlayıp dövdüğünü apaçık bir şekilde gördüm. Onun bu zalimliklerine kanıt gösterebilirdim ama vagonu avlusuna ben ona yetişemedenden bırakmıştı.

“Ah, onun deliliği konusunda hiçbir şüphe olamaz,” dedi Alpine Kulübü üyesi, “ve onun bu denli seyahat etmesine izin verilmemeli. Günün birinde karısını sarp kayalıklardan sadece onun havada uçmasından eğleneceği için atabilir.”

“Burada olduğuna üzüldüm,” dedi Bay Gilbert. “Onunla görüşmek çok acı verici olur. Kızım ve ben yakında ayrılacağız ve yarın sabah erkenden gidip onunla karşılaşmama-ya çalışacağız.”

Ve sonra otele geri yürüdüler.

Bir müddet boyunca durumumu tamamıyla unutarak süzüldüm ve bu açığa çıkan bilgilerin önemini hazmettim. Aklıma bir fikir gelmişti. Her şey Bay Gilbert’a açıklanmak zorundaydı, hatta gerekirse bana ulaşması ve benim onunla havadan konuşmam icap etse bile.

Tam o esnada yoldan bana yaklaşan beyaz bir şey gördüm. Gözlerim karanlıkta görmeye alışmıştı ve algılayabildiğim şey işe ters çevrilmiş bir yüzdü. Aceleyle yürüyüşü, vücudu tanıdık geliyordu, bu benim karımdı. Bana yaklaştığında ona seslendim ve çığlık atmaması için yalvardım. Kendini kontrol etmesi büyük bir çaba gerektirmiş olmalı ama başardı.

“Aşağı inmeme yardım etmelisin,” dedim, “birisi bizi görmeden.”

“Ne yapmalıyım?” diye fısıldadı.

“Şu ipe tutunmaya çalış.”

Cebimdeki sicimden bir parça çıkarıp ona sarkıttım. Ama erişemedi, çok kısa kalmıştı. Sonra mendilimi ona bağladım ama yine de yeterince uzun değildi.

“Daha fazla ip ya da mendil getirebilirim,” diye telaşla fısıldadı.

“Hayır,” dedim, “onları bana çıkartamazsın. Ama otelin bu duvarına yaslanırsan, şu tarafta, köşede, bahçe kapısının tam orada birkaç tane balık oltası göreceksin. Her gün oradaydılar. Onları karanlıkta kolaylıkla bulabilirsin. Git, lütfen ve bana onlardan bir tanesini getir.”

Otel uzakta kalmamıştı ve birkaç dakika içinde eşim oltalarla beraber dönmüştü. Parmak ucunda durdu ve oltayı olabildiğince yukarı attı, ama yapabildiği tek şey ayaklarım ve bacaklarım vurmak oldu. En güç çabalarım bile ellerimi yeterince aşağıya indirip oltaya dokunabilmeme yetmedi.

“Bir dakika bekle,” dedi ve oltayı geri çekti.

Ne yaptığını biliyordum. Oltanın ucuna takılmış bir kanca vardı ve kadınsı becerisiyle kancayı oltanın olabilecek en uç noktasına bağladı. Sonunda yetiştirdi ve bacaklarım narince çarptı. Birkaç denemeden sonra beni sağ dizimin biraz altından, pantolonumdan yakaladı. Ufak bir çekiş, bacağımdan aşağıya uzunca bir çizik hissi oluştu ve kanca botumun ucuna takıldı. Sonrasında sabit bir şekilde aşağıya çekildim, alçaldığımı hissedebiliyordum. Narin ve emin bir biçimde olta aşağı çekiliyordu, dikkatli bir şekilde oltanın altı yere değmiyordu, kısa bir süre sonra bileklerim güçlü eller tarafından tutuldu. Sonrasında sanki biri benim üzerime tırmanıyormuş gibi hissettim, ayaklarım yere değdi, boynumun etrafına bir kol ve el dolandı, diğer el ise sırt çantamla meşguldü ve sonunda yolda dik bir şekilde negatif yerçekimi olmaksızın duruyordum.

“Şu unuttuğum şeye bak,” diye ağladı karım, “ve senin kollarını bırakıp senin yükselmene izin verdim! İlk başta aşağıda durdun sandım, kısa bir süre önce gerçeği fark et-

tim. Sonra hemen dışarı fırladım ve seni aramaya koyuldum. Cebinde kibrit olduğunu biliyordum ve görünmek için onları her daim yakarsın diye umut ettim.”

“Ama görünmek istemiyordum,” diye cevap verdim otele hızla giderken, “beni bulan ve aşağı indiren kişi sen olduğun için ne kadar teşekkür etsem azdır. Yeni gelenlerin Bay Gilbert ve kızı olduğunu biliyor muydun? Onu hemen görmeliyim. Yukarı çıktığımızda sana her şeyi anlatacağım.”

Sırt çantamı çıkardım ve eşime verdim, ben Bay Gilbert’ı ararken onu yukarıya çıkardı. Neyse ki onu tam odasına çekilmek üzereyken yakaladım. Elimi sıktı ama bana üzgün ve acırcasına baktı.

“Bay Gilbert,” dedim. “Sizinle özel bir şey konuşmamız lazım. Şu odaya geçelim. Orada kimse yok.”

“Azizim,” dedi Bay Gilbert, “bu konuyu tartışmaktan kaçınmamız çok daha iyi olur. İkimiz için de çok acı verici, üzerine konuşmanın da bir faydası olmayacak.”

“Size söylemek istediğim şeyleri şu an idrak edemezsiniz,” diye cevap verdim. “Buraya gelin ve birkaç dakika içerisinde beni dinlediğiniz için çok mutlu olacaksınız.”

Tavrım o kadar samimi ve etkileyiciydi ki Bay Gilbert beni takip etmesi gerektiğini hissetti, sigara içme odasına girdik, burada insanlar nadiren sigara içerlerdi ve kapıyı her daim kapalı tutarlardı. Anında kendimi ifade etmeye başladım. Eski dostuma yakın zamanda, nasıl anladığımı belli etmeden, beni deli zannettiğini öğrendiğimi söyledim ve o an hayatımdaki en önemli şey kendimi onun gözlerinde haklı çıkarmaktı. Bundan dolayı ona buluşumla ilgili bütün hikâyeyi anlattım, ona bir delinin yapabileceğini düşündüğü hareketlerimin nedenlerini açıkladım. Bu akşam-

ki hususla ilgili bir şey söylemedim. O ufak bir kazaydı ve bunu o an gün yüzüne çıkarmayı istemedim.

Bay Gilbert beni pür dikkat dinledi. "Karın burada mı?" diye sordu lafım bitince.

"Evet," dedim, "ve hikâyemi noktasına kadar teyit edecektir, onun deli olmadığına dair kimse şüphe edemez. Gidip size onu getireceğim."

Birkaç dakika sonra eşim odadaydı, Bay Gilbert'la el sıkıştı ve benim deli olduğum şüphesi anlatıldı. Bembeyaz kesildi ama gülümsedi.

"Gerçekten de bir deli gibi hareket etti," dedi, "ama hiç kimsenin onun öyle olduğunu düşüneceği aklıma gelmezdi." Ve gözleri yaşla doldu.

"Ve şimdi, hayatım," dedim, "umarım Bay Gilbert'a bunları nasıl yaptığımı anlattırsın."

Sonra eşim, ona anlattığım hikâyeyi anlattı.

Bay Gilbert'ın bakışları sıkıntılı bir çehreyle birimizden ötekine kayıyordu.

"Elbette ikinizden de kuşkulandım ya da anlattığınız şeylere inandığınızdan. Her şey, bu bahsettiğiniz kuvvetin büyük ihtimalle var olduğunu kabul etmemle açığa kavuşacaktır."

"Bu sorunu," dedim, "size gerçekten göstererek kolayca kanıtlayabilirim. Ben ve karım bir şey yiyene kadar kısa bir süre bekleyebilirsiniz yüreğinize bu konuda su serpebilirim; ikimiz de açlıktan ölmek üzereyiz."

"Burada bekleyeceğim," dedi Bay Gilbert, "ve bir puro içeceğim. Acele etmenize gerek yok. Bana az önce anlattığınız şeyleri düşünmem için biraz zaman tanımanız beni mutlu eder."

Bizim için ayrılmış yemeğimizi bitirdikten sonra, yukarı çıkıp sırt çantamı aldım ve eşimle beraber sigara içme odasında Bay Gilbert'in yanında katıldık. Ona ufak bir makine gösterdim ve üstünkörü yapımındaki prensipleri açıkladım. Pratikte nasıl çalıştığını hiç göstermedim çünkü koridorda insanlar geziyordu ve biri her an odaya girebilirdi, ama dışarıya baktığımda gecenin berrak olduğunu gördüm. Rüzgâr, bulutları dağıtmıştı ve yıldızlar ışıdayarak parlıyordu.

"Eğer benimle sokağa kadar gelebilerseniz," dedim Bay Gilbert'a, "size bunun nasıl çalıştığını göstereceğim."

"Bu da benim görmek istediğim şey," diye cevap verdi.

"Seninle geleceğim," dedi eşim başına bir şal dolayarak. Ve sokağa çıktık.

Dışarıda yıldızların kasabayı aydınlatışının amacım için bir hayli yeterli olduğunu gördüm. Beyaz yol, alçak duvarlar ve etrafımızdaki bütün nesneler kolaylıkla görülebiliyordu.

"Şimdi," dedim Bay Gilbert'a, "sizden bu sırt çantasını takmanızı ve nasıl bir hismiş, size yürümenizde nasıl yardımcı oluyormuş bir bakmanızı isteyeceğim." Bunu hevesle onayladı ve çantayı ona sıkıca bağladım. "Şimdi bu vidayı sıkacağım," dedim, "siz daha hafifleyene kadar devam edeceğim."

"Çok sıkmamaya dikkat et," dedi eşim ciddiyetle.

"Ah, bu konuda bana güvenebilirsin," dedim vidayı dikkatli bir şekilde sıkarken.

Bay Gilbert biraz toplu bir adamdı ve vidayı birkaç tur çevirmek zorunda kaldım.

"Bunda fazlasıyla bir kaldırma kuvveti var gibi," dedi doğrudan. Sonra kollarımı etrafına sardım ve onu yerden kaldırabildiğimi fark ettim.

“Beni kaldırıyor musun?” diye haykırdı Bay Gilbert.

Sonra vidayı yarım tur daha sıktım ve ona yürüyüp koşmasını söyledim. İlerlemeye başladı, ilk başta yavaşça, ardından daha uzun adım atmaya ve sonrasında ise sekip koşmaya başladı. Bay Gilbert’in en son zıplayıp koşmasının üzerinden uzun seneler geçmişti. Görünürde kimse yoktu, dilediği kadar sıçramakta özgürdü. “Bir tur daha sıkabilir misin?” diye sordu beni sıkarak. “Şu duvarı denemek istiyorum.” Biraz daha negatif yerçekimi ekledim ve bir buçuk metrelik duvarı kolaylıkla aştı. Bir anda yola geri sıçradı ve sadece iki zıplamayla yanımda belirdi. “Bir kedi kadar hafif iniyorum,” dedi. “Bunun gibi bir şey görmedim.” Böylece yolda yukarı çıkmaya başladı, en az iki buçuk metrelik adımlar attı ve tombul arkadaşımızın doğaüstü çevikliği karşısında içten kahkahalara kapıldık. Birkaç dakika içinde yine yanımızdaydı. “Çıkar şunu,” dedi. “Eğer daha uzun süre giyersem kendime de bir tane isteyeceğim ve sonra ben de deli bir adam gibi gözükeceğim hatta belki tımarhaneye kaldırılacağım.”

“Şimdi,” dedim, çantayı çıkarmadan vidayı gevşetirken, “neden bu denli uzun yürüyüşlere çıktığımı, zıplayıp sıçradığımı, nasıl yokuş yukarı ve aşağı koştuğumu, ufak eşeğin nasıl yüklü bir vagonu çektiğini anlayabiliyor musunuz?”

“Hepsini anlıyorum,” diye yakardı. “Senin hakkında söylediğim her şeyi geri alıyorum, azizim.”

“Ve Herbert Janet’la evlenebilir mi?” diye haykırdı eşim.

“Evlenebilir!” diye bağırdı Bay Gilbert. “Kesinlikle oğlunuz kızıyla evlenebilir, başka söze gerek yok! Canım kızım, nişanı bozmasını söylememden beri bitkin ve solgun bir halde.”

Eşim ona doğru atıldı, ama el mi sıkıştılar yoksa sarıldılar mı bir şey diyemem, bir elimde sırt çantası diğeriyle de gözümü siliyordum.

“Ama, kadim dostum,” dedi Bay Gilbert doğrudan, “eğer buluşunu hâlâ gizli tutma niyetini düşünüyorsan, keşke bunu hiç icat etmeseydin. Böyle bir makineye sahip olan hiç kimse bunu kullanmadan duramaz ve genelde deli sanılmak gerçekten bir deli olmak kadar kötü bir durum.”

“Dostum,” diye bağırdım biraz heyecanlanıp, “bu konu hakkında bir sonuca ulaştım. Bu sırt çantasındaki şu an elimde olan tek küçük makine, benim için bir zevk kaynağıydı. Ama şu an anlıyorum ki aynı zamanda dolaylı yönden şahsıma ve bana büyük yaralar açtı; birkaç tane de doğrudan şahsıma zahmet ve tehlike yarattı ki onları başka zaman anlatacağım. Bu sır üçümüzün arasında ve onu saklayacağız. Ama bu buluşun kendisi herhangi birimiz için fazla tehlikeli ve cezbedici.”

Bunları söylerken sırt çantasını aldım ve diğer elimle hızlıca vidayı gevşettim. Kısa bir süre sonra askılarından tutması zor bir şekilde kafamın üstünde uçuyordu. “Bakın!” diye bağırdım. Sonra ellerimi çektim ve sırt çantası havaya doğru fırladı ve derin karanlıkta kayboldu.

Düşüncelerimi belirtmek üzereydim ama fırsat olmadan eşim neşeden ağlamaya başlayarak kendini kucağıma bıraktı.

“Ah, çok mutluyum... çok mutlu!” dedi. “Ve asla bir tane daha yapmayacaksın değil mi?”

“Asla bir tane daha olmayacak!” diye cevapladım.

“Şimdi çabuk olalım ve Janet’ı görelim,” dedi eşim.

“Şu an ne kadar ağır ve hantal hissettiğimi bilemezsiniz,” dedi Bay Gilbert, bizim hızımıza yetişmeye çalışırken. “Eğer o şeyi bir müddet daha takmış olsaydım, onu asla bırakmaya niyetim olmazdı!”

Janet odasına çekilmişti ama eşim ve ben onun odasına çıktık.

“Sanırım bizim oğlumuz nasıl hissettiyse o da aynılarını yaşamış,” dedi eşim yanıma geldiğinde. “Ama sana şunu söyleyeyim hayatım, bahçenin yanında ufak bir yatak odasında çok mutlu bir kız bıraktım.”

Ve orada, üç tane mutlu yaşlı insan, birbiriyle gecenin geç saatlerine kadar konuştular. “Bu akşam Herbert’a yazmalıyım,” dedim ayrıldığımız zaman, “ve ona bizimle Cenevre’de buluşmasını söylemeliyim. Şimdilik araştırmalarını bir kenara bırakması, genç adama bir zarar vermeyecektir.”

“Benim de mektuba bir dipnot eklememe izin vermelisiniz,” dedi Bay Gilbert, “ve eminim ki bize hızlıca gelmesi için vidalı bir çantaya ihtiyacı olmayacaktır.”

Ve olmadı da.

Dünyanın etrafında kanatlı Hermes gibi dolaşmakta muazzam bir haz var ve bizi aşağıya, dünyaya çeken ve sonra yavaş yavaş vücudumuzun hareketlerini bezginlik ve meşakkate dönüştüren yerçekimi kuvvetinden kurtulmak ise bireye rahatlama hissi veriyor. Ama bu haz, neşe ve mutluluk saçan iki gencin sonsuza kadar süreceğini sandıkları ayrılıklarından sonra bir araya gelmelerine kıyasla hiçbir anlam ifade etmiyor.

Sepete ve sırt çantasına ne oldu, ya da gökyüzünde kavuştular mı bilemiyorum. Eğer uçmaya devam edip fani insan ırkından uzak duruyorlarsa bu beni mutlu ederler.

Ve dünyanın negatif yerçekimi hakkında daha fazla bir Şey bilip bilemeyeceği ise oğlum Herbert'ın –umarım uzun yıllar sonra– avukatlarımın sakladığı paketi açtığı zamanki inisiyatifine kalmış durumda.

[Not: Bu konu hakkında karımı sorguya çekmek kelimenin tam anlamıyla boşuna olacaktır, kendisi makinenin nasıl yapıldığını tamamiyle unutmuş vaziyette. Ve Bay Gilbert ise, hiçbir zaman öğrenmedi.]

HİKÂYEM SİZE

Edward Bellamy

Çeviren: Leyla Esen

Edward Bellamy

Amerikalı gazeteci ve yazar Edward Bellamy 1850'de doğdu. 1888'de yayımlanan *Geri Bakış* adlı ütopya romanı, Amerika'nın o tarihte en çok okunan birkaç kitabından biri oldu. *The New Nation* adıyla bir gazete de çıkaran Bellamy'nin, daha sonra H. G. Wells eserlerinde de karşılaşacağımız "kendi kültürüne yabancılaşma" temasını ütöpik bir topluma konumlandığı modern birey anlatısıyla aktaran "Hikâyem Size" [To Whom This May Come] adlı öyküsü 1889'da yayımlandı. Bellamy 1898'de tüberkülozdan öldü.

Adelaide gemisiyle Kalküta'dan New York'a gitmek üzere yola çıkali yaklaşık bir yıl oluyor. Yeni bir rota tutturacağımız New Amsterdam adası görününceye kadar sürekli değişen bir havanın etkisi altındaydık. Üç gün sonra berbat bir fırtınaya yakalandık. Dört gün boyunca fırtına bizi önüne katıp sürükledi; güneş, ay ya da yıldızların bir teki bile görünmediğinden hiç gözlem yapamadık. Dördüncü gecenin yarısına doğru göz kamaştırıcı bir şimşek parıltısı Adelaide'ın umutsuz konumunu açığa çıkardı. Doğruca deniz seviyesinin altında görünen bir kıyıya doğru gidiyorduk. Her iki yanımızda da, denizin ilerisindeki kıyıya kadar uzanan, kayalardan oluşmuş öyle sığ bir labirent vardı ki, şu âna kadar ilerlemiş olmamız tam bir mucizeydi. Az sonra gemi kayalara bindirdi ve neredeyse anında parçalara ayrıldı, dalgaların şiddeti çok büyüktü. Kendimi kaybetmek üzereydim, muazzam bir darbe beni kıyıya fırlatıp bilincim yerine gelmeye başladığında, boğulmanın gerçekten en kötü aşamasını atlatmış bulunuyordum. Dalgaların menzilinin ötesine kendimi sürükleyecek gücü buldum ve sonra yere kapaklandım, daha fazlasını hatırlamıyorum.

Kendime geldiğimde fırtına dinmişti. Güneş gökyüzünde yarıya kadar yükselmiş, giysilerimi kurutmuş, berelen-

miş ve ağrıyan uzuvlarımı iyileştirip dirilik kazandırmıştı. Denizde veya kıyıda gemimden veya yol arkadaşlarımdan hiçbir iz yoktu. Görünen oydu ki tek kurtulan bendim. Buna rağmen yalnız değildim. Yanımda ülkenin yerlileri oldukları anlaşılan bir grup insan duruyordu. Tedavim onların elinde olduğu için, endişeye mahal vermeyen dostane bakışlarla beni inceliyorlardı. Bildiğim ırklara ait özellikler taşımadıklarını fark etmeme rağmen, gelişmiş bir medeniyete sahip oldukları anlaşılan, beyaz ve güzel insanlardı.

Konuşmayı başlatmayı yabancılara bırakmanın onlar için bir görgü kuralı olduğunu anlayınca, onlara İngilizce hitap ettim, fakat olumsuz şekilde gülümsemelerinin ötesinde herhangi bir yanıt alamadım. Sonra sırayla Fransızca, Almanca, İtalyanca, İspanyolca, Felemenkçe ve Portekizce konuştum ama daha iyi bir sonuç vermedi. Büyük denizci milletlerin dillerini anlamayan, ama medeni oldukları çok belli olan bu beyaz ırkın, hangi milletten olabileceği konusunda büyük bir şaşkınlık yaşamaya başladım. Daha da garip olan şey, iletişim kurma çabamı devamlı bir sessizlik içinde seyrediyor olmalarıydı. Sanki fısıldaşarak dahi olsa dilleri hakkında bana bir ipucu vermeme konusunda anlaşmış gibiydiler. Birbirlerine zekice gülümseyerek bakmaları dışında ağızlarını açmıyorlardı. Bu davranışları, eğer bana rağmen eğlendikleri iması taşıyorsa, bu ihtimal, apaçık dostluk ve sempati taşıyan bütün ifadelerini çürüten bir şey olurdu.

Aklıma en olmayacak şey geldi. Bu garip insanlar dil-siz olabilirler miydi? Doğanın bu tarz bir anormalliğinden bütün bir ırkın etkilendiği hiç duyulmamış bir şeydi elbet-

te. Fakat bu büyük Güney Okyanusu'nun keşfedilmemiş enginliğinde, şimdiye kadar insan bilgisinden saklanmış mucizeler olmadığını kim söyleyebilirdi? Aklımı dolduran gereksiz bilgi kırıntıları arasında sağır ve dilsiz alfabesinden de bir şeyler vardı. Önceden söylediğim ama etki yaratamamış bazı ifadeleri hemen parmaklarımla hecelelemeye başladım. İşaret diline başvuruşum, zaten bolca gülümseyen topluluktaki son ciddiyet kalıntısının da hakkından geldi. Küçük oğlanlar artık gülmekten katılarak yerde yuvarlanıyorlar, şimdiye kadar onları kontrol altında tutan ciddi ve saygıdeğer büyükler ise, memnuniyet belirten yüzlerini bir anlığına kaçırıyorlardı, ama vücutlarının kahkahayla titrediğini görebiliyordum. Dünyanın en büyük palyaçosu eğlendirmek için tüm yeteneklerini kullansa, benim kendimi anlatmak amacıyla yaptıklarımın daha fazla takdir alamazdı. Doğal olarak gururum okşanmadı, aksine tamamen rahatsız oldum. Onlardaki bu küçümseyen tavra tam olarak kızgın değildim ama, elbette çocuklar hariç, komiklik anlayışlarına karşı koyamamaları ve kendilerini kontrol etmede başarısız oluşlarından dolayı sergiledikleri ıstırap, saldırgan görünmeme neden oluyordu. Sanki benim adıma üzüntü duyuyorlardı, kendilerini tamamen hizmetime sunmaya hazırlardı, ama keşke son derece tuhaf davranışlarından dolayı onları yetersiz görmekten kaçınabilseydim. Kuşkusuz sevimliliği çok açık olan bu ırkın yabancıları kabul etme yolları çok utanç vericiydi.

Şaşkınlığım tam öfkeye dönüşmek üzereyken yardım geldi. Çember açıldı, yaşlıca küçük bir adam acele adımlarla karşıma çıktı ve kibarca eğilip selamlayarak, bana İngilizce hitap etti. Sesi şimdiye kadar duyduğum en hazin,

en olgunlaşmamış sesti. Konuşmaya yeni başlayan bir çocuğun telaffuzundaki bütün eksiklikler vardı ama ses tonunun gücüne bile sahip değildi. Aslında tümüyle birbirini izleyen bir gıcırta ve bir karış öteden duyulamayacak bir fısıltıdan ibaretti. Bütün bu zorluklara rağmen onu neredeyse tamamen anlayabildim.

“Resmi bir tercüman olarak,” dedi, “size en içten duygularla bu adalara hoş geldiniz diyorum. Sizi bulur bulmaz beni gönderdiler, fakat uzaktaydım ve ancak gelebildim. Üzgünüm, burada olsaydım bu utancı yaşamazdınız. Hemşehrilerim iletişim girişiminizin sebep olduğu tüm istemsiz ve kontrolsüz gülüşleri bağışlamanız için aracı olmamı istiyorlar. Görüyorsunuz sizi çok iyi anlıyor ama cevap veremiyorlar.”

Şüphemin doğrulanmasıyla dehşete düşerek, “Aman Tanrım!” diye haykırdım. “Hepsinin birden hastalığa yakalanmış olması mümkün mü? Aralarında konuşma yetisi olan bir tek siz olabilir misiniz?”

Yine istemeden dayanılmaz derecede komik bir şey söylemiştim anlaşılan, çünkü konuşmamın ardından toplulukta önce hafif bir kahkaha sesi oluştu, sonra ayaklarımıza vuran dalga seslerini bastırarak tüm gruba yayıldı. Tercüman bile gülümsedi.

“Dilsiz olmanın çok mu eğlenceli olduğunu düşünüyorlar?” diye sordum.

“Evet,” diye yanıtladı tercüman, “konuşma güçlerinin olmayışının, başkaları tarafından bir hastalık olarak görülmesini çok eğlenceli buluyorlar. Konuşma organlarını kullanmayı gönüllü olarak bıraktıkları için konuşma güçlerini kaybettiler ve sonuç olarak konuşulanı anlama yeteneğini de.”

“Fakat,” dedim, bu ifade karşısında şaşırarak, “beni anladıklarını ama cevaplayamadıklarını siz söylemediniz mi? Ve şu anda söylediklerime gülmüyorlar mı?”

Tercüman, “Anladıkları sizsiniz, sözcükleriniz değil,” diye cevap verdi. “Şu anki konuşmalarımız onlar için bir saçmalık, hayvanların homurtusu kadar anlaşılmaz. Ama ne söylediğimizi biliyorlar çünkü düşüncelerimizi anlıyorlar. Bilmeniz ki, bu adalar zihin-okuyucuların adalarıdır.”

Bu olağanüstü insanlarla tanıştığım koşullar bunlardı. Resmi tercüman, mevkiinin verdiği yetkiyle, deniz kazasına uğramış konuşan milletlerden insanların, karşılanıp ağırlanmasından sorumluydu. Onun konuğu oldum ve insanların arasına iyice karışmadan önce, çatısının altında birkaç gün geçirdim. İlk izlenimim, başkalarının düşüncelerini okuma gücünün, ancak insandan üstün varlıkların bir niteliği olabileceği idi ki, bu hayli bunaltıcı bir düşünceydi. Tercümanın ilk çabası beni bu fikirden caydırmak oldu. Açıklamalarından anlaşıldığına göre, zihin-okuyucuların başına gelen şey, insanın evrensel evrimi sürecinde, özel nedenlere bağlı, hafif bir ivme değişikliğinden kaynaklanan basit bir durumdu. Bu, zamanla konuşmanın terkedilmesine ve bunun yerine tüm ırkın, doğrudan zihinsel görüş gücünü kullanmaya yönelmesine yol açmıştı. Bu hızlı evrime, adalıların kendilerine özgü kökenleri ve koşulları sebep olmuştu.

İsa’dan yaklaşık üç yüzyıl önce, Perslerin Arşaklı Hanedanının Part krallarından birisi, ülkesindeki kâhin ve büyücülere zulüm uyguluyordu. Genel bir önyargıyla, bu insanların doğaüstü güçlere sahip oldukları sanılıyordu. Ama aslında bu insanlar, sadece hipnotize etme, zihin okuma,

düşünce aktarımı gibi özel yeteneklere sahip olan ve bu sanatları kendi kazançları için kullanan kişilerdi.

Kâhinlere karşı çok fazla korku duyması sebebiyle onlara düpedüz şiddet uygulayan kral, hepsini kovmaya karar vermiş ve bu amaçla onları ve ailelerini gemilere bindirip Seylan'a göndermişti. Ancak filo adanın civarındayken büyük bir fırtına filoyu dağıtmış, gemilerden birisi fırtınanın önünde günlerce sürüklendikten sonra, kurtulanların yerleştikleri, uzak güneydeki ıssız takımadaların birinde karaya oturmuştu. Doğal olarak, bu tür özel yeteneklere sahip ebeveynlerden dünyaya gelen sonraki kuşaklar, olağanüstü psişik güçler geliştirmişlerdi.

Kendilerinden önce belirlenmiş olan yeni ve gelişmiş bir insanlık düzeninin evrimleşmesini sonuçlandırmışlar, ırkların ıslahı sisteminin değişmez kuralı sayesinde sahip oldukları güçleri geliştirerek bu süreci desteklemişlerdi. Sonuç olarak birkaç yüzyıl sonra zihin okuma o kadar yaygınlaşmıştı ki, dil iletişim aracı olarak artık kullanılmaz hale gelmişti. Birçok kuşak boyunca konuşma yetisi gönüllülük zemininde kalmaya devam etmiş, fakat ses organları yavaş yavaş körelmeye başlamıştı ve birkaç yüzyıldır da söyleme yetisi tamamen kaybolmuştu. Doğumdan sonraki birkaç ay içinde bebekler aslında hâlâ anlaşılmaz ağlama sesleri çıkarırlar ve belli bir yaşta, daha az gelişmiş ırklarda bu sesler konuşma olarak belirginleşmeye başlar. Fakat zihin-okuyucuların çocukları, sesi kullanmaya çalışmaktan vazgeçerek, doğrudan görüş yetisini geliştirmişlerdi.

Zihin-okuyucuların varlığının, dünyanın gerisi tarafından hiç keşfedilmemiş olduğu gerçeği, iki görüşle açıklanıyordu. İlki, bu ada grubu küçüktü ve Hint Okyanusu'ndaki

gemilerin rotasının oldukça dışında kalan bir köşede bulunuyordu. İkincisi, adalara yaklaşmak, korkunç akıntılardan, geçilemez kayalardan oluşan labirentlerden ve sığılıklarlarından dolayı o kadar tehlikeli hale geliyordu ki, herhangi bir geminin, enkaza dönüşmeden kıyılarına teğet geçmesi bile imkânsızdı. Zihin-okuyucuların buraya gelmesinden bu yana geçen en az iki bin yıldır, hiçbir gemi bunu başaramamıştı ve Adelaide bu şekilde kazaya uğrayan gemilerin yüz yirmi üçüncüsüydü.

Zihin-okuyucular, insanlık dürtülerinden ayrı olarak, gemi kazasına uğrayan insanları kurtarmak için çok fazla çaba sarf etmişlerdi. Çünkü dış dünya hakkında tercümanları aracılığıyla, sadece onlardan bilgi alabiliyorlardı. Bu kazalardan tek kurtulanların, güverte küfürlerinin en son varyasyonlarının ötesinde verecek bir haberi olmayan bazı cahil denizciler olması, bu duruma ne kadar az rastlandığının kanıtıydı. Ev sahiplerim minnettarlıkla, benim az da olsa eğitilmiş biri olmamı, gerçek bir lütuf olarak gördüklerini söylediler. Görevim, geçmiş iki yüzyılın dünya tarihini onlara anlatmak gibi zor bir işti ve onların iyiliği için bununla ilgili daha titiz çalışma yapmış olmayı sık sık istedim.

Tercümanlık görevi, sadece konuşan milletlerden gelen kazaya uğramış yabancılarla iletişim kurmak için vardı. Zaman zaman olduğu gibi, bir çocuk bir miktar konuşma yetisiyle doğduğunda kenara ayrılp, tercümanlık okulunda konuşma için eğitiliyordu. Elbette en iyi tercümanların bile mustarip olduğu ses organlarındaki kısmi körelme, birçok dilin söylemini onlar için imkânsız kılıyordu. Örneğin hiçbirisi v, f veya s'yı telaffuz edemiyordu. "Th" ile temsil

edilen sese gelince, bunu söyleyebilen en son tercümanın ölümünün üstünden beş kuşak geçmişti. Adalılar ile kazazede yabancıların nadiren evlenmeleri tercüman yetiştirmenin uzun süredir bu kadar başarısız olmasının nedenlerinden biriydi belki de.

Kendileri benim için anlaşılmazken, her düşüncemi bilen kişilerin arasında olduğumu fark ettiğimde, içimi dolduran pek tatsız duyguları aynı durumda olan herkes hissedirdi diye düşünüyorum. Bu duygular, vücutlarını giysiyle örtme geleneği olan ırkların arasında kazayla çıplak kalmış birinin yaşayacağı panikle karşılaştırılabilirdi. Kaçıp saklanmak istiyordum. Duygularım, o kadar da çirkin sırların bilincinden değil de, etrafımdakilere ve bana dair, saçma, her ne kadar iyiliksever olsa da kimsenin incelemesi mümkün olmayan, hastalıklı ve yakışık almayan düşünceler ve yarım yamalak fikirlerden kaynaklanıyor görünüyordu. Fakat bu konudaki üzüntüm ve sıkıntım ilk başlarda çok yoğun olsa da kısa sürdü. Çünkü neredeyse hemen, zihnimin, rahatsızlık verebilecek düşüncelerimi izleyenler tarafından göz ardı edildiğini fark ettim. Ayrıca kibar bir kişi, iradenin daha fazla gayreti olmadan da uygunsuz düşüncelerin sözel ifadesini kontrol etmek için çaba gösterir. Nasıl ki nezaket esaslarına dair çok az bir ders nazik bir kişinin düşüncesizce konuşmasını engellerse, zihin-okuyucuların arasında geçirdiğim bu kısa deneyim de benim ihtiyatsızca düşünmeyi denetim altına almama yardımcı olmuştu. Ancak zihin-okuyucular arasındaki bu nezaketin, birbirleriyle ilgili ciddi durumlar üstüne, açıkça ve özgürce düşünmelerini engellediği sanılmamalı. Bu engelleme, konuşan uluslar bunu yapmaya daha çok istek-

li olsalar da, birbirleriyle bütün açıklığıyla konuşmalarını engelleyen nezaketten daha fazla değildir. Gerçekten de zihin-okuyucular arasında kibarlık, konuşan uluslarda görüldüğü gibi asla yapmacıklık noktasına ulaşmaz, daima birbirlerinin, gerçek ve en içten düşüncelerini okuduklarını bilirler. Burada sırası gelmişken söyleyebilirim, her ne kadar neden böyle olduğunu çok daha sonrasına dek bütünle anlamadıysam da, insan, başka ırktan birinin karşısında en küçücük bir ihanetinden, kendi zayıf yönlerinin bir zihin okuyucu tarafından bütünle ortaya dökülmesinden çok daha fazla hayal kırıklığı ve üzüntü duyuyor. Zihin-okuyucu bütün düşüncelerinizi okuduğu için, belirli özel düşünceler, genel düşünce eğilimi referans alınarak değerlendirilir. Onun dikkate aldığı şey, zihninizin karakteristik ve mutata çerçevesidir. Hiç kimsenin gerçek karakterini veya genel tutumunu temsil etmeyen duygularından ve düşüncelerinden dolayı, bir zihin-okuyucu tarafından yanlış değerlendirilmekten korkmasına gerek yoktur. Gerçekten de doğruluğun, zihin okumanın gerekli bir sonucu olduğunu söyleyebiliriz.

Tercümanın kendisine gelince, ahlaksız veya rahatsız edici düşünceleri kontrol etmek için nezaket güdüsüne duyulan ihtiyaç uzun sürmedi. Daha önce bütün hayatım boyunca arkadaşlık kurmak konusunda çok yavaş olmuştum, fakat bu tuhaf ırktan yabancının yanında daha üç gün geçirmeden kendimi hevesle ona adamıştım. Böyle olması imkânsızdı. Arkadaşlığın tuhaf ama güzel yanı, arkadaşlarımız tarafından başkalarıyla olmadığı şekilde anlaşılıyor olduğumuz ve bu anlaşılmaya rağmen yine de seviliyor olduğumuz duygusudur. O şimdi, en eski ve en yakın dost-

larımın asla bilmediği, asla yaklaştımadığı gizli düşünce ve dürtülerime kelimesi kelimesine tanıklık eden biriydi. İçinde böyle bir bilginin birikiyor olması, beni aşağılayan bir şey olmasına rağmen, ben onu hem suçlamamalı hem de hiç şaşırmamalıydım. O zaman gösterdiği samimi dostluğun beni kayıtsız bırakıp bırakmadığına siz karar verin.

Arkadaşlığımızın, mizaçlarımızın karşılıklı uyuşmasından öte bir temele dayanmadığını bana bildirdiği zamanki kuşkuculuğumu bir düşünün. Açıkladığına göre, zihin-okuma yetisi zihinleri birbirine o kadar yaklaştırıyor ve duygudaşlığı o kadar artırıyor ki, zihin-okuyucular arasındaki en düşük arkadaşlık düzeyi, diğer ırklarda sadece nadir arkadaşlıklarda gerçekleşen, bir karşılıklı zevk alış anlamına geliyordu. Daha sonra, halkından diğerlerini tanımaya başladığımda, çok daha fazla duygudaşlık ve şefkat yoğunluğuyla onlardan bazılarını kavrayabileceğime, bu sözünün ne kadar doğru olduğunu o zaman anlayacağıma dair güvence verdi.

Diğer zihin-okuyucularla karşılaştığımda, onlar zihni mi okurken, tercüman gibi konuşma yoluyla buna cevap veremediklerinde, onlarla iletişim kurmayı nasıl becerdiğim sorgulanabilir. Burada söylemeliyim ki, bu insanlar konuşma dilini kullanmasalar da, kayıt amaçlı yazılı bir dilleri olması gerekiyordu. Bu nedenle hepsi de yazmayı biliyordu. O halde Farsça mı yazıyorlardı? Bereket versin ki, hayır. Zihin okuma tamamen geliştirildikten sonra, uzun bir süre boyunca sadece konuşma dilinin değil, yazının da terk edildiği ve bu süre zarfında hiçbir kayıt tutulmadığı anlaşılıyordu. İnsanlardaki bu yeni, zihinden zihine doğrudan iletişim gücüne sahip olmanın hazzı, düşüncelerin,

sözcüklerin verebileceğinin en iyisi olan kusurlu tasvirler yerine, iletişimin zihinsel durumun resimleri aracılığıyla gerçekleşmesi, dilin yorucu acizliğine karşı, aşılamayan bir hoşnutsuzluğa sebep olmuştu.

Ancak, birkaç kuşak sonra ilk entelektüel sarhoşluk geçip de biraz kendilerine geldiklerinde, geçmişin kayıtlarının istenebileceğinin, hor görülen bir araç olan sözcüğün geçmişi korumak için gerekli olduğunun farkına vardılar. Bu arada Farsça tamamen unutulmuştu. Bütünüyle yeni bir dil yaratmanın olağanüstü külfetinden kurtulmak için, dış dünyaya ait bazı dilleri, kaza sonucu adalara gelen denizcilerden edinme fikriyle, tercümanlar enstitüsü kurulmuştu.

Kaza geçiren gemilerin çoğunluğunun İngiliz olması nedeniyle, bu dilin bilgisi diğerlerinden daha iyi edinilmiş ve halkın yazı dili olarak kabul görmüştü. Tanıdığım kişiler genellikle yavaş ve zahmetli şekilde yazıyorlardı, yine de aklımdan geçeni tam olarak bildikleri gerçeği, verdikleri cevapları öyle uygun bir hale getiriyordu ki, en yavaşlarıyla yaptığım konuşmalarda bile düşünce takası, en hızlı konuşmacıların ulaştığı kadar hızlı ve kıyaslanamayacak kadar doğru ve tatmin edici oluyordu.

Çok kısa bir süre sonra zihin-okuyucular arasında muhabbeti artırmaya başladığımda, tercüman bana, diğerlerinde bulacağım çok daha büyük bir doğal samimilikten dolayı, kendisine olandan daha güçlü şekilde onlara bağlanacağımı söylediğinde, gerçekten ne demek istediğini anladım. Bu asla onu daha az, diğerlerini daha fazla sevdiğim anlamına gelmesin. Bu sevgili dostlarımdan bazılarını, insana ait dostluğun hayal edilemeyecek olanaklarını ve

duygudaşlık tatmininin ne kadar mest edici olduğunu bana öğreten bu can yoldaşlarımdan özellikle bazılarını yazmayı çok isterdim. Bunu okuyacaklar arasında, sevgiyle alay eden bir ruh ile diğeri arasındaki sabit uçurum hissini bilmeyen var mıdır? Çok seven bir kalbi sıkıştıran yalnızlığı kim hissetmemiştir? Bu uçurumun artık sonsuza kadar sabit kalmadığını veya insan doğası için gerekli olmadığını bir düşünün. Anlattığım dostlarımız nezdinde bu uçurum mevcut değildir, bu gerçek nedeniyle, eninde sonunda bizim için de bir köprü kurulacağından emin olabiliriz. Onların zihinlerinin teması ve sempati duyguları, omuzun omuza değişşi gibi, ellerin birbiriyle çırpılması gibidir.

Bazı arkadaşlarımdan özellikle daha fazla bahsedeceğimi söylüyorum, ama azalan gücüm buna olanak vermiyor ve dahası, şimdi bunu düşündüğümde, başka bir değerlendirmeye, karakterlerin karşılaştırılması okuyucu için öğretici olmaktan ziyade kafa karıştırıcı olabilir. Şu bir gerçek ki zihin-okuyucuların birer isimleri yoktu. Elbette herkesin kayıtlarda gösterilmesi için isteğe bağlı bir imzası vardı, fakat bunun geçerli bir değeri yoktu. Bu isimlerin bir kaydı tutulur, böylece istendiğinde tespit edilebilirler, ancak yalnızca biyografik ve resmi amaçlar uğrunda kullanılan bu unvanları unutmuş kişilerle karşılaşmak oldukça yaygındır. Sosyal ilişki için isimler elbette gereksizdir, çünkü bu insanlar birbirlerine sadece özenli bir zihinsel eylemle yaklaşıyorlar ve dilsiz insanların fotoğraf aracılığıyla yapabileceği gibi, bu zihinsel resimleri aktarma yoluyla üçüncü şahıslara gönderme yapıyorlar. Söylediğim öyle bir şey ki, zihin-okuyucuların akıllarında tuttukları, birbirlerinin kişiliklerine ait resimlerdeki fiziksel görünümleri, birbirlerinin

zihinlerini ve kalplerini doğrudan gören insanlardan beklenebileceği gibi, bir yan unsurdur.

Düşüncelerimi ve gerekçelerimi tam olarak ifşa etmenin, adalet ve duygudaşlıkla değerlendirilmemin bir teminatı olduğunu öğrendiğim zaman –ki zaten pek çok hassas tepkiden etkilenmiş olan insan kendi kendini yargılayarak bile bunu yapamazdı– zihnimin etrafımdaki herkes için açık bir kitap olduğunu biliyor olmaktan kaynaklanan, ilk marazi sıkılganlık azabının nasıl kaybolduğunu anlatmıştım. Her bir kişi tarafından bu tarz bir yargılanma güvencesi, en şefkatli sevginin bile kavrama teminatı veremeyeceği bir dünyaya alışkın biri için, paha biçilmez bir ayrıcalık olarak görünebilir ama yine de kısa bir süre sonra açık fikirliliğin, bundan çok daha fazla yarar sağladığını keşfettim. Gizli hiçbir şeyim olmadığını bilmenin verdiği manevi sağlığı ve saflığın tatlı ferahlığını, taze bir oksijen sağlayan ruhsal durumu, nasıl tarif edebilirim! İçtenlikle mutlu olduğumu söyleyebilirim. Sanırım hiç kimsenin halimi anlamak için benim bu olağanüstü deneyimimi mutlaka yaşamış olması gerekmiyor. Ancak Tanrı'nın bizi izliyor olabileceği gibi belli belirsiz bir endişeyle, dostlarımızın görüş alanının dışında kalan, sürünerek girebileceğimiz, perdeleri kapatılmış bir odaya sahip oluşumuzun, insanlık durumundaki en moral bozucu olay olduğunu kabul etmeye hepimiz hazır değil miyiz? Bu oda, her zaman azizin çaresizliği, hilebazın sevinci olmuş bu güvenli yalanlar sığınağının ruhumuzdaki varlığıdır. Bu oda, yukarıdaki bütün evi yozlaştıran ve asla düzeltilemeyecek olan o pis mahzendir.

İçgüdüsel bilinç için gizlemenin yozlaştırıcı, tek ilacımızsa açıklık olduğunu, ahlaki sağlığa atılacak ilk adımın in-

sanın en kötü ve iğrenç yanlarının sergilenmesi olduğunu, çok eskiden beri inanılan günah çıkarma erdeminden daha güçlü ne kanıtlayabilir ki? Ve bu erdem inancı, ahlaki sağlığa atılan ilk adım olarak insanın en kötü ve iğrenç yanlarının sergilenmesi anlamına gelir. İnsanın en kötüsü ruhunu ters yüz etmeyi bir şekilde başarabilseydi, içindeki bütün hastalık görülebileceği için, kendini yeni bir hayata hazır hissederd. Bununla birlikte, ruhsal koşulları bütünlükleri içinde ifade etmede, kelimelerin son derece yetersiz kalması nedeniyle veya sırf bunların çarpıtılmasından başka bir şey sağlamadığından dolayı, kabul etmeliyiz ki günah çıkarma, verdiği ifadelerle sadece kendini ifşa için duyulan özlemin gülünç bir taklididir. Birbirlerine bir bakışla itiraf-ta bulunan ve bir gülümsemeyle günah çıkaran, kendilerine hile karıştıramayan, her yüzde bir vicdan gören bu insanların arasındaki kişilerin, nasıl bir sıhhat ve sağlamlıkta olabileceğini bir düşünün. Ah arkadaşlar, şunu söylememe izin verin, bu yavaş gelişen olay beni haklı çıkarmadan ve zihinlerin karşılıklı vizyonu hiçbir şekilde gerçekleşmeden çağlar geçebilir, fakat bu olay sonunda mükemmelleştiği zaman, kendi örtüsünü parçalayarak insanlığın kutsanmışlığını artıracak ve zihinde yalanların saklanması için hiçbir karanlık yer bırakmayacaktır. O zaman artık ruh, küllerin arasında dumanı tüten bir kömür değil, kristal bir küredeki yıldız olacaktır.

Zihin-okuyucular arasındaki ruhsal uyumun kusursuzluğundan kaynaklanan dostluğun hazları hakkında söylediklerimden, dostlardan birisinin bir kadın olması durumunda, düşünsel bir duygudaşlık tutkusu ile hoş bir çekim ve karşılıklı cinsel temas uygunluğunun, nasıl sarhoş edici

bir deneyim olabileceği hayal edilebilir. Topluluğa girmeye ilk cesaret edişimle birlikte, onları da memnun edecek şekilde, önüme gelen her kadına âşık olmaya başladım. Bu insanlar arasındaki bütün ilişkilerin şartı olan kusursuz bir açıklık içinde, bu güzeller güzeli kadınlar bana, hissettiğim şeyin sadece arkadaşlık olduğunu ve bunun çok güzel ama aşktan tamamen farklı bir şey olduğunu, gerçekten âşık olursam anlayacağımı söylediler. Onlarla beraberken deneyimlediğim beni eriten duyguların, sadece zihinlerinde bana yönelttikleri dostane ve nazik tavırların bir sonucu olduğuna inanmak zordu. Fakat karşılaştığım her zarif kadından aynı şekilde etkilendiğimi fark ettiğimde, bu konuda haklı olduklarına karar vermek zorunda kaldım. Kendimi dostluğun bir tutku olduğu, aşkın ise esrimeden daha az bir şey olarak gerçekleşmediği bir dünyaya adapte etmeliydim.

“Her Jack’in bir Gill’i vardır” diye basit bir atasözü vardır, sanırım bu söz, bütün erkekler için fiziksel beden yapısının yanı sıra, zihinsel ve ruhsal olarak da bilhassa uygun belirli kadınların olduğu anlamına gelebilir. Keyif vermekten ziyade acı veren bu düşünce belki gerçek de olabilir. Fakat bu seçilmiş olan kişiler karşılaştılar bile, konuşmak bir kendini açma aracı olarak çok yetersiz kaldığından ve hayli yanıltıcı olduğundan, birbirlerinin farkına varma ihtimalleri de düşük olacaktır. Ama zihin-okuyucular arasında, birinin ideal eşini araması, başarıyla sonuçlanacağından oldukça emin olunan bir arayıştır ve hiç kimse bunu başarmadan düğün hayalleri görmez. Aksi takdirde, bunun sadece uygun olmayan eşler için yanlış olmayacağını, aynı zamanda kendilerinin evlenebilecekleri keşfedilmemiş eş-

ler için de yaşamın bu en seçkin nimetinin fırlatıp atılması demek olacağını bilirler. Bu nedenle tutkulu seyyahlar, birbirlerini buluncaya kadar adadan adaya giderler ve adaların nüfusu az olduğu için bu zorlu yolculuklar pek de uzun sürmez.

Onunla ilk tanıştığımda topluluğun arasındaydık. İlgiyle gülümseyen etkilenmiş bakışlar karşısında ani bir heyecanla birden şaşkına dönmüştüm ve etrafımızdaki kadınlar nemli gözleriyle dönüp bize bakmışlardı. Onun beni gördüğü andaki düşüncelerini okumuşlardı, fakat bu konulardaki âdetlerinin ne olduğunu o âna kadar bilmiyordum. Ama gözlerini bana sabitlediğini ve zihninin benimkinin üstünde dolaştığını hissettiğim ilk andan itibaren, diğer kadınların bana hissettirdiklerinin aşk olmadığını söylerlerken, ne kadar doğru söylediklerini anlamıştım.

Bir bakışla tanışık oluveren ve bir saatte eski dost olan insanlarla flört etmek doğal olarak uzun bir süreç değildir. Gerçekten de, zihin-okuyucu sevgililer arasında flört etmenin olmadığı, sadece kimliğin farkına varılması olduğu söylenebilir ki, sevgilim de tanıştığımızın ertesi günü benim olmuştu.

Belki zihin-okuyucuların arkadaşları hakkındaki izlenimlerinde, fiziksel özelliklerin nasıl sadece bir yan unsur olduğunu, birlikteliğimizden birkaç ay sonra yaşadığımız bir olayla daha iyi anlatabilirim. Bu bütünüyle tesadüfen yaptığım bir keşifti. Neredeyse sürekli aynı çevrede bulunmamıza rağmen, sevgilimin, gözlerimin renginin ne olduğu, saçımın ve tenimin açık mı yoksa koyu mu olduğu hakkında en ufak bir fikri yoktu. Elbette soruyu ona sormaz sormaz yanıtını zihnimde okudu, ama bu özelliklerin

kendi üzerinde önceden belirgin bir etkisi olmadığını itiraf etti. Diğer taraftan da, en karanlık gecede ona gitmiş olsam, gelenin kim olduğunu sormaya ihtiyacı yoktu. Bu insanlar birbirlerini zihinleriyle tanıyorlar, gözleriyle değil. Gerçekten sadece ruhsuz ve cansız şeylerle olan ilişkilerinde gözlere ihtiyaç duyuyorlardı.

Birbirlerinin dış görünüşlerine aldırış etmemenin, sofuca bir duygudan kaynaklandığı sanılmamalıdır. Bu, zihni doğrudan anlama güçlerinin zorunlu bir sonucudur. Zihin ne zaman maddeyle yakından ilişkiye girse, zihnin daha çok işine geleceği için madde nispeten ihmal edilir. Daha küçük olan şeyler büyük olanın karşısına konduğu zaman, daima bu etkiye maruz kalır. Sanat onlarda cansız olanla sınırlıdır, sözünü ettiğimiz sebepten dolayı, insan formunun sanatçıya ilham vermesi son bulmuştur. Dolayısıyla böyle bir ırkın arasında, başka yerlerde olan şekliyle fiziksel güzelliğin, insanın kısmeti ve mutluluğu için önemli bir faktör olmadığını söylemek, doğru ve yerinde bir çıkarım olacaktır. Zihinlerinin ve kalplerinin birbirlerine olan mutlak açıklığı mutluluklarını, fiziksel niteliklerinden öte, manevi ve zihinsel niteliklerine bağlı kılar. Güler yüzlü bir mizaç, geniş bir kavrayış, tanrısal bir akıl, bir şair ruhu, onlar için, bedensel bir zarafetin akla getirebileceği en göz kamaştırıcı kombinasyonlardan çok daha büyüleyicidir.

Bu adalarda aklı ve kalbi olan bir kadın, aşkı kazanmak için artık diğer bir aklın veya kalbin güzelliğinden başka bir güzelliğe ihtiyaç duymuyor. Bu noktada belki, fiziksel özelliği çok az önemseyen bu ırkın kendisinin bilhassa güzel bir ırk olduğunu söylemeliyim. Şüphesiz bütün evli-

likler, kısmen mizacın mutlak uyumluluğuna, kısmen de ideal bir zihinsel ve manevi sağlık ve sükûnet durumunun beden üzerindeki etkisine bağlıdır.

Gerçek şu ki, ben bir zihin-okuyucu olmadığımın, sevgilimin nadir güzellikte bir bedene ve yüze sahip olmasının ona olan düşkünlüğümde büyük bir payı vardı. Elbette bütün düşüncelerimi bildiği gibi, bunu da biliyordu. Sınırlarımı bildiğinden tutkumun duygusallık unsurunu bağışlayıp hoş görüyordu. Fakat onun ırkında aşk olarak bilinen yüksek manevi paylaşım ile karşılaştırıldığında, ona daha az değerli görünen bu durum, benimle olan adeta insanüstü ilişkisinden dolayı, daha önce kendi ırkımla yaşamış olduğum aşklardan kesinlikle daha büyüleyici bir kendinden geçişti. Çok yoğun bir aşkın kalp ağrısını, kusursuz şekilde anlaşılabilir kılmak için kelimeler yetersizdir. Ama benim tutkum bu sancının dışındaydı, çünkü kalbim sevdiğim o kadına tamamen açıktı. Âşıklar hayal edebilir ama, her hassas duyguyu dönüştüren bu bilincin duygu ortaklığı içindeki coşkulu heyecanını ben tarif edemem. İki zihin-okuyucu arasındaki karşılıklı aşkın nasıl olacağını düşündüğüm zaman, tatlı arkadaşımın benim için feda ettiği yüce duygu ortaklığının farkına vardım. Elbette sevgilisini ve sevgilisinin kendisine olan aşkını bilebilirdi fakat, kendisinin de erkek tarafından aynı düzeyde algılanmasının ve kendi aşkının da bilinmesinin verdiği yüksek tatmin duygusundan vazgeçmişti. Bu yeteneğin tek bir ömürlük yaşamda asla gelişmediği, bu yüzden zihin-okuma gücüne asla sahip olamayacağım sonucuna varmam gerekiyordu.

Bu acizliğim sevgili dostumda neden bu kadar derin bir merhamet uyandırıyor? Zihin okumanın esas ola-

rak, başkalarını anlamak için değil, bir yansıma etkisiyle, insanın kendini anlaması için arzu edildiğini öğrendiğim âna kadar, bu sorunun cevabını tam olarak bulamamıştım. Diğerlerinin zihninde gördükleri bütün şeylerin arasında, onları en fazla ilgilendiren şey, kendilerinin yansıması, kendi öz kişiliklerinin fotoğraflarıdır. Böylesine zorlayıcı bir kendini tanımanın en belirgin sonucu, fark gözetmeksizin onları kendini beğenme veya kendini küçük görme duygusundan kurtarmış olmasıdır. Herkes her zaman kendisi nasıl biriye öyle düşünmek durumundadır, yoksa aynalarla dolu bir salonda, kişisel görünümüyle ilgili yanılsamaları beslemekten başka bir şey yapamayan biri olur.

Fakat kendini tanıma zihin-okuyucular için bundan daha fazlasını ifade ediyor, aslında bu, kimlik duygusunun yer değiştirmesinden daha az bir şey değildir. Bir adam aynada kendisini gördüğü zaman, içindeki görünmeyen gerçek benliği ile görünen bedensel benliği arasında ayırım yapmak zorunda kalır. Zihin-okuyucu da diğer zihinlerin akılsal ve manevi benlik yansımalarını bir aynadaki gibi görmeye başladığında aynı şey olur. Kendisine nesnel olarak gösterilen bu akılsal ve manevi benlik arasında ayırım yapmaya zorlanır ve hâlâ öznel, görünmeyen ve belirsiz kalan içsel benlik, onun tarafından bir başkasıymış gibi tarafsız bir şekilde düşünülebilir. Zihin-okuyucular bu içsel benlikte öz kimliği ve varoluşu, özgün kendiliği, ruhun çekirdeğini ve onun ebedi yaşamının gerçek gizliliğini tanır, ki zihin de, beden gibi bir dönem giysisinden başka bir şey değildir.

Bu tür bir felsefenin etkisi ki, aslında bu zihin-okuyucular için bir felsefeden çok içgüdüsel bir bilinçtir, bu dünyeye-

vi durumun iniş çıkışlarına karşı açıkça harika bir üstünlük duygusu ve kişiliği tehdit eden veya bela olan rastlantılar ve aksiliklerin arasında eşsiz bir huzur sağlıyor olmalı. Gerçekten bana öyle görünüyordu ki, kendi kendilerinin efendisiydiler ve bu bir insanın asla hayal bile edemeyeceği bir şeydi.

Bu önceliğe ulaşmayı, görünürdeki benliğin sahte ego-suyla elde etmeyi ummadığımdan sevgilim bana acı-maktaydı çünkü onun ırkı için bu olmadan hayat yaşamaya değer görünmüyordu.

Fakat söylenmemiş binlerce şeyi bir tarafa bırakarak meydana gelen acı felaketten bahsederek devam etmeliyim. Çünkü hâlâ bu kutsanmış adaların bir sakini olmak varken, tüm diğer insan toplumlarının zevklerini sonsuza kadar karartacak olan bu özel ve büyüleyici arkadaşlığın tam keyfini çıkarırken, şimdi bu parlak resmi, başka bir gökyüzü altındaki bir anı olarak hatırlıyorum.

Zihinlerinin mutlak yapısından dolayı kendilerini başkalarının yerine koymaya mecbur olan bu insanlar arasındaki, kusursuz kavrayışın kaçınılmaz sonucu olan duygudaşlık; kıskançlık, nefret ve merhametsizliği imkânsız hale getirir. Fakat elbette diğerlerine göre daha az cana yakın yapıda olan insanlar da var ve bunlar üyeler tarafından ister istemez belli bir hoşnutsuzluk gösterilen unsurlardır. Bu kişiler için duyarlı düşünceler sergileseler dahi, zihinlerin birbirleri üstündeki engelsiz etkisinden dolayı bu kişilerin ıstırabı o kadar büyük oluyor ki, uzak olmaları durumunda, diğer insanlar onlar hakkında daha az düşüneceğinden, sürgün yaşamayı bir lütuf olarak görüyor ve bunun için yalvarıyorlar. Takımadaların kuzeyine yayılmış, daha çok kayalıklardan oluşan çok sayıda küçük adacık bulunuyor

ve buralarda bu talihsizlerin yaşamasına izin veriliyor. Her adacıkta sadece bir kişi yaşıyor, çünkü daha mutlu yapıda olanların onlara katlanabildiği kadar bile birbirlerine katlanamıyorlar. Zaman zaman onlara yiyecek götürülüyor ve elbette risk almak istedikleri herhangi bir zamanda topluma geri dönmelerine izin veriliyor.

Zihin-okuyucuların adalarının ulaşılamaz oluşunun nedeni, daha önce söylediğim gibi, konumunun gözlerden irak oluşu gerçeğinden daha çok, büyük antartik akıntının şiddetidir. Bu akıntı, büyük olasılıkla okyanus yatağının çok sayıda kaya ve sıklıkla birlikte bir çeşit şekillenişinden kaynaklanıyor ve takımadaların içinden ve etrafından dolanıyor.

Adalara güney tarafından yaklaşan gemiler bu akıntıya yakalanıp kayalara sürüklenirler ve bu onların neredeyse kesin imhasıyla sonuçlanır. Akıntının kuzey tarafta çok şiddetli olması nedeniyle bu yönden adalara yaklaşmak hiçbir şekilde mümkün değildir veya en azından şimdiye kadar bunu başaran olmamıştır. Gerçekten de bu akıntılar öylesine güçlüdür ki, ana adalar ile erzaklarını taşıdıkları bahtsızların adacıkları arasındaki dar geçitlerde gidip gelen tekneler bile, kürek veya yelkenlere güvenmeyip halatlar aracılığıyla karşı sahile geçerler.

Sevgilimin erkek kardeşi de bu nakliye teknelerinden birinin sorumluluğunu üstlenmişti. Bu adacıkları ziyaret etmeye zaten istekli olduğumdan, seyahatlerinden birinde kendisine eşlik etmem için yaptığı daveti kabul ettim. Kaza nasıl oldu hiç bilmiyorum ama, geçitlerden birinde, akıntının en şiddetli kısmında, halattan ayrılıp denize doğru sürüklendik. Fokurdayan akıntıyı engellemenin hiçbir yolu yoktu, gösterdiğimiz azami çaba kayalarda parçalara

ayrılmaktan bizi zar zor kurtarıyordu. İlk andan itibaren karaya dönüşü başarabilmek için hiçbir umut yoktu ve öyle büyük bir hızla sürüklenmiştik ki öğleyin –kaza sabah olmuştu– deniz seviyesinin altında bulunan adalar, güneybatı ufkunun altında kaybolmuşlardı.

Zihin-okuyucular arasında mesafe, düşünce aktarımı için yenilmez bir engel değildir. Arkadaşım diğer arkadaşlarımızla iletişim içindeydi ve zaman zaman benim çok değerli sevgilimden gelen acı dolu mesajları bana iletliyordu. Çünkü akıntıların doğasını ve adaların ulaşılabilir oluşunu, bizim kadar ardımızda bıraktıklarımız da biliyorlardı ve bu nedenle birbirimizin yüzünü bir daha hiç göremeyeceğimizin bilincindeydik. Erzakla yüklü olduğumuz için açlık tehlikesi olmadan beş gün boyunca kuzeybatı yönünde sürüklendik. Fakat havanın sertliği nedeniyle aralıksız gözlem yapmaya ve korunmaya mecburduk. Beşinci günde arkadaşım güneş çarpması ve aşırı yorgunluktan dolayı hayata veda etti. Oldukça sakin şekilde, hatta büyük bir rahatlama ifadesi içinde öldü. Zihin-okuyucuların yaşamı, onlar hâlâ bedenlerindeyken bile öylesine ruhanidir ki, bize daha belirsiz ve ürpertici görünen böylesi bir varoluş düşüncesi, onlara dünyaya dair bildiklerinden sadece biraz daha saf bir durum olarak görünür.

Bundan sonra sanırım bilincimi kaybetmiş olmalıyım ki, kendimi New York limanına bağlı bir Amerikan gemisinde uyanmaya çalışırken buldum. Etrafım, her türlü yüz çarpıtma tavrıyla ve bedensel hareketlerle tamamlanan, sürekli tıslayan bir takırtı ve gırtlaktan patlayarak gelen seslerin bir arada gerçekleşmesinin, birbirleriyle iletişim kurmanın tek yolu olduğu insanlarla çevriliydi. Sık sık

kendimi bana hitap edenlerin ağızlarına bakarken buluyordum, garip görünüşleri beni çok fazla etkiliyor ve cevap vermekten alıkoyuyordu.

Farkındayım ki bu yolculuğu tamamlamaya ömrüm yetmeyecek ve bu umurumda değil. Gemideki insanlar hakkındaki tecrübelerimle, konuşan bir milletin, karadaki çarpıcı Babil'i arasında nasıl yol almam gerektiğinin kararını vermeliyim. Ve dostlarım, Tanrı onları korusun! Onların huzuruna çıktığımda kendimi nasıl da yalnız hissedeceğim! Hayır, acı bir alaycılık dışında, diğerlerine yetecek ve bir zamanlar bana yetmiş olan insani sevgi ve dostluktan daha başka nasıl bir tatmin veya teselli bulabilirim ki! Ne gördüğünü ve bildiğini görmüş ve bilmiş olan ben! Ah evet, şüphesiz ölsem daha iyi; fakat gördüğüm şeylerin bilgisi benimle birlikte yok olmamalı. Umut hatırına, insanlar ağır ağır ilerledikleri patikanın ötesine, güneş ışınlarının ulaştığı daha yükseklerle bakmaktan kaçınmamalı. Bu yüzden hikâyem, halsizliğimden dolayı konunun azametine gereğinden daha kısa bir özet de olsa, olağanüstü deneyimlerimin bir anlatısından oluşmakta. Kaptan dürüst ve iyi niyetli bir adam gibi görünüyor, ona hikâyeyi emanet edeceğim, hikâyenin güvenli ellerde kıyıya ulaşmasını ve dünyanın bu hikâyeye kulak vermesini sağlayacak birisi olarak onu görevlendireceğim.

Not: Yukarıdaki belge ile benim ilişkimin derecesi, son paragrafta yazarın kendisi tarafından yeterli şekilde belirtilmiştir.

E. B.

YENİ HIZLANDIRICI

Herbert George Wells

Çeviren: F. Cihan Akkartal

Herbert George Wells

1866'da İngiltere'de doğdu. 1890'lı yıllarda *Görünmez Adam*, *Doktor Moreau'nun Adası*, *Zaman Makinesi* ve *Dünyalar Savaşı* gibi klasik bilimkurgu romanlarına imza atan Wells, "Bilimkurgunun Babası" olarak kabul edildi. "Yeni Hızlandırıcı" [The New Accelerator] öyküsü 1901'de *Strand Magazine*'de yayımlandı. 1946'da öldü.

Şüphesiz, iğne ararken altın bulmuş biri varsa o da benim yakın dostum Profesör Gibberne'dır. Araştırmacıların hedefi aşırıldığını görmüşlüğüm var ama onun kadar ileri gideni görmedim. Bu kez, kesinlikle insan yaşamında, tabirde en ufak abartı olmaksızın, devrim yaratacak bir şey buldu. Üstelik de esas aradığı, yalnızca yorgun kişilerin bu hareketli çağın zorluklarıyla başa çıkabilmelerine yarayacak kapsamlı bir sinir uyarıcı maddeydi. Bu maddeyi şimdiye dek ben birkaç kez tattım, benim üzerimdeki etkisini tarif etmekten iyisi elimden gelmez. Yeni heyecanlar arayanları akıl almaz deneyimlerin beklediği aşikâr.

Profesör Gibberne, pek çok kişinin bildiği gibi, Folkestone'da benim komşumdur. Hafızam beni yanıltmıyorsa, *The Strand* dergisinde farklı yaşlarına ait portreleri yayımlanmıştı, sanırım 1899 yılında; ama dergiyi alıp bakamıyorum, ödünç alan kişi geri vermediğinden. Okur belki geniş alnını ve yüzüne Mefistofeles'e benzer bir hava katan, fevkalade uzun kara kaşlarını hatırlayacaktır. Yukarı Sandgate Yolu'nun batı ucunu dikkate değer kılan, karışık mimari tarzda küçük müstakil evlerden birinde yaşıyor. Flaman tarzı üçgen çatılı ve Mağribi revaklı ev onunki; akşamları sigara içip sohbet ettiğimiz, cumbalı, tirizli pencereleri olan küçük oda ise evde olduğu zamanlar çalışma odası-

dır. Kendisi şakalaşmayı pek sever ama bana işlerinden de bahseder; sohbette fayda ve bir itici güç bulan türden bir adamdır; benim Yeni Hızlandırıcı'nın ortaya çıkışını erken aşamalarından bu yana takip etmem bu sayede mümkün oldu. Pek tabii deneysel çalışmalarının büyük kısmını Folkestone'da değil, Gower Sokağı'nda, hastanenin yanında bulunan o nefis yeni laboratuvarıda kotarıyor ki kendisi burayı ilk kullanan kişidir.

Herkesin ya da en azından tüm aklı başında kişilerin malumu olduğu üzere, Gibberne'in fizyolojistler arasında muazzam ve haklı itibarını kazandığı ihtisas alanı, sinir sistemi üzerine etki eden ilaçlardır. Onun, uyku ilaçları, müsekkinler ve uyuşturucular konusunda emsalsiz olduğunu duydum. Kendisi ayrıca saygın bir kimyagerdir, ganglion hücresi ile ikinci omur üzerinde yoğunlaşmış ince ve karmaşık bilmeceler ormanında bugün onun elinden çıkan açıklıklar, kayranlar bulunmaktadır sanıyorum, fakat çalışmalarının sonuçlarını yayımlamayı uygun göreceği zamana kadar dünya bunlardan mahrum kalacak. Gibberne, son yıllarda özellikle bu sinir uyarıcılar konusu üzerinde gayretle çalışıyordu ve Yeni Hızlandırıcı'nın keşfinden önce de bu konuda başarı kaydetmişti.

Tıp bilimi, pratisyen hekimler için rakipsiz değerinde, bütünüyle güvenli en az üç ayrı kuvvetlendirici preparat için ona müteşekkir. Gibberne'in B Şurubu olarak bilinen preparat, takatsizlik vakalarında, bana kalırsa şimdiye dek sahildeki cankurtaran teknelerinden daha fazla hayat kurtarmıştır.

Bir yıl kadar önce bana, "Bu ufak tefek şeylerin hiçbiri beni biraz bile tatmin etmiyor," diyordu. "Ya merkezi ener-

jiyi, sinirleri hiç etkilemeden yükseltiyorlar ya da basitçe sinir iletkenliğini azaltarak mevcut enerjiyi artırıyorlar; hepsi de istikrarsız biçimde ve lokal olarak etki ediyor. Kalbi ve iç organları uyandırmış oluyorsun ama beyin uyuşuk kalıyor, beyne şampanya gibi etki ediyor; güneş sinir ağına* bir faydası olmuyor. Benim istediğim ve eğer bu dünyada mümkün olabilecekse mutlaka elde edeceğim sonuç, her yeri uyaran bir uyarıcı, seni kafanın tepesinden ayağının ucuna dek uyandıracak, diğer herkesin bir kez yapabildiğini sana 2, hatta 3 kez yaptıracak. Anladın mı? Bunun peşindeyim ben.”

“İnsanı yorar bu,” dedim.

“Şüphesiz. Üstelik iki-üç kat yemek yemen gerekir vesaire. Ama düşünsene bir, bunun ne anlama geleceğini. Buna benzer bir flakon var elinde diyelim ki...” Elinde yeşil cam bir flakon tutuyordu ve sözlerini onunla vurguluyordu. “Ve bu değerli küçük flakonda iki kat hızlı düşünme, iki kat hızlı hareket etme, belirli bir zamanda onsuz yapabileceğin işin iki katını yapma kuvveti mevcut.”

“Böyle bir şey mümkün mü peki?”

“Ben buna inanıyorum. Değilse bir yıl vaktimi boşa harcadım demektir. Örneğin çeşitli hipofosfat preparatları ile buna benzer bir etki... En azından bir buçuk katı kadar hızlandırırsa işe yarardı.”

“Yaramaz mıydı hiç,” dedim.

“Mesela köşeye sıkışmış bir devlet adamısın, zaman aleyhine akıyor, yapılacak acil bir iş var diyelim?”

“Yardımcısına bir doz verirdi,” dedim.

---

* Solar plexus: Karın boşluğu denilen bölgedeki sempatik sinir ağlarının en büyüğü. (ç.n.)

“Ve iki katı zaman kazanırdı. Tut ki sen, bir kitabı bitirmek istiyorsun.”

“Genellikle, ben,” dedim, “hiç başlamasaydım keşke, derim.”

“Ölümüne hırslı bir doktor, oturup bir vakaya odaklanmak istiyor. Bir avukat ya da sınav öncesi çok çalışması gereken biri.”

“Bir damlası bir altın eder,” dedim, “bu durumdakiler için daha da fazlası.”

“Ya da mesela düello sırasında,” dedi Gibberne, “her şey tetiği ne kadar hızlı çekeceğine bağlıyken.”

“Ya da eskrimde,” diye karşılık verdim.

“Görüyorsun,” dedi Gibberne, “eğer her yeri kapsayan bir şey elde edersem, hiçbir zararı da olmayacak, belki insanı sonsuz küçük derecede yaşlılığına yaklaşıtıyordu. Diğer insanların bir keresine karşı iki kere yaşamış olacaksın...”

“Düelloda adil olur zannedersem?”

“Saniyelere bakan bir mesele o,” dedi Gibberne.

Önceki konuya geri döndüm. “Yani sen böyle bir şey gerçekten mümkün diyorsun?”

“Mümkün,” dedi Gibberne, pencerenin önünden sarsıntıyla geçmekte olan şeye bakarak, “şu otobüs kadar mümkün. Aslında..”

Durdu, bana gizemli bir gülümsemeyle baktı, yeşil şişeyle masanın kenarına vurdu yavaşça. “Sanırım buldum o maddeyi... Hatta bir şey neredeyse hazır.” Yüzündeki gergin gülümseyiş bu açıklamasının muazzam önemini ele veriyordu. İşler bitmeye çok yaklaşmadıkça sürdürdüğü deneysel çalışmalardan nadiren bahsederdi. “Ve olabilir, olabilir, şaşırmam, hatta iki kattan çok daha fazlasını yapabilir.”

“Çok büyük bir şey olacak bu,” diye tahmin yürütecek oldum.

“Bence, oldukça büyük bir şey olacağı kesin.”

Bununla birlikte, ne kadar büyük olacağını kendisinin de tam olarak bildiğini sanmıyorum.

Bu madde hakkında sonradan da konuşmalarımız oldu, hatırlıyorum. “Yeni Hızlandırıcı” adını vermişti ona ve her seferinde kendinden daha emin bir tonda konuşuyordu. Bazen, kullanımının beklenmedik fizyolojik etkilere yol açabileceğini söyler, biraz keyfi kaçırdı, başka zaman, açıkça gözünü para bürürdü, uzun uzadıya, hevesle, preparatı ticarete dökme yollarını tartışırdık.

“İyi bir şey bu,” dedi Gibberne, “büyük bir şey. Dünyaya bir şey verdiğimin farkındayım ve dünyanın da karşılığını vermesini beklememiz bana makul geliyor. Bilimin itibarı pek güzel tamam ama yine de maddenin tekeli, diyelim ki, on yıl boyunca bende olmalı diye düşünüyorum. Niçin hayatın tüm keyfini tüccarlar sürsün?”

Beklenen ilaca benim duyduğum ilginin de zamanla hafiflemediği kesindi. Zihnimde metafiziğe doğru tuhaf bir eğilim olmuştur her zaman. Uzay ve zamanla ilgili paradokslar hep aklımı kurcalar; bana öyle geliyor ki Gibberne’in esas ortaya koyduğu hayatın mutlak biçimde hızlandırılmasından az şey değildi. Böyle bir preparatın düzenli olarak verildiği bir insanı düşünün, son derece faal, hatta rekor kıran bir hayat sürer ama on bir yaşına geldiğinde yetişkin olur, yirmi beş yaşında orta yaşlı, otuzunda bunama yolunda iyice ilerlemiş halde olur. Gibberne’in bu ilacı kullanacaklara vaat ettiği, Doğa’nın Museviler ile Doğululara armağan ettiği şeydi; onlu yaşlarında erkek olurlar,

elliye gelince yaşlanmışlardır ama düşüncede ve eylemde hepimizin olup olacağından daha atiktirler. İlaçların mucizesini her zaman önemli buldum zihnimde; bir adamı delirtebilir, sakinleştirebilirsiniz, onu inanılmaz biçimde güçlü ve uyanık hale getirebilir veya çaresiz bir kütüğe çevirebilirsiniz, hiddetini canlandırabilir, yatıştırabilirsiniz, hepsi de ilaçlar sayesinde; ve şimdi yeni bir mucize daha doktorların kullandığı tuhaf flakonlar cephanesine katılacaktı! Fakat Gibberne teknik konular üzerine daha çok kafa yorduğundan meseleyi benim yaklaştığım yerden almıyordu. Ağustosun yedisi ya da sekizinde, bana yenilgisini ya da başarısını gösterecek olan bir damıtmanın o sırada devam etmekte olduğunu söyledi ve ayın onunda da işin bittiğini, Yeni Hızlandırıcı'nın artık dünya üzerinde elle tutulur bir hakikat olduğunu açıkladı.

Onunla Sandgate Tepesi'nden yukarı, Folkestone'a doğru giderken karşılaştım; sanırım ben saçımı kestirmeye gidiyordum, o sırada telaşla karşıma çıktı, herhalde bana kazandığı başarıyı bir an önce anlatmak için evime geliyordu. Gözlerinin her zamankinden parlak olduğunu, yüzünü al basmış olduğunu hatırlıyorum ve ta o zaman adımlarının çevikliğini, hızını fark etmiştim.

"Oldu," diye seslendi, elimi yakaladı, büyük bir hızla konuşuyordu; "olmaktan da öte. Evime gel de bak."

"Sahiden mi?"

"Sahiden," dedi yüksek sesle. "İnanılır gibi değil! Gel de bak."

"İki kat mı peki?"

"Daha fazla, çok daha fazla. Beni korkutuyor. Yukarıya gel de maddeyi gör. Tadına bak! Dene! Dünyadaki en

inanılmaz madde.” Kolumu yakaladı, beni de koşturmaya sürükleyen bir hızda yürümeye başladı, yüksek sesle konuşarak tepeyi tırmandık. Bir omnibüs* dolusu insan aynı anda dönüp gözlerini bize dikti, omnibüslerdeki insanların hep yaptığı gibi. Folkestone’da sık görülen sıcak, bulutsuz günlerden biriydi; tüm renkler müthiş parlak, tüm çizgiler belirgindi. Bir esinti vardı ama beni bu koşullarda serin tutacak, terlememin önüne geçecek gibi değildi. Gibberne insaf etsin istiyordum.

“Hızlı yürümüyorum değil mi?” diye bağırdı Gibberne, temposunu koşar adıma düşürerek.

“Bu maddeden kullanmışsın sen,” dedim nefes nefese.

“Yoo,” dedi. “En fazla, maddenin son kalıntılarından arındırmak için yıkadığım beherglasın içinde kalan bir damla su kadardır. Dün gece kullandım, anladın mı. Ama bu tabii şimdi çok eskide kaldı.”

“İkiye katlıyor diyorsun yani?” dedim, terlemiş olmakla birlikte evinin kapısına yaklaşımdan memnundum.

“Bine katlıyor, birkaç bine hatta!” diye bağırdı Gibberne, dramatik bir hareketle Erken İngiliz tarzı oymalı, meşeden yapılma bahçe kapısını savurarak açarken.

“Vay be!” dedim, peşinden evin girişine yönelerek.

“Kaça katlıyor bilemiyorum,” dedi elinde anahtarla.

“Ve sen...”

“Sinir fizyolojisini çeşitli açılardan aydınlatıyor, görüş teorisine yepyeni bir şekil kazandırıyor! Allah bilir kaç katlıyor. Onu sonra deneyeceğiz, önemli olan şimdi maddeyi kullanmak.”

---

* Omnibüs: 19. yüzyılda kullanılan atlı bir toplu taşıma aracı. (ç.n.)

“Maddeyi kullanmak mı?” dedim, holde ilerlerken.

“Aslına bakarsan,” dedi Gibberne, bana dönerek. Şimdi çalışma odasındaydık. “İşte bu küçük yeşil flakonun içinde! Tabii eğer korkmuyorsan?”

Ben tabiatım gereği dikkatli ve yalnızca teoride maceraperest bir adamım. Elbette korkuyordum. Öte yandan işin içinde gurur var.

Pazarlık etmek istedim. “Öyleyse denediğini söylüyorsun?”

“Denedim,” dedi, “zararı dokunmuşa benzemiyor değil mi? Rahatsız bile olmuş gibi görünmüyorum, üstelik kendimi iyi his...”

Oturdum. “İlacı ver,” dedim. “İş en kötüsüne varırsa, bugün saçlarımı kestirme zahmetinden kurtulacağım ki ben ce medeni insanın en tatsız görevlerinden biridir. Karışımı nasıl alıyoruz?”

“Suyla birlikte,” dedi Gibberne, elinde bir sürahiyle. Masasının önünde duruyor, koltuğunda oturmuş olan bana bakıyordu; Harley Sokağı’nda muayenehanesi olan bir mütehassıs havasına büründü. “Çok tuhaf bir madde, bildiğin gibi değil,” dedi.

Elimle devam etmesini işaret ettim.

“Öncelikle, yutar yutmaz gözlerini kapaman gerektiği konusunda uyarmalıyım seni, bir dakika kadar sonra yavaşça açacaksın gözlerini. Görmeye devam edeceksin. Görme duyusu titreşim boyuna dair bir meseledir, etkilerin çokluğuna dair değil; yine de retina için bir şok etkisi söz konusu, kötü, sersemletici bir etki tam o sırada, eğer gözler açıksa. Gözlerin kapalı kalsın.”

“Kapalı kalsın,” dedim. “Pekâlâ!”

“İkincisi, hareket etme. Oraya buraya koşturma. Bir yer-

lere kötü çarparsın. Her zamankinden birkaç bin kez daha hızlı gideceğini hatırla, kalbin, ciğerlerin, kasların, beynin, her şey, bir yerlerini çarptığını anlamazsın bile. Farkına varamazsın, anladın mı. Şimdi nasıl hissediyorsan yine öyle hissedeceksin. Yalnız, dünyadaki her şey her zamankinden birkaç bin kez daha yavaş gidiyor gibi görünecek. Etkiyi bunca tuhaf kılan tam da bu işte!”

“Tanrım,” dedim, “ve diyorsun ki...”

“Göreceksin,” dedi, küçük bir ölçü aldı. Masanın üzerindeki malzemeye göz attı. “Bardaklar,” dedi, “su, hepsi burada. İlk denemede fazla almamalı.”

Küçük flakon kıymetli içeriğini akıttı.

“Sana söylediklerimi unutma,” dedi, viski oranını ölçen bir İtalyan garson edasıyla ölçünün içindeki karışımı bardağa dökerken. “Gözlerini kapatıp otur, iki dakika boyunca, hiç kıpırtısız. Sonra konuştuğumu duyacaksın.”

“Bu arada,” dedi, “bardağını elinden bırakma. Tutmaya devam et, elini de dizine daya. Evet, böyle. Ve şimdi...”

Kadeh kaldırdı.

“Yeni Hızlandırıcı’ya,” dedim.

“Yeni Hızlandırıcı’ya!” diye yanıtladı, bardakları tokuşturduk ve diktik, o anda gözlerimi kapadım.

İnsanın gaz aldıktan* sonra içine düştüğü boş, yok-oluş hissini bilirsiniz. Belirsiz bir süre boyunca o his hâkimdi. Sonra Gibberne’in bana uyanmamı söylediğini duydum, irkilerek gözlerimi açtım. Önceki gibi elinde bardakla aynı yerde duruyordu. Ama bu kez bardak boştu.

“Peki?” dedim.

* 1894’ten itibaren anesteziye kullanılan azot oksit gazı kastediliyor. (ç.n.)

“Alışılmışın dışında bir şey yok mu?”

“Hiçbir şey. Belki hafif bir zindelik hissi. Fazla bir şey yok.”

“Ya sesler?”

“Etraf sessiz,” dedim. “Sahiden de! Evet! Fazla sessiz. Yalnız tok bir patırtı, bir tıyırdama, bir şeylerin üzerine yağmur yağıyor gibi. O nedir?”

Sanırım, “Çözömlenmiş sesler,” dedi, emin değilim. Pencereye baktı. “Daha önce bir pencerenin önünde perdenin bu biçimde durduğunu görmüş müydün?”

Gözlerini takip ettim, perdenin eteğı, sanki donmuş gibi, köşesi havaya kalkmış, esintiyle birlikte belirgin bir dalgalanma hareketinin ortasında kalmıştı.

“Hayır,” dedim, “çok garip.”

“Bir de buna bak,” dedi ve bardağı tutan elini açtı. Gayriihtiyari irkildim, bardağın kırılmasını bekleyerek. Fakat kırılmak bir yana hareket ediyor gibi bile görünmüyordu, havada, hareketsiz asılı kaldı.

“Kabaca söylemek gerekirse,” dedi Gibberne, “bu enlemlerde, bir nesne ilk saniyede 16 fit düşer. Bu bardak şu anda saniyede 16 fit düşüyor. Yalnız, gördüğün gibi, saniyenin yüzde birini bile düşmedi hâlâ. Bu sana benim Hızlandırıcım hakkında bir fikir verir.” Eliyle daireler çizdi, usulca düşmekte olan bardağın altından, üstünden geçirerek. Nihayet bardağı dibinden yakaladı, aşağı çekerek dikkatle masanın üzerine koydu. “Nasıl ama?” dedi bana gülerek.

“İyi görünüyor,” dedim, oldukça temkinli biçimde sandalyemden kalkmaya davrandım. Kendimi son derece iyi hissediyordum, oldukça hafif ve rahat, zihnimde tereddüt yoktu. Her şeyim hızlanmıştı. Kalbim örneğın, saniyede

bin kez atıyordu, bana hiç rahatsızlık vermeden. Pencereden dışarı baktım. Sabit bir bisikletli, başı öne eğik, ön tekerinin ardında donuk bir toz bulutuyla, dörtnala giden kımıltısız bir omnibüsü geçmek için hamle ediyordu. Bu inanılmaz sahneye ağzım hayretle açık bakakaldım. "Gibberne!" diye bağırdım. "Bu karmaşa ne kadar sürecektir?"

"Allah bilir!" diye yanıtladı. "Son seferde yattım, uyunca geçti. İtiraf edeyim dehşete kapılmıştım. Birkaç dakika sürmüş olsa gerek herhalde, bana birkaç saat gibi geldi. Gerçi bir süre sonra aniden yavaşlıyor bana kalırsa."

Gururla fark ettim ki, sanırım iki kişi olduğumuzdan, korku duymuyordum. "Neden dışarı çıkmıyoruz?" diye sordum.

"Neden olmasın?"

"Bizi görecekler ama."

"Onlar göremez. İlahi! Yapılmış yapılacak tüm gözbağı numaralarından bin kat hızlı hareket edeceğiz. Gel haydi! Nereden gidelim? Pencereden mi yoksa kapıdan mı?"

Ve pencereden dışarı çıkıverdik.

Emin olun, yaşadığım veya hayal ettiğim ya da başkalarının yaşadığını veya hayal ettiğini okuduğum tüm tuhaf deneyimler içinde, Gibberne ile Yeni Hızlandırıcı'nın etkisi altında Folkestone Falezleri'ne yaptığımız bu küçük baskın, en tuhafı ve en çılgıncasıydı. Bahçe kapısından yolun kenarına çıktık, akan trafiğin heykelimsi halini detayıyla incelemeye başladık. Omnibüsün tekerleklerinin üzeri ve bazı atların bacakları, kırbacın ucu ve esnemeye başlamakta olan kondüktörün alt çenesi gözle görülür biçimde hareket halindeydi ama kalabalık taşıtın geri kalanı kımıltısız görünüyordu. Ve son derece sessiz; bir adamın boğazından

gelen hafif hırıltıyı saymazsak! Bu donmuş abidenin üzerinde bir şoför, bildiğiniz gibi bir kondüktör ve tam on bir kişi vardı! Etrafında dolanırken, üzerimizdeki etkisi önce son derece tuhaftı sonra nahoş hale geldi. Oradaydılar; bizim gibi ama hem de bizim gibi olmayan insanlar, kaygısız tutumları içinde donmuş, hareketleri yarım kalmış. Bir kız ile bir adam birbirlerine gülümsüyorlardı, ilelebet sürmekle tehdit eden, kötü kötü bakan bir gülüş; yüzünü çevreleyen başlığıyla bir kadın kolunu tırabzana dayamış, Gibberne'in evine gözünü kırpmadan sonsuz bir bakışla bakıyordu. Bir adam balmumundan bir heykel gibi bıyığını buruyordu, bir diğeri şapkasını düzeltmek için yorgun ve kaskatı elini uzatıyordu. Onlara uzun uzun baktık, güldük, suratlar yaparak dalga geçtik ve sonra onlara karşı bir iğrenme tuttu bizi, sonra da döndük, bisikletçinin önünden falezlere doğru ilerledik.

"Hayret!" dedi Gibberne aniden; "şuraya bak!"

Parmağıyla işaret ediyordu ve parmağının ucunda, bilhassa gayretsiz bir salyangoz hızında bir arı usulca kanat çırparak havada süzülüyordu!

Nihayet falezlerin üzerine vardık. Orada hadise daha da çılgınca görünüyordu. Bando üst sırada çalışıyordu, gerçi bizim tüm duyabildiğimiz hırıltılı bir tangırtı; uzamakta olan bir son nefes gibi ama arada canavara benzeyen bir saatin ağır, boğuk tiktaklarına dönüşen bir sestti. Donmuş insanlar, çimenlerin üzerinde gezinirken, attıkları adımlar kararsızlık içinde yarıda kalmış, öylece dikiliyorlardı, garip, dilsiz, kendinin farkında gibi görünen vitrin mankenleri gibi. Küçük bir kaniş köpeğinin yanından geçtim, sıçrayışının ortasında kalmıştı, bacaklarının hafifçe toprağa değişini inceledim.

"Tanrım, huraya hak!" dedi Gibberne, beyaz üzerine solgun çizgili pamuklu kumaştan takımı, beyaz ayakkabıları ve Panama şapkasıyla muhteşem bir şahsiyetin önünde durakladık, geri dönmüş, yanından geçmekte olan gösterişli kıyafetler içindeki iki kadına göz kırpıyordu. Göz kırpma hareketi, bizim gibi telaşsızca mütalaa etme fırsatı bulununca, nahoş bir şeymiş. Açıkgozlü bir neşe havasından nesi varsa kaybetmiştir, kırılmakta olan gözün tam kapanmadığı fark edilir, sarkık gözkapağının altında, bir gözyuvarının dibi görünür ve ince beyaz bir çizgi. "Hafızam yerinde oldukça," dedim, "bir daha asla göz kırpmayacağım."

"Ya da gülmeyeceksin," dedi Gibberne, gözleri, kadının yanıt veren dişlerindeyken.

"Burası cehennem gibi sıcak, nedense," dedim. "Yavaşlayalım."

"Boşver, gel," dedi Gibberne.

Yolun üzerindeki tekerlekli iskemleler arasında yolumuzu seçerek ilerledik. Oturanlar, bu atıl halleriyle aslında gayet tabii görünüyorlardı ama bandoculardan oluşan kırmızı nesnenin çarpık hali insana rahat verecek bir görüntü değildi. Alı al moru mor ufak tefek bir beyefendi gazetesini rüzgâra karşı katlamak için şiddetli bir mücadelenin ortasında donakalmıştı; tüm bu insanların bu uyuşuk hallerinde kayda değer bir esintiye, bizim algılarımıza göre var olmayan bir esintiye maruz kalmakta olduklarına yönelik pek çok işaret vardı ortada. Kalabalıktan biraz mesafe aldık, dönüp uzaktan baktık manzaraya. Tüm bu kalabalığın bir resme dönüştüğünü, balmumundan heykeller gibi kasatı kesildiğini görmek, sonsuz ölçüde müthişti. Saçmaydı

tabii ama, bu durum beni akıldışı olsa da neşe veren bir üstünlük hissiyle dolduruyordu. Durumun müthişliğine bakın bir! Madde damarlarımda çalışmaya başladığı andan itibaren söylediğim, düşündüğüm, yaptığım her şey, tüm bu insanlar, genel olarak dünyanın geri kalanı nezdinde bir göz kırpması kadar sürede olup bitmişti. “Yeni Hızlandırıcı...” diye söze başlayacak oldum, Gibberne lafımı kesti.

“İşte o lanet olasıca ihtiyar kadın burada!” dedi.

“Hangi ihtiyar kadın?”

“Kapı komşum,” dedi Gibberne. “Acı acı havlayan bir süs köpeği var. Tanrı aşkına! Şeytana uymak işten değil!”

Gibberne’in bazen fevriliği, çocukluğu tutuyor. Tam ona itiraz etmek için ağzımı açacaktım ki öne atıldı, talihsiz hayvanı gözle görülür varoluşundan koparıp kaptığı gibi son hızla falezin kenarına koştu. Görülmemiş bir durumdu. Ufak hayvan, havlamadı, kımıldamadı, hiçbir hayat belirtisi göstermedi. Uykulu bir sükûnet içinde kaskatı duruyordu, Gibberne onu boğazından tutmuştu. Sanki tahtadan yapılma bir köpeği gezdiriyordu. “Gibberne,” diye bağırdım. “Bırak onu!” Sonra başka bir şey söyledim. “Öyle koşarsan Gibberne,” diye seslendim, “kıyafetlerin alev alacak. Pamuklu pantolonun kararmaya başladı bile!”

Eliyle baldırına vurdu, uçurumun kıyısında tereddüt içinde durdu. Ona doğru ilerlerken, “Gibberne,” dedim. “Bırak onu. Isı çok yüksek! Koşturup durduğumuz için! Saniyede iki-üç mil! Hava sürtünmesi!”

“Ne?” dedi, köpeğe gözünün ucuyla bakarak.

“Hava sürtünmesi!” diye bağırdım son gücümle. “Hava sürtünmesi. Çok hızlı gidiyoruz. Meteor ya da o tip şeyler gibi. Çok sıcak! Hey Gibberne! Gibberne! Her yerime

sanki iğneler batıyor, terliyorum da. İnsanlar sanki hafifçe hızlı kımıldıyorlar. Sanırım maddenin etkisi geçiyor! Bırak o köpeği.”

“Ne oldu?” diye sordu.

“Etkisi geçiyor,” diye tekrarladım. “Çok ısındık ve maddenin etkisi kayboluyor. Üstüm başım sıırıslıklam oldu.”

Bana baktı. Sonra hırıltılı tangirtısı şimdi artık hızlanmış olan bando takımına baktı. Ardından kolunun muazzam bir silkelenişiyle köpeği uzağa savurdu, köpek dönerek yükseldi, halen kımıltısız vaziyette, altında sohbet etmekte olan insanların olduğu şemsiyelerin üzerine kondu. Gibberne dirseğıme yapışmıştı. “Hayret!” diye bağırdı, “bence de etkisi geçiyor! Bir yanma, batma hissi ve evet; şu adam cebinden mendilini çıkarıyor! Fark edilir bir hızda. Hemen çıkmalıyız buradan.”

Fakat yeterince hızla çıkamadık oradan. Belki de öylesi daha iyi oldu gerçi. Koşabilirdik ve eğer koşsaydık muhtemelen alev alırdık. Kesinlikle alev alırdık! Ve biliyor musunuz, ikimiz de o sırada bunu düşünmemiştik. Koşmaya davranana kadar ilacın etkisi geçmişti. Saliselerle ölçülecek bir sürede oldu bu. Yeni Hızlandırıcı'nın etkisi bir perdenin çekilmesi kadar sürdü, bir elin tek bir hareketi içinde kaybolup gitti.

Gibberne'in telaşlı sesini duydum. “Otur,” diyordu, falezin kıyısına, çimenin üzerine pat diye oturdum, otururken kavruluyordum. Oturduğum yerde hâlâ yanık çimen duruyordur. Ben otururken tüm o durgunluk uyanıyordu; bandonun bölük pörçük titreşimi tutarlı bir şarkıya dönüştü; gezintiye çıkmış olanlar adımlarını atmaya tamamladı, her biri kendi yoluna gitti; gazeteler ve bayraklar hareket

etmeye başladı; gülümseyişler kelimelere dönüştü; göz kırpan kişi göz kırpışını bitirdi, kendinden memnun şekilde yoluna gitti; oturmakta olanlar da hareketlenip konuşmaya başladı.

Tüm dünya yeniden canlanmıştı, bizim kadar hızlı hareket ediyordu ya da biz dünyanın geri kalanından hızlı gitmiyorduk artık. İstasyonuna yaklaşırken trenin yavaşlamasına benziyordu bu. Bir ya da iki saniyeliğine her şey olduğu yerde dönüyor gibime geldi, çok kısa süren bir mide bulantısı, o kadar. Gibberne'in kol kuvvetine maruz kaldığı anda havada asılı gibi duran küçük köpek, hızla ivme kazanarak bir hanımefendinin şemsiyesinin tam üzerine düştü!

Bizi kurtaran da bu oldu. Tekerlekli sandalyesinde otururken bizi görünce şaşırان, sonradan da aralıklarla bize şüpheli bakışlarla bakıp hemşiresine belli ki bizimle ilgili bir şeyler fısıldayan şişman bir yaşlı adam dışında tek bir kişinin bile aralarında aniden ortaya çıkışımızı fark ettiğini sanmıyorum. Pat diye peyda olmuştuk herhalde. İçin için dumanımızın tütmesi hızla son buldu, gerçi üzerine oturduğum yer tatsız biçimde sıcaktı. Herkesin ilgisi, hatta tam o sırada tarihlerinde ilk kez akortları bozulmuş olan Eğlence Derneği bandosunun dikkati de imkânsız bir olaya ve o olayın yarattığı havlamalara ve curcunaya odaklanmıştı; bandonun doğu yanında sükûnetle uyuyan aslında mülayim ve fazla beslenmiş kucak köpeğinin, havadaki hareketinin ölçüsüz hızı nedeniyle hafifçe yanık halde, bandonun batı yanındaki bir kadının şemsiyesinin üzerine düşmesi. Üstelik tam da hepimizin alabildiğine psişik, sersem ve batıl inançlı olmakta yarıştığımız bu absürt günlerde! İnsanlar ayaklanmış birbirlerini eziyorlardı, sandalyeler ters dönmüştü, falezlerde

görevli polisler koşuşturuyordu. Konu nasıl çözüme kavuştu bilmiyorum, kendimizi olaydan sıyrıp tekerlekli sandalyedeki yaşlı beyefendinin görüş alanından ve detaylı soruşturmalarından bir an önce uzaklaşmaya can atıyorduk. Yeterince soğuyunca ve baş dönmemizden, mide bulantımızdan, kafa karışıklığımızdan kurtulunca kalabalığın kenarından, Metropole'ün altındaki yoldan Gibberne'in evinin yolunu tuttuk. Fakat tüm o velvelenin içinde şemsiyesi yırtılan kadının yanında oturan bir beyefendinin, şapkasında "Görevli" yazan bakıcılardan biriyle konuşma şeklini ve savurduğu yersiz tehditleri açıkça duyabilmişim. "Köpeği sen fırlatmadıysan," diyordu, "kim fırlattı öyleyse?"

Hareketin ve tanıdık seslerin ani geri dönüşü ve kendimizle ilgili genel endişemiz, (giysilerimiz hâlâ müthiş sıcaktı, Gibberne'in beyaz pantolonunun ön tarafı dizlerinden yukarı yanmış, soluk bir kahverengiye dönmüştü) etraftaki diğer şeylerle ilgili yapmak isteyebileceğim tüm dikkatli gözlemleri yapmamın önüne geçti. Sahiden, dönüş yolunda herhangi bir bilimsel kıymeti olacak hiçbir gözlem yapmadım. Arı, pek tabii, gitmişti. Bisikletliye bakındım, Yukarı Sandgate Yolu'na vardığımızda gözden kaybolmuştu çoktan ya da trafiğe karışmıştı; içindeki insanlar canlanmış ve hareketlenmiş olan omnibüs ise, seri biçimde ve tıngırdayarak ilerlemekte, neredeyse en yakındaki kiliseye varmak üzereydi.

Öte yandan, evden çıkarken üzerine bastığımız pencere pervazının hafifçe yanık, yoldaki çakıllar üzerinde ayak izlerimizin her zamankinden derin olduğunu fark ettim.

İşte Yeni Hızlandırıcı'yla ilk tecrübem böyle oldu. Basbayağı, bir saniyelik bir zaman içinde etrafta dolanmış, olur

olmaz şeyler yapmış ve söylemiştik. Bandonun iki ölçü çaldığı süre içinde biz belki yarım saat geçirmiştik. Etkisi altındayken, tüm dünya sanki bizim rahatlıkla incelememiz için durmuştu. Her şeyi düşününce, özellikle evden dışarı çıkma konusundaki ihtiyatsızlığımızı düşünecek olursak, tüm bu tecrübe şimdi olduğundan çok daha tatsız olabilirdi. Olay şüphesiz Gibberne'a preparatın kontrol edilebilir ve pratik bir hale gelmesi için öğrenmesi gereken çok şey olduğunu gösteriyordu fakat kullanışlı olduğunu da itiraza yer bırakmadan kanıtlıyordu.

Bu maceradan sonra, kullanımını düzenli biçimde kontrol altına aldı ve ben de pek çok kez, en ufak bir menfi neticeyle karşılaşmadan onun nezaretinde ölçülü dozlar aldım; gerçi itiraf edeyim maddenin etkisi altındayken bir daha evden çıkmaya yeltenmedim. Bu hikâyeyi de bir oturuşta, hiç ara vermeksizin yazıyorum, arada sırada çikolata atıştırmışımıdır. 6.25'te başladım, şu anda saatim çok çok buçuğu bir dakika geçeyi gösteriyor. Taahhütlerle dolu bir günün içinde çalışmaya uzun, kesintisiz bir süre ayırabilme kolaylığı azımsanacak şey değil. Gibberne şu sırada, preparatın dozaj ayarlamaları üzerine çalışıyor, özellikle farklı bünyelerde yapacağı ayrı etkiler konusuna eğilerek. Sonrasında maddenin halihazırdaki aşırı nüfuzunu törpüleyecek bir Geciktirici bulmayı umuyor.

Geciktirici, haliyle Hızlandırıcı'nın etkilerini tersine çevirecek; tek başına kullanıldığında hastanın birkaç saniyeyi normal zamanın birkaç saatine yayarak, en hareketli, rahatsız edici ortamlarda, fütursuz bir atalete, buzdağınıninkine benzer bir durgunluğa izin verecek. Bu iki madde birlikte medeni yaşayışta muhakkak tam bir devrimi teşkil

edecekler. Bu, bizim, Carlyle'ın bahsettiği o Zaman Kıyafeti'nden* kurtuluşumuzun başlangıcıdır. Bu hızlandırıcı aklımızı ve kuvvetimizi sonuna dek kullanmamızı gerektiren durumlara ya da anlara büyük bir etkiyle odaklanmamıza olanak verirken, Geciktirici sonsuz bir zorluğun ve sıkıntının içinden hareketsiz bir sükûnetle geçmemizi sağlayacak. Belki henüz icat edilmemiş olan Geciktirici konusunda biraz iyimserim fakat Hızlandırıcı'ya dair herhangi bir kuşku yok. Kullanışlı, kontrollü ve işlenebilir bir formülle piyasaya sürülmesi önümüzdeki birkaç aya kalmayacaktır. Tüm kimyagerlerden ve eczacılardan küçük yeşil şişelerde, yüksek, fakat olağanüstü özellikleri düşünülürse, hiç de pahalı olmayan bir fiyata satın alınabilecek. Adına Gibberne'in Asabi Hızlandırıcısı denecek, Gibberne en az üç farklı tesir seviyesinde sunabilmek istiyor; biri 200, biri 900 ve diğeri 2000, sırasıyla sarı, pembe ve beyaz etiketlerle ayırt edilecekler.

Hiç şüphesiz, maddenin kullanımı son derece olağandışı şeyleri mümkün hale getiriyor; çünkü pek tabii, en takdire şayan işler gibi, zamanın adeta çatlakları arasında sıçramak hilesiyle, yakalanmadan suç arz eden işler de yapılabilir. Tüm kuvvetli preparatlar gibi istismarla mükelleftir. Biz aramızda konunun bu yönünü etraflıca tartıştık ve bunun sadece tıbbi hukukun konusu olduğuna ve bizim alanımızın tamamen dışında olduğunda karar kıldık. Hızlandırıcı'yı üretip satacağız, sonuçlarını ise, göreceğiz artık...

---

* Thomas Carlyle'ın 1836 tarihli, *Sartor Resartus* adlı satirik romanında geçen uydurma Kıyafet Felsefesine bir gönderme. (ç.n.)

ÇUKUR HALKI

Abraham Merritt

Çeviren: Utku Okay

Abraham Merritt

1884'te doğan, "A. Merritt" imzasını kullanan Amerikalı gazeteci ve yazar Abraham Grace Merritt, 20. yüzyıl Amerikan spekülâtif kurgusunun öncülerindendir. Eserleriyle hem çağdaşlarını hem de gelecek nesilleri derinden etkileyen yazarın hayranları arasında Lovecraft, Michael Moorcock, Robert Bloch gibi yazarlar bulunurken, "Cthulhu'nun Çağrısı" öyküsünden *Dungeons and Dragons*'a ve *Lost* dizisine kadar çağımızın birçok popüler kültür ürününde Merritt'in verdiği ilhamla yaratılmış unsurlar yer alır. Bilimkurgunun fantazyayla iç içe geçtiği "kozmik dehşet" türünün ilk örneklerinden biri olan ve daha sonra Lovecraft tarafından derinlemesine kullanılacak unsurlar barındıran "Çukur Halkı" [The People of the Pit] 1918'de *All-Story Weekly*'de yayımlandı. Merritt 1943'te Florida'da öldü.

Kuzeyde, zirveye doğru yolu yarılamışken bir ışık hüzmeleri parladı. Beş tepenin arkasından geliyordu. Işık demeti, yağmurun, bulutun kenarından akmasını andıran mavi bir sütun oluşturmıştı. Gök mavisi bir sis yığınınan çıkkan bir ışıldağı andırıyordu. Pırıl pırıldı.

Parladığı gibi zirvenin kenarları keskin ve siyah bir şekilde belirdi ve bütün dağın el gibi bir şekil aldığını gördüm. Işık gölge bıraktıkça devasa parmakları açıldı, el hareket ediyormuş gibi görünüyordu. Adeta bir şeyi geri çekmek için hareket etmişti. Işık hüzmeleri bir süre sabit bir şekilde durdu, sonrasında havada süzölen binlerce parlak küreciğe ayrıldı ve onlar da yavaşça aşağıya düştü. Sanki bir şey arıyorlardı.

Orman bir anda dinginleşti. Bütün sakinleri adeta nefesini tuttu. Köpeklerin bacağıma yaslandıklarını hissettim. Onlar da sessizdi ama vücutlarındaki her kas titriyordu, tüyleri diken diken olmuştu, onların gözleri de bizimkiler gibi, düşen küreciklere dikilmişti ve olayı korku dolu bakışlarla izliyorlardı.

Anderson'a baktım. Gözlerini kuzeye dikmişti ve bir kez daha ışık hüzmeleri parlamaya başladı.

"Kuzey ışıkları olamaz," dedim dudaklarımı oynatmadan. Lao T'zai boğazımdan aşağı korku tozunu dökmüşçesine ağzım kurumuştı.

“Eğer öyleyse, bunun gibisini hiç görmemiştim.” Aynı ses tonunda cevapladı. “Ayrıca, yılın bu vaktinde kuzey ışıklarının olduğunu kim duymuş?”

Aklımdan geçirdiklerimi dile getirdi.

“Bir şey avlanıyormuş gibi bir his uyandırdı içimde,” dedi, “lanetlenmiş bir ruh avlanıyor gibi; menzilinde olmamamız iyi oldu.”

“Işık her parladığı zaman dağ hareket ediyormuş gibi görünüyor,” dedim. Neyi gizliyor olabilir Starr? Aklıma Nadir Şah’ın, İblis’in onlar için açtığı inlerde kalmalarını sağlamak amacıyla Gulyabani Kapıları’nın önüne yerleştirdiği donmuş ele benzeyen bulutu getirdi.”

Bir elini kaldırdı. Dinliyordu.

Kuzeyden, tepeden bir fısıltı geldi. Kuzey ışıklarının çıkardığı bir hışırtı değildi, ondan ziyade Yaradılış’ta, Lilith’e sığınak olan kadim ağacın iskelet yapraklarından geçen rüzgârın hayaletlerinin çıkartacağı bir uğultu, bir çatırtı idi. Bu fısıltı bir şeyin peşindeydi. Sabırsızdı. Işığın parladığı yere gitmemiz için çağırırdı bizi. Kendine çekiyordu. Aman-sızca ısrar ediyordu. Kalbime, parmak uçları korku dolu bir el gibi dokundu ve içimi, tepeye çıkıp ışıkla bir olmak için muazzam bir arzuyla doldurdu. Odysseus, kendini geminin direğine bağladığında ve Sirenlerin tatlı müziğine boyun eğdiğinde böyle hissetmiş olmalıydı.

Fısıltı giderek yükseldi.

“Köpeklerin derdi nedir?” diye bağırdı Anderson vahşice. “Şunlara hak!”

Alaska kurtları inleyerek ışıktan uzağa koştu. Ağaçların içinde kayboluşlarını izledik. Efkârlı bir uluma sesi geldi.

Sonrasında o da sessizliğe gömüldü ve geriye tepeden gelen mırıltılar dışında hiçbir şey kalmadı.

Kamp kurduğumuz açık alan doğrudan kuzeye bakıyordu. Zannedersem Yukon'a doğru uzanan Kuskokwim Nehri'nin ilk büyük kıvrımının dört yüz elli kilometre kadar yukarısına ulaşmıştık. Vahşi hayatın hiç ayak basılmamış bölgelerinde olduğumuz kesindi. Kayıp beş tepe hakkında güzel bir tüyo üzerine, Dawson şehrinden, ilkbaharın başlarında ilerlemeye başladık. Athabasca'nın dediğine göre orada altın, su gibi akıyormuş. Hiçbir yerli bizimle gelmedi. El Dağı'nın topraklarının lanetli olduğunu söylediler. Tepeleri bir gece öncesinde gördük, tepelerin hatları nabız gibi atan bir parıltıyla hafifçe belli oluyordu. Ve şimdi görüyorduk ki, bizi onlara yönlendiren bu ışıktı.

Anderson kaskatı kesildi. Fısıltının içinden ilginç bir partırtı ve hışırtı geldi. Ufak bir ayı bize doğru geliyormuş gibi bir ses çıkarıyordu. Ateşe bir odun attım, parladığında, çalılardan çıkan bir şey gördüm. Dört ayak üzerinde ilerliyordu ama bir ayı gibi yürümüyordu. Aniden gözük-tü; merdivende emekleyen bir bebek gibiydi. Ön ayakları garip bir şekilde, bebek gibi hareket ediyordu. Gülünçtü ama korkunçtu. Daha da yaklaştı. Silahlarımıza uzandık ve onları bıraktık. Aniden anladık ki bize doğru emekleyen şey bir insandı!

Bir adamdı. Tırmanış edasına devam ederek ateşe yöneldi. Durdu.

"Güvenli," diye fısıldadı emekleyen adam, tepelerden gelen mırıltının yankısı gibiydi sesi. "Burası epey güvenli. Maviliğin dışına çıkamıyorlar biliyor musunuz? Sizi ele geçiremezler; eğer siz onlara gitmezseniz."

Öne devrildi. Ona koştuk. Anderson eğildi.

"Tanrı aşkına!" dedi. "Frank, şuna bak!" Elleri gösteriyordu. Bilekleri kalın bir gömleğin paçavralarıyla sarılıydı. Elleri aşınmıştı! Parmakları avuç içine kadar kıvrılmıştı ve deri kemiğe kadar aşınmıştı. Ufak, siyah bir filin ayaklarına benziyordu! Gözlerim vücudunu inceledi. Bileğin etrafında ağır, sarı renkli metalden bir halka vardı. Ve ona bağlı bir düzine beyaz zincir uzanıyordu!

"Bu adam ne böyle? Nereden geldi?" diye sordu Anderson. "Bak, uyuyakaldı bile. Uykusunda dahi kolları tırmanmaya çalışıyor ve ayakları da bir hayvan gibi ileri geri oynuyor! Ve dizleri... Tanrı aşkına bunların üzerinde nasıl hareket edebiliyordu?"

Tam olarak dediği gibiydi. Derin bir uykuya dalmışken bile, tırmanıcının kolları ve bacakları bilinçli, ürkünç bir tırmanma rutinini tekrarlıyordu. Sanki bulundukları benden farklı birer canlıydılar; hareketlerine dingin vücuttan bağımsız bir şekilde devam ediyorlardı. Semaforik hareketlerdi bunlar. Eğer daha önce bir trenin arkasında durduysanız ve semaforların yükselip düşüşünü izlediyseniz ne demek istediğimi anlamışsınızdır.

Ansızın tepelerden gelen fısıltı durdu. Işık hüzmeleri keşildi ve bir daha yükselmedi. Emekleyen adam hareketsiz bir hal aldı. Cılız bir parıltı etrafı aydınlattı. Şafak vaktiydi, Alaska'nın kısa yaz gecesi sona ermişti. Anderson gözlerini ovaladı ve bezgin bir yüz ifadesiyle bana döndü.

"Kardeşim!" diye bağırdı. "Sana bir hastalık büyüğü yapılmış gibi duruyorsun!"

"Senin de benden aşağı kalır yanın yok Starr," dedim. "Bütün bunlardan bir şey anladın mı?"

“Tek cevap kaynağımızın burada yattığına inanıyorum,” diye cevap verdi üzerine örttüğümüz battaniyenin altında yatan hareketsiz vücudu göstererek. “Bu şey her neyse, o bunun peşindeydi. O ışıktaki kuzey ışıklarına dair bir şey yoktu, Frank. Felaket tellallarının bize hiç bahsetmediği bir cehennem ışığıydı.”

“Bugün daha ilerlemeyeceğiz,” dedim. “Bu adamı beş tepenin parmaklarından akan bütün altınları verseler de uyandırmazdım. Onların arkasında ne şeytanlar yatıyor kimbilir?”

Emekleyen adam Stiks Nehri kadar derin bir uyku içerisindeydi. Ayak olarak kullandığı ellerini yıkadık ve sargıladık. Kolları ve bacakları bir değnek kadar sertti. Onunla ilgilenirken yerinden bile kıpırdamadı. İlk yattığı şekilde yatmaya devam ediyordu, kolları az kalkık, dizleri büküktü.

“Neden emekliyordu?” diye fısıldadı Anderson. “Neden yürümüyordu?”

Bileğini sarmalayan halkayı çözdüm. Altındandı, ama daha önce elime aldığım hiçbir altın gibi değildi. Saf altın yumuşaktır. Bu da yumuşaktı, ama kendine ait pis, yapışkan bir dokusu vardı. Deriye tutunuyordu. Derin bir kesik attım, halkayı vücuttan ayırdım ve uzağa savurdum. Mide bulandırıcıydı!

Bütün gün boyunca uyudu. Karanlık çöktüğünde hâlâ uyuyordu. O gece herhangi bir ışık hüzmesi belirmedi, arayışta olan kürecikler oluşmadı, fısıltı gelmedi. Topraktan, bir çeşit kara büyü kalkmış gibiydi. Emekleyen adam uyandığında öğle vaktiydi. Ağır konuşmalarını duyunca yerimden fırladım.

“Ne kadar uyudum?” diye sordu. Ona baktığımda soluk mavi gözleri meraklı bir hal aldı. “Bir gece ve neredeyse iki gün,” dedim. “Dün gece hiç ışık var mıydı?” Kuzeye doğru şevkle başını salladı. “Hiç fısıltı var mıydı?”

“İkisi de yoktu,” diye cevap verdim. Kafasını geriye yasladı ve gökyüzünü seyretti.

“Vazgeçtiler o zaman?” dedi sonunda.

“Kim vazgeçti?” diye sordu Anderson.

“Şey, çukur halkı,” diye cevap verdi emekleyen adam sessiz bir edayla.

Ona bakakaldık. “Çukur halkı,” dedi. “Büyük Tufan’dan önce Şeytan’ın yarattığı şeyler ve her nasılsa Tanrı’nın gazabından kaçabilmişler. Herhangi bir tehlike içinde değilsiniz; eğer çağrılarına cevap vermezseniz. Mavi sisten öteye geçemezler. Onların tutsağıydım,” diye ekledi. “Beni, fısıldayarak geri almaya çalışıyorlardı!”

Anderson ve ben birbirimize baktık, ikimizin de aklında aynı fikir vardı.

“Yanılıyorsunuz,” dedi emekleyen adam. “Ben deli değilim. Bana azıcık içecek bir şey verin. Yakında öleceğim, ama ölmeden önce beni, elinizden geldiği kadar güneye götürmenizi istiyorum, sonrasında bir ateş yakmanızı ve beni de içine atmanızı istiyorum. Vücudumun, onların herhangi bir şeytani büyüleriyle geri gidebilecek bir şekilde kalmasını istemiyorum. Bunu yapacaksınız, size onlardan bahsettiğim zaman...” Duraksadı. “Onların zinciri üzerimde değil artık sanırsam,” dedi.

“Kestim attım,” diye kısa bir cevap verdim.

“Bunun için de Tanrı’ya şükürler olsun,” diye fısıldadı emekleyen adam.

Dudaklarına dayadığımız konyacı ve suyu içti.

“Kollarım ve bacaklarım iyiden iyiye öldü,” dedi. “Benim yakında olacağım gibi. Neyse, benim için yeterince iş yaptılar. Size El’in arkasında ne olduğunu söyleyeyim. Cehennem!

“Dinleyin. Benim adım Stanton. Sinclair Stanton. 1900 yılı Yale mezunuyum. Kâşifim. Lanetlenmiş bir diyarda bir el gibi yükselen beş tepeyi keşfetmek ve arasındaki saf altınları bulmak için geçen sene Dawson’dan yola koyuldum. Siz de aynı şeyin mi peşindesiniz? Ben de öyle düşünmüştüm. Geçen sonbaharın sonlarına doğru yol arkadaşım hastalandı. Birkaç yerliyle birlikte onu geri yolladım. Kısa bir süre sonra bütün yerliler benden kaçtı. Ben kalmaya karar verdim, bir baraka inşa ettim, yiyecek biriktirdim ve kışı onun içinde geçirdim. İlkbaharda tekrar yola koyuldum. İki haftadan kısa bir süre sonra beş tepeyi gördüm. Bu taraftan değil ama, diğer cepheden. Bana biraz daha konyak verin.

“Çok fazla dolambaçlı yoldan ilerledim,” diye devam etti. “Kuzeye fazla ilerledim. Geri geldim. Bu cepheden siz sadece El Dağı’na kadar uzanan ormanı görüyorsunuz. Diğer taraftan ise...”

Bir süre sessiz kaldı.

“Orada da orman var. Ama o kadar uzağa kadar erişmiyor. Hayır! Ormandan çıktığımda önümde kilometrelerce uzanan bir ova vardı. Babil’in çöldeki kalıntıları gibi antik ve eskimiş bir haldeydi. Onun sonunda tepeler başlıyordu. Tepeler ile benim aramda –uzun uzadıya– taştan bir suyuolu uzanıyordu. Sonraysa yol boyunca koştum!”

“Yol demek!” diye bağırdı Anderson şüpheli bir tavırla.

“Yol,” dedi emekleyen adam. “Güzel, düz, taştan bir yoldu. Dağa kadar uzanıyordu. Ah, o bir yoldu kesinlikle ve binlerce yıl boyunca milyonlarca ayak üzerinden geçmiş-çesine eski bir görünüme sahipti. Her iki tarafında da taş ve kum vardı. Bir süre sonra taşların şekli dikkatimi çekmeye başladı. Kesilmişlerdi ve yerleştiriliş şekilleri sanki yüz bin yıl önce onların birer ev olabilme ihtimalini uyandırıyor bende. Orada yaşamış olanları hissettim ve aynı zamanda hatırlanamayacak kadar eski çağlardan gelen bir koku alıyordum. Şey... Tepeler daha da yakındı. Evi andıran yıkıntılar daha sık bir hal aldı. Tarif edilemeyecek kadar kasvetli bir şey etrafta geziniyordu; bir şey bana uzandı, o kadar eski bir hayaletin dokunuşu gibiydi ki hayaletlerin hayaleti olabilecek düzeydeydi. Devam ettim. Ve sonra sıklıkları nedeniyle tepelerin girişini oluşturduğunu düşündüğüm kalıntıları gördüm. El Dağı aslında çok daha uzaktaydı. Yol bir nevi geçit şeklini alan yüksek kayalara büründü.”

Emekleyen adam durakladı.

“Onlar bir geçitti,” dedi. “Onlara eriştim. İçlerinden geçtim. Ve sonra büyük bir hayranlıkla eğilip ilerledim! Geniş taş bir platonun üzerindeydim. Altımdaysa tam anlamıyla bir boşluk vardı! Büyük Kanyon’un beş misli büyük olduğunu hayal edin ve tabanının olmadığını. Baktığım şey işte buydu. Dünyanın içindeki bir yarıktan, gezegenlerin dolaştığı bir sonsuzluğa bakıyormuşum gibiydi! Beş tepe ise ileriden bana bakıyordu. Gökyüzünde duran devasa uyarı levhaları gibi dikilmişlerdi. Uçurumun ağzının kıvrımı her iki yanımda da belirliyordu.

“Belki de kilometrelerce aşağısını görebiliyordum. Sonrasında kalın mavi bir sis gözünü açtı. Yüksek tepeler-

de günbatımında görebileceğiniz bir maviydi. Ve çukur... olağanüstüydü; Maorilerin Ranalak Körfezi gibiydi, yaşayanların ve ölmüşlerin arasında yer alan, yeni salınmış ruhların atlamaya güç bulduğu ama hiçbir zaman üzerinden geçmeye güç bulamadığı bir diyar gibiydi.

“Kenarına kadar sürünmeye devam ettim ve ayağa kalktım. Halim kalmamıştı. Elimi sütunlardan birine koydum. Üzerinde oymalar vardı. Hâlâ keskin hatları belli olan kahramansı bir figürü barındırıyorlardı. Figürün arkası dönüktü. Kolları her iki yana da açılmıştı. Kafasında garip bir başlık vardı. Karşısındaki sütuna baktım. Neredeyse aynı sayılacak bir figür kazınmıştı ona da. Sütunlar üçgen şeklindeydi ve işlemler çukura bakar konumdaydı. Figürler bir şeyi tutuyormuş gibi görünüyordu. Daha yakından baktım. Açılmış kolları arasında başka şekiller de varmış gibi duruyordu.

“Belirsiz izlerin şekline odaklandım. Bir anda çok midem bulandı. Dik bir şekilde duran devasa salyangozlara benziyorlardı. Şişmiş vücutları hafifçe kesilmişti, sadece kürecik şeklinde tasvir edilmiş kafalarına dokunulmamıştı. Son derece mide bulandırıcıydılar. Geçidi arkama aldım ve boşluğa yöneldim. Patikadan kafamı uzattım ve kenardan öteye baktım. Çukura inen bir merdiven vardı!”

“Bir merdiven!” diye bağırdık.

“Bir merdiven,” diye daha önceki kadar sabırlı bir şekilde tekrar etti emekleyen adam. “Kayaların üzerine işlenenden daha fazlası inşa edilmiş gibi göründü. Sütunlar iki metre uzunluğunda ve bir metre genişliğindeydi. Platodan aşağıya iniyor ve mavi siste kayboluyordu.”

“Ama kim böyle bir merdiven inşa edebilir ki?” dedim.

“Sarp kayalığın duvarlarına yapılmış bir merdiven ve dipsiz bir çukura iniyor!”

“Dipsiz değil,” dedi emekleyen adam sessiz bir şekilde. “Bir sonu var. Oraya vardım!”

“Vardın mı?” diye aynı anda sorduk.

“Evet, merdivenden,” diye cevap verdi emekleyen adam. “Anlayacağınız üzere aşağıya indim!”

“Evet,” dedi. “Merdivenden aşağıya indim. Ama aynı gün içerisinde değil. Geçidin yakınlarında kamp kurdum. Şafak vakti, sırt çantamı erzakla doldurdum, iki mataramı da geçidin oradan akan nehrin suyuyla doldurdum, oyulmuş yekpare taşların arasından yürüdüm ve çukurun eşiğine adımımı attım.

“Basamaklar kayaların yanından kırk derecelik bir eğimle ilerliyordu. Aşağı indiğimde onları inceledim. Yeşilimsi kayalardan meydana geliyorlardı, bunlar uçurumun duvarını oluşturan kırmızı somakiden çok daha farklıydı. İlk başta işçilerin çıkıntılı katmanın sunduğu fırsatı değerlendirdiklerini ve bunun üzerine devasa yapıyı inşa ettiklerini düşündüm. Ama eğimin nizamı, bu teorime şüpheyile yaklaşma neden oldu.

“Bir kilometreye yakın bir mesafe kat ettikten sonra bir sahanlığa ayak bastım. Bu sahanlıktan sonra merdiven V şeklini aldı ve aşağıya dik bir şekilde inmeye başladı, ilk yapıyla aynı eğime sahip bir şekilde uçuruma tutunmaya devam ediyordu, bir zikzak çiziyordu. Ve bu dönemeçlerin üç tanesini geride bıraktıktan sonra basamakların her daim aynı eğimle alçaldığını anlamıştım. Hiçbir tabaka bu kadar muntazam olamazdı. Hayır, basamaklar el yapımıydı! Ama

kimin eli? Bunun cevabı dipte yatıyordu; sanırım hiç okunamayacak bir şekilde.

“Öğle vakti beş tepe ve uçurumun ağzı görüş alanımı terk etti. Yukarıda ve aşağıda, mavi sisten başka hiçbir şey yoktu. Yanımda ise aynı hiçlik yatıyordu, etrafımdaki kayalıkların beni terk etmesi üzerinden de bir zaman geçmişti. Başım dönmüyordu ve korkuya dair bir his, merakımın verdiği ezici üstünlük altında eziliyordu. Keşfedecek ne vardı? Kutupların tropik bir orman olduğu dönemden kalan kadim ve muazzam bir medeniyet mi? Hiçbir şey yaşamıyordu, emindim; her şey, hayatta kalmak için fazla yaşlıydı. Yine de, bu denli muhteşem bir merdiven aynı ihtişama sahip bir şeye gidiyor olmalıydı, biliyordum. Neydi o? Devam ettim.

“Düzenli aralıklarla küçük mağaraların ağızlarından geçiyordum. İki bin basamak oluyor ve sonrasında bir mağara başlıyordu, iki bin basamak daha ve yine bir mağara... Böyle devam etti. Öğleden sonra bunlardan birinde durdum. Tahminimce çukurun dibine doğru beş kilometre yol kat etmiştim, basamakların açılarını da göz önünde bulundurursam on beş kilometre yürümüşüm. Bulduğum girişi inceledim. Her iki yanında da yukarıdaki büyük geçidin figürleri resmedilmişti, şimdiyse figürlerin yüzü dönüktü, kollarını öyle bir şekilde açmışlardı ki sanki derinliklerden gelen bir şeyi tutuyorlarmış gibi gözüküyorlardı. Yüzleri, bir tür maskeyle gizlenmişti. Arkalarında herhangi çirkin bir silüet bulunmuyordu. İçeri girdim. Yarık, yirmi metre boyunca bir yuva gibi uzanıyordu. Kuruydu ve gayet aydınlıktı. Devam ettim. Dışarıda mavi sisin bir sütun gibi yükseldiğini görebiliyordum, kenarları çok net bir şekilde

belirgindi. Akıl almayacak şekilde, kendimi güvende hissediyordum, korku hissini bastırmıştım. Girişteki figürlerin birer muhafız olduklarını hissettim; ama neye karşı koruyorlardı?

“Mavi sis daha da yoğun bir hal almıştı ve çok az parlaklık yayıyordu. Yukarıda alacakaranlık olduğuna kanaat getirdim. Bir şeyler yiyip içtim ve sonra da uyudum. Uyanıldığında mavilik tekrardan açık bir tondaydı ve ben de yukarıda günün ağardığına inandım. Devam ettim. Uçurumun başucumda olduğunu dahi unuttum. Kısıtlı yemek yememe ve su içmeme rağmen ne yorgunluk ne de susuzluk veya açlık hissettim. O geceyi bir başka mağarada geçirdim ve şafak vaktinde tekrar inmeye başladım. Günün ilerleyen saatlerinde şehri gördüm...”

Bir süre sessiz kaldı.

“Şehir,” dedi en sonunda. “Orada bir şehir vardı gerçekten. Ama daha önce gördüğünüz hiçbir şehre benzemiyordu, ya da orayı görüp de size anlatacak bir insanla karşılaşmamışsınızdır. Çukur, bence, bir şişe şeklinde; beş tepenin önündeki açıklık şişenin ağzını oluşturuyor. Ama dibin ne kadar geniş olduğunu bilmiyorum; binlerce kilometre belki de. Maviliğin dibinde birkaç ışık parıltısı yakalamaya başladım. Sonra uçlarını gördüm, ağaçların uçlarını, zannedersen onlar ağaçtı. Ama bizim bildiğimiz ağaçlardan değil; sevimsiz, yılanımsı ağaçlardı onlar. İnce, uzun gövdeleri vardı ve uçlarındaki kalın dallarında da çirkin, okun ucunu andıran çiçekleri vardı. Ağaçlar kırmızıydı, parlak kızgın bir kırmızı. Ender yerlerde parlak sarı noktalar gözüme ilişti. Bunların su olduğunu biliyordum çünkü bir şeylerin onların yüzeylerinde gezdiğini görebiliyordum ya da hiç

değilse sıçrama ve damlama sesini duyuyordum, ama onları rahatsız eden neydi onu asla göremedim.

“Ayaklarımın altında şehir yatıyordu. Aşağıya baktım ve kilometrelerce uzanan, dip dibe yerleştirilmiş silindirleri gördüm. Yan yana sıralanmış üçlü, beşli, düzinelerce piramitten oluşuyordu. Şehrin neye benzediğini görmenizi sağlamam güç. Bakın, diyelim ki belli uzunlukta bir su borunuz var, ilk başta üçünü yan yana dizersiniz ve üzerine iki tane koyarsınız ve onun üzerine bir tane; ya da bir altyapı oluşturduğunuzu varsayarsak beş tane alırsınız, üzerine dört tane koyarsınız sonra üç, iki ve bir diye ilerler. Anladınız mı? Böyle bir yapıya benziyorlardı. Ama üstleri kulelerle, minarelerle, pervanelerle, deniz fenerleriyle ve hilkat garibeleriyle doluydu. Soluk pembe alevle kaplıymış gibi parlıyorlardı. Yanlarında zehirli kırmızı ağaçlar; devasa, ganimet dolu ve uyuyan solucanların yuvasını koruyan Hidra’nın başları gibi yükseliyorlardı!

“Birkaç metre altımda ise merdiven devasa bir şekle bürünüyordu, öyle dünya dışı bir haldeydi ki adeta Cehennem ile Asgard’ı bağlayan bir köprüydü. En yukarıdaki oyulmuş silindirlerin içlerine kadar kıvrılıp uzanıyordu ve sonra onların içlerinde kayboluyordu. Ürkütücüydü. Şeytaniydi.”

Emekleyen adam duraksadı. Gözleri kafasının arkasına yuvarlandı. Titremeye başladı, kolları ve bacakları yine o ürkünç tırmanma rutinine başladı. Dudaklarından bir fısıltı çıkmaya başladı. O gece duyduğumuz mırıltıların bir yankısıydı. Ellerimi gözlerinin üzerine koydum. Sustu.

“O Şeyler Lanetli!” dedi. “Çukur Halkı! Fısıldadım mı, evet, ama beni şimdi ele geçiremezler... yapamazlar!”

Bir süre sonra yine deminki gibi usul usul konuşmaya başladı.

“Köprüyü geçtim. O yapının tepesinden aşağıya indim. Mavi karanlık beni bir süre sarmaladı ve basamakların spiral bir şekle büründüğünü hissettim. Aşağıya indim ve sonra, ayakta duruyordum, neyin içinde olduğumu anlata-mayacağım, bir oda demek durumundayım. Çukurun iç-inde olanları tasvir edecek kelimelerimiz yok. Otuz metre aşağıda zemin vardı. Duvarlar benim bulunduğum yerden aşağıya ve dışa doğru, genişleyen bir hilal şeklini alıyordu. Yapı devasaydı ve kırmızının değişik tonlarında ışıklarla doluydu. Kızıl gün gözü taşının içindeki yeşil ve altın ren-gindeki ışık gibiydiler. Son basamağa kadar indim. Önüm-de sütunlardan oluşan yüksek bir tapınak belirdi. Sütun-larına korkunç semboller işlenmişti; delirmiş ahtapotların kendinden geçmiş gibi duran uzuvları vardı, biçimsiz ucu-belerin arkasından uzanıyorlardı, bunlar, kızıl bir kayanın üzerine işlenmişti. Sunağın önünde işlemelerle donatılmış devasa ve mor bir beton yol bulunuyordu.

“İşlemeleri tarif dahi edemem! Hiçbir insan yapamaz; insan gözü onları göremez, nasıl dördüncü boyutta dolaşan varlıkları algılayamıyorsak aynı şekilde onları da öyle algıla-yamayız. Beynin arkasında bir yerlerde belirsiz bir algı ola-rak oluştular. Somut bir şekli olmayan biçimsiz imgelerdi, ama yine de aklıma belli başlı öğeleri resmediyordu; nefret dolu öğeler, akıl almaz canavarların savaşı, buhar kaplı, tik-sindirici ormanların belli belirsiz cehennemindeki zaferler, had safhada nefret uyandıran amaçlar ve emeller...

“Ve orada öylece dururken, sunağın girişinde, on beş metre kadar altımda bir varlığın farkına varmaya başladım.

Saçlarımın her tanesinde ve vücudumun her noktasında hissedebiliyordum onu. Son derece kötü niyetli, korkunç, zaman kadar eski bir şeydi. Pusuya yatmıştı, heyula gibiydi, tehditkârdı ve o... görünmezdi!

“Arkamda mavi ışıktan bir çember vardı. Ona doğru koştum. Bir şey geri dönmemi söyledi, basamaklardan tırmanmamı ve dışarı çıkmamı. İmkânsızdı. O görünmeyen Şey’e karşı olan nefret, iğrenme, beni ona doğru çekti, sanki bir akıntıya kapılmış gibiydim. Çemberden geçtim. İşlemelerle dolu sütunların karanlığa kadar uzandığı bir sokağa çıktım.

“Belli noktalarda kırmızı ağaçlar yükseliyordu. Aralarında ise kayalık oyuklar vardı. Ve o an onların üzerindeki muazzam süslemeleri görebiliyordum. Pürüzsüz ağaçların gövdeleriymi ve buraya düşmüş gibi gözüküyorlardı, zehirli orkideler üzerlerini ev olarak kullanıyordu. Evet, silindirler bu şekildeydi, ve daha nicesi... Dinozorlarla birlikte bu dünyayı terk etmeleri gerekiyordu. Çok korkunçtular. Göze bir yıldırım gibi düşüyor ve bir törpü gibi beynin sinirlerinden ilerliyorlardı. Ve hiçbir yerde canlı bir varlık görmek ya da duymak mümkün değildi.

“Silindirlerin belli noktalarında dairesel girişler vardı, aynı Merdiven Tapınağı’nda olduğu gibi. Birisinin içine girdim. Uzun, yalın bir kubbesi olan odadaydım, tepesi altmış metre kadar yukarıdaydı ve işlemeler oradaydı, başka bir odaya çıkan geniş bir yarık vardı. Odada hiçbir şey yoktu, Tapınak’ta gördüğüm kırmızının değişik tonlarından oluşan loş ışık dışında. Sendeledim. Hiçbir şey göremiyordum ama ayağımın takıldığı zeminde bir şey olduğunu biliyordum. Aşağıya uzandım ve elim soğuk ve pürüzsüz bir şeye

dokundu, altımda hareket ediyordu, döndüm ve koşmaya başladım. İçimde, bir çeşit deliliği andıran bir tikslenme büyüdü, körü körüne koşuyordum, ellerimi sıkıyordum, korkudan ağlıyordum...

“Kendime geldiğimdeyse hâlâ kaya silindirlerin ve kırmızı ağaçların arasındaydım. Adımlarımı takip etmeye çalıştım, beni tapınağa geri götürebileceklerini düşündüm. Korkudan daha fazlasını hissediyordum. Cehennemin dehşetlerini ilk defa görmüş bir ruh gibiydim. Tapınağı bulamıyordum! Sonrasında sis daha yoğunlaşmaya ve parlamaya başladı; silindirleri daha da aydınlattı. Yukarısının alacakaranlık olduğunu biliyordum ve alacakaranlıkla beraber tehlike çanları çalıyordu, sisin yoğunlaşması, bu çukurda her ne yaşıyorsa onun uyanma saatinin yaklaştığı mesajını veriyordu.

“Bir tane yarığın yamacına iliştim. Kâbuslardan fırlamış gibi duran kayalardan bir tanesinin arkasına saklandım. Belki de, diye düşündüm, mavi sis biraz dağılana kadar ve tehlike uzaklaşana kadar saklanabilirim. Etrafımda mırıldanma sesleri duymaya başladım. Her yerden geliyordu ve gitgide büyük bir fısıltıya dönüşüyordu. Kayanın yamacından sokağa bir göz attım. Dönüp dolaşan ışıklar gördüm. Gitgide çoğalıyor, çember şeklindeki boşluklardan çıkıyorlardı ve sokakta toplanıyorlardı. En yükseği kaldırımdan iki buçuk metre kadar yukarıda süzülüyordu, en alçağı da yarım metre kadar. Aceleleri vardı, dönüp dolaşıyorlardı, diz çöküyorlardı adeta; durdular ve fısıldamaya başladılar, altları boşluktu!”

“Boşluk!” diye nefes verdi Anderson.

“Evet,” diye devam etti, “korkunç yanı da buydu; alt-

larında hiçbir şey yoktu. Ama kesinlikle o ışıklar yaşayan varlıklardı. Bilinçleri vardı, iradeleri, düşünceleri... Başka daha neleri vardı bilemiyorum. En büyüğü neredeyse altmış santim genişliğindeydi. Merkezlerinde parlak bir çekirdek vardı; kırmızı, mavi, yeşil renklerinde. Bu çekirdek yavaş yavaş, hemen dağılmayan sisli bir parıltıya bürünüyordu. O parıltı da boşluğa dağılıyordu, ama o boşluk, içinde bir şeyler barındırıyordu. Işıkların oluşturdukları vücutları görebilmek için gözlerimi ovuşturdum, orada olduklarını hissedebiliyordum ama göremiyordum.

“Ve birdenbire kaskatı kesildim. Soğuk ve bir kamçı kadar ince bir şey yüzüme dokundu. Kafamı çevirdim. Yakınımda üç tane ışık vardı. Soluk mavi rengindeydiler. Bana baktılar, eğer ışıkların gözleri olduğunu hayal edebilirsiniz... Bir başka kamçı omzumu tuttu. En yakınımdaki ışıktan tiz bir fısıltı geliyordu. Çığlık attım. Ansızın sokaktaki mırıltılar durdu. Gözlerimi, kendisine kilitlemiş olduğum soluk mavi ışık küresinden ayırdım ve öteye baktım, sokaktaki sayısız ışık benim seviyeme çıkabilmek için yükseliyordu! Orada durdular ve beni izlediler. Broadway'deki meraklı insanları andırarak şekilde itip kakışarak bir kalabalık oluşturdular. Fazla sayıda kamçının bana dokunduğunu hissettim...

“Kendime geldiğimdeyse yine merdivenin büyük meydanındaydım, sunağın ayaklarının altında yatıyordum. Her yer sessizdi. Işık yoktu; sadece o kırmızı parıltılar vardı. Ayağa fırladım ve basamaklara doğru koşmaya başladım. Bir şey beni tekrar dizlerim üstüne çöktürdü. Ve sonra anladım ki bileklerimin etrafında sarı, metalden bir halka geçirilmişti. Ucundan bir zincir sarkıyordu ve zincir de yüksek çıkıntıya uzanıyordu. Sunağa zincirlenmişim!

“Halkayı kesmek için cebimdeki bıçağa yöneldim. Orada değildi! Boynumda takılı olan mataram dışındaki her şeyimi almışlardı, sanırım onu da benim bir parçam zannetmişlerdi. Kırmaya çalıştım. Canlı gibiydi. Bileğim-de kıvrandı ve daha da sıkı bağlandı! Zinciri çektim. Ama hareket ettirilemeyecek bir şeydi. Sunağın tepesindeki görünmez Şey’in varlığını hissetmeye başladım. Dizlerime kapandım ve ağladım. Bir düşünün. Garip ışıklı bir yerde, tepemde antik çağlardan kalma bir dehşet kaynağıyla yapayalnızdım. Öyle bir Şey’di ki, tasvir edilemez; korku yağdıran görünmez bir Şey.

“Bir süre sonra kendime çeki düzen verdim. Sütunlardan bir tanesinin yamacında içi yoğun, beyaz bir sıvıyla dolu olan sarı bir tas gördüm. İçtim. Beni öldürüp öldürmeyeceği umurumda değildi. Ama tadı güzeldi ve içtikçe gücümü hızlı bir şekilde geri kazanıyordum. Anlaşılan o ki açlıktan ölmemi istemiyorlardı. Bu ışıklar, her ne iseler, insanların ihtiyaçları hakkında bir fikir sahibiydiler.

“Ve ardından kırmızı parıltı koyulaşmaya başladı. Dışarıdan mırıltı sesleri yükseldi ve çemberimsi girişten içeriye ışık küreleri akın etmeye başladı. Tapınağı doldurana kadar peşi sıra dizildiler. Fısıltıları bir ilahiye dönüştü, ritmik fısıltılı bir ilahiydi, yükselip alçalıyordu, yükselip alçalıyordu; bu ilahinin ritmine uygun olarak ışık küreleri yukarı ve aşağı süzülüyordu, yukarı ve aşağı.

“Bütün gece ışık küreleri bir geldi bir gitti ve hareketleri ilahinin ritmine uyum sağladı. En nihayetinde kendimi ritmik fısıltıların oluşturduğu bilinç denizindeki bir atom gibi hissettim; ibadet eden ışık küreleriyle uyum içerisinde hareket eden bir atom. Kalbim bile onlarla uyum içerisinde-

de atıyordu! Kızıl parıltı dağıldı, ışıklar da onunla birlikte söndü, fısıltı bitti. Bir kez daha tek başınaydım ve dünyamda yeniden güneşin doğduğunu anladım.

“Uyudum. Uyandığımda sütunun yanında yine o beyaz sıvıdan vardı. Beni sunağa bağlayan zinciri dikkatlice inceledim. İki halkayı da birbirine sürtmeye başladım. Bunu saatlerce yaptım. Kırmızılık yoğun bir hal almaya başladığında zincirler biraz yıpranmıştı. İçime umut ışığı doğdu. Kaçma şansım vardı.

“Kırmızının değişimiyle ışıklar tekrar geldi. Bütün gece boyunca fısıltılı ilahilerini söylediler ve ışık küreleri yine yükselip alçaldı. İlahi, beni avucunun içine aldı. Bütün benliğim titremeye başlayana kadar içimden aktı geçti. Dudaklarım oynamaya başladı, kâbustan uyanmaya çalışan birisi gibi titriyordu. Ve en sonunda onlar da çukur halkının söylediği o ilahiyi fısıldamaya başladılar. Vücudum ışıklarla bir uyum içinde hareket etmeye başladı. Ruhum kudretsizlikten ve korkudan bitkin düştü, bense o isimsiz şeylerle tek bir beden şeklinde hareket ediyor ve ses çıkarıyordum. Fısıldadığımda... Onları gördüm!”

“Işıkları mı gördün?” diye aptalca bir soru sordum.

“Işıkların altındaki Şeyleri gördüm,” diye cevap verdi. “Işık yayan küreciklerin altında büyük, şeffaf, salyangoza benzer bedenler yatıyordu, vücutlarından düzinelerce dokunaç çıkıyordu, yuvarlak ağızları vardı. Akıl almaz derecede korkunç böceklerin hayaletleri gibiydiler! Onların içini görebiliyordum. Onlara bakarken hâlâ tapınıyor ve fısıldıyordum, şafak söktü ve girişe doğru yöneldiler. Emeklemiyor ya da yürümüyorlardı; süzülüyorlardı! Süzülüyorlardı ve... yok oluyorlardı!

“Uyumadım. Bütün gün zincirle uğraştım. Kırmızılık yoğunlaştığında onu bir nebze inceltebilmişim. Ve yine bütün gece boyunca çukur halkıyla birlikte tapınıp fısıldadım, üzerime heyula gibi çöken Şey’e söyledikleri ilahiye katıldım.

“İki kez daha kırmızılık yoğunlaştı ve ilahiler beni sardı. Sonra beşinci günün sabahında, uğraştığım halkaları kırdım. Özgürdüm! Tastaki beyaz sıvıyı içtim ve geriye kalanını matarama doldurdum. Merdivenlere koştum. Yukarıya fırladım, sunağın tepesindeki o görülmez Dehşet’i arkamda bıraktım ve Köprü’ye ulaştım. Bir müddet daha koştum ve Merdiven’den yukarı çıkmaya başladım.

“Dünyanın ortasındaki bir yarıktan yukarı çıkmak nasıl bir şeydir düşünebiliyor musunuz, cehennem arkanızda yatarken? Cehennem arkamdaydı ve korku iliklerime kadar işlemişti. Daha fazla tırmanacak mecalim kalmadığında şehir çoktan mavi sisin içinde kaybolmuştu. Kalbim, kulaklarımda ve sanki birisi bir çekiç vuruyormuş gibi atıyordu. Ufak mağaralardan birine attım kendimi, hiç değilse orası bir sığınak gibi görünüyordu. Derinliklerine girdim ve sisin yoğunlaşmasını bekledim. Hemen sonra da sis yoğunlaştı. Derinlerden kızgın ve çok sayıda mırıldanma sesi yükselmeye başladı. Girişin ağzında mavilikten yükselen bir ışık gördüm, soldu ve söndü, hemen ardından ise sayısız kürenin aşağıya indiğini, çukur halkının gözlerinin etrafı arayışını izledim. Birkaç kez daha ışık söndü ve küreler aşağıya yöneldi. Beni arıyorlardı. Fısıltı gitgide yükseldi, daha ısrarcı bir tavır takındı.

“Tapınakta yaptığım gibi onlara katılmak için ürkünç bir şehvet doğdu içimde. Dudaklarımı sabit tutabilmek

amacıyla ısırdım. Bütün gece boyunca çukurdan yukarı bir ışık hüzmesi yayıldı, küreler dolandı ve fısıldadı. O an mağaranın üzerindeki işlemlerin anlamlarını ve bir şeyi tutan figürlerin hâlâ onların üzerinde bir güç sahibi olduğunu anladım. Ama bunları yapanlar neredeydi peki? Neden şehirlerini bunun girişine kurmuşlardı ve neden buraya kadar inen bir merdiven yapmışlardı? Aşağıdaki Şeylerle ilişkileri neydi ve bu Şeylerin onlara sağladığı fayda neydi ki evlerini buralara inşa etmişlerdi? Bir amaçları olduğu kesindi. Bu Merdiven gibi devasa bir yapı başka bir şekilde düşünülemezdi. Ama amaç neydi? Ve neden çukurun yanında yaşayanlar yıllar önce kayboldu ama aşağıdakiler varlığına devam etti? Herhangi bir cevap aklıma gelmiyordu, şimdi de gelmiyor. Cevaba yakın bir şeyim bile yok.

“Orada öyle sessizce dururken şafak söktü. Mataramda kalan sıvıyı içtim, mağaradan çıktım ve tekrardan tırmanmaya başladım. O öğlen bacaklarım pes etti. Gömleğimi yırttım, onunla dizlerime koruma yaptım ve ellerimi sardım. Yukarı doğru emekledim. Yukarıya emekledim durdum. Yine mağaralardan bir tanesine girdim ve mavinin bir kez daha yoğunlaşmasını bekledim, ışık hüzmesi parladı ve fısıltı da onun birlikte gün yüzüne çıktı.

“Ama bu sefer fısıltıda farklı bir ton vardı. Artık tehditkâr değildi. Sesleniyordu ve ikna etmeye çalışıyordu. Kendine çağırıyordu.

“Yeni bir korku bedenimi sardı. Mağarayı terk etme ve ışıkların olduğu yere gitme adına müthiş bir istek doğdu içimde; bana dilediklerini yapmalarını, istedikleri yere götürmelerini istedim. Bu istek daha da güçlü bir hal aldı. Işık hüzmelerinin her yükselişiyle tazeleniyordu, en sonunda

Tapınak'taki ilahilere katılmaya tereddüt ettiğim gibi buna da aynı tereddütle yaklaştım. Vücudum bir sarkaç gibiydi. O ışığa doğru yol alabilirdi ve sanırım ben de öyle! Sadece ruhum duruşunu koruyabildi. Beni mağaraya sımsıkı bağladı. Bütün gece boyunca vücudumla ve çukur halkının yaptığı büyüyle savaştı.

“Şafak söktü. Tekrar mağaradan çıktım ve Merdiven'e yöneldim. Yükselmiyordum. Ellerim yaralanmıştı ve kanıyordu; dizlerim acı içindeydi. Kendimi adım adım çıkmaya zorladım. Bir süre sonra ellerim hissizleşti ve acı dizlerimi terk etti. Uyuşmuşlardı. Adım adım iradem bedenimi yukarıya çıkarıyordu.

“Ve sonra, kâbus gibi sonsuz basamakları tırmandıktan, mağaralara sığınırken ışıkların parlamalarından ve beni fısıltılarıyla çağırmalarından sonra, uyandığımda vücudumun çağrılara cevap verdiğini ve beni gardiyanların arasından yolun yarısına kadar götürdüğünü ve o sırada parıldayan kürelerin beni mavi sisin içinden izlediğini hatırlıyorum.

“Uykunun tatlı çağrısıyla her daim savaş içinde olduğumu ve her zaman, hiç durmadan, Cehennem'den Cennet'in mavi gökyüzüne ve dünyaya uzanan sonsuz sayıdaki basamakları birer birer çıktığım anları hayal meyal hatırlıyorum.

“Sonunda gökyüzü tepemde belirdi, mağaranın girişi ise arkamda kaldı. Çukurun büyük kapılarını geçtiğimi ve tamamen arkamda bıraktığımı hatırlıyorum. Rüyamda, kafasında garip taşları olan ve yüzleri örtülü devasa adamların beni ileriye doğru ittiğini ve beni, dallarında gezegenlerin yüzdüğü kırmızı ağaçların, taş yerine kafasında yılan olan-

ların gezdiği bir uçuruma geri çekmek isteyen ılık küreciklerini geride tuttuğunu gördüm.

“Ve uzun, çok uzun bir uykudan sonra –Tanrı bilir ne kadar sürdü– kayaların yarattığı bir çukur içinde, kuzeyde ılık hüzmelerinin hâlâ parlayıp söndüğünü, ılıkların hâlâ arayışta olduğunu gördüm. Yukarıdaki fısıltıların beni çağırdığını duydum. Kollarım ile bacaklarımda derman kalmamıştı ama hareket etmeye devam ettim. Yaşlı Gemici’nin gemisi gibi hareket ettim; bana ait bir iradede yoksun ama lanetli yerden daha da uzaklaşacak şekilde. Ve sonra... ateşiniz... burası... ve güvendedim!”

Emekleyen adamın yüzü bir süre boyunca bize güldü. Gülümseme yavaşça yüzünü terk etti. Uyuyakalmıştı.

Öğleden sonra kampı topladık, yaşlı adamı da taşıyarak güneye doğru ilerledik. Üç gün boyunca onu taşıdık ve üç gün boyunca uyudu. Ve sonunda, üçüncü günde uykusunda öldü. Bir sürü odun yığdık ve onu, bizden istediği gibi yaktık. Onun ve artık onunla bir olan odunların küllerini ormana saçtık. Eğer onun küllerini bulup onu tekrardan Lanetli olarak adlandırdığı çukura götürebilselerdi gerçekten çok büyük bir büyü olurdu. Çukur Halkı’nın bile böyle bir büyüünün olduğunu zannetmiyorum. Hayır.

Ama bunun doğruluğunu teyit etmek için de beş tepeye geri dönmedik.

Leyla Esen

İzmir'de doğdu. Ege Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Sosyoloji Bölümü'nde okudu. Halen özel bir şirkette çalışıyor ve İzmir'de yaşamaya devam ediyor. Yayına hazırlanmakta olan eserleri arasında bir seyahatname çevirisi; *The Turk And The Greek or Creeds, Races, Society, and Scenery in Turkey, Greece, and The Isles Of Greece*, S.G.W. Benjamin (Türkler ve Yunanlılar ya da Türkiye, Yunanistan ve Yunan Adalarında İnançlar, Irklar, Toplum ve Manzara, S.G.W. Benjamin, Tudem Yayınevi) ve Darcy Coates imzalı korku/gerilim romanı *Craven Manor* (Craven Malikânesi, Çınar Yayınları) bulunmaktadır.

Utku Okay

İstanbul'da doğdu. Ege Üniversitesi İngiliz Dili ve Edebiyatı Bölümü'nde okudu. Comenius Projesi'yle İtalya ve Fransa'yı gezdi. Kitap ve dublaj çevirileri yapmaktadır.

F. Cihan Akkartal

1985 İstanbul doğumlu Fatma Cihan Akkartal, *Altıyazı* dergisi, *K24*, *Sabit Fikir* gibi mecralar için film ve televizyon eleştirileri yazmanın yanı sıra, İngilizce ve Fransızcadan Türkçeye edebi çevirmenlik yapmaktadır. Poe, Lovecraft, R. W. Chambers gibi yazarların çeşitli öykülerini Türkçeleştirerek derlediği *Sarı Kral Öyküleri* (İthaki, 2016) de dahil olmak üzere, yazar veya çevirmen olarak katkıda bulunduğu pek çok kitap mevcuttur.

GECEYİ
YAŞA

“İnsan aklının kapasitesi dahilindeki hiçbir icat, doğanın inşa ettiği engelleri yıkamazdı.”

Klasik Bilimkurgu Öyküleri, iyi bilimkurgunun iyi edebiyata dönüşme yolundaki ilk durağı olan 19. yüzyıla uzanıyor. Öncü niteliğindeki bilimsel ve teknolojik icat öykülerinden medeniyete yabancılaşan modern kahraman anlatısına, ütopya ve distopya geleneğinin izlerinden bilimkurgu ve fantazyanın iç içe geçtiği kozmik dehşet türüne kadar genişleyen bir yelpazenin en değerli öyküleri buluşarak bu edebiyatın temel unsurlarını sergiliyor.

Fitz-James O'Brien'in yazdığı ve Lovecraft'ın en sevdiği öykülerden biri olarak tarihe geçen “Elmas Mercek”, Edward Page Mitchell'in kaleme aldığı ve edebiyat tarihinin ilk zaman makinesi öyküsü olarak kabul edilen “Geri Giden Saat”, yine Mitchell'a ait ve türünün önemli örneklerinden biri olan “Gövdesi Olmayan Adam”, Frank R. Stockton imzalı bir icat öyküsü olan “Negatif Yerçekimi Hikâyesi”, usta ütopya yazarı Edward Bellamy'den “Hikâyem Size”, H. G. Wells'ten yazıldığı dönemde olduğu kadar günümüzde de değerini koruyan “Yeni Hızlandırıcı” ve ustaların ustası Abraham Merritt'ten “Çukur Halkı” bu derlemede yan yana geliyor.

“Bilimkurgu, gerçekleşmesi mümkün olsa da genellikle gerçekleşmesini istemeyeceğiniz bir şeydir.”

ARTHUR C. CLARKE

www.cinaryayinlari.com
www.facebook.com/cinaryayinevi
twitter.com/cinaryayinevi
[instagram.com/cinaryayinlari](https://www.instagram.com/cinaryayinlari)

KDV m

